

MAP 7-charter

Telers, adviseurs en ketenpartners wisselen kennis en ervaringen uit over duurzame bodempraktijken. ▶ P. 24

Geiten

Theorie en praktijk tijdens studiedag over rekenen met (ruw)voeder in de geitenhouderij. ▶ P. 40

François Huyghe:

“Sector slaagt er beter in om stijgende kosten door te rekenen naar volgende schakels.” ▶ P. 7

Boer&Tuinder

Boer in de kijker Kris Vermeulen ▶ P. 64

“Zonder passie hou je dit werk moeilijk vol”

Dompel je onder in de managementcursus van Boerenbond

**BOEREN
BOND**
vormt

In het najaar starten de sectorspecifieke managementcursussen afgestemd op de uitdagingen en kansen binnen elke sector. De cursus bestaat uit vijf modules: financieel inzicht, strategie, ondernemen en arbeid, ondernemen en operationele werking en welzijn in ondernemen.

Scan de QR-code en schrijf je in voor de cursus voor varkenshouders.

Van de week

- 5 Jaarresultaten van de Vlaamse boerderij

Actualiteiten

- 11 Nieuw protocol voor ondergrondse leidingen
- 12 Herziening Kaderrichtlijn Water

Sociale zaken

- 15 Hebben mijn seizoenwerknemers recht op feestdagen dit najaar?

Veiligheid

- 34 Mogelijkheden arbeidsongevallenverzekering

Teelttechniek

- 24 Bodemzorg in de kijker
- 42 Aardappelooft kent moeizame start
- 50 Macrolophus tegen bladluis

Natuur

- 31 Duurzame plaagbeheersing in groenteteelt

Reportage

- 38 Groene sector moet duurzaamheid waarmaken

Veehouderij

- 36 Op verkenning in Britse melkveehouderij
- 40 Rekenen met (ruw)voer in geitenhouderij

Vorming

- 44 Nieuwe sectorspecifieke managementcursussen

Wie is?

- 48 Dominique Dobbels uit Geluwe

Boer in de kijker

- 64 Kris Vermeulen uit Merkem

© NICOLAS LANDEBARD

In gesprek met Christophe Hansen

De Luxemburgse boerenzoon Christophe Hansen is Eurocommissaris voor Landbouw en Voeding. Welke uitdagingen zijn er op Europees niveau?

© BOERENBOND

135 jaar Boerenbond

Vandaag zijn landbouwers in de minderheid, bij de stichting van Boerenbond in 1890 draaide op het platteland alles rond de landbouw.

26

© SHUTTERSTOCK.COM

“Het nieuwe protocol biedt transparante vergoedingen bij werken ondergrondse leidingen.”

Guy Vandepoel,
lid Hoofdbestuur ▶ P. 11

“Bied land- en tuinbouwers rechtszekerheid, een eerlijk speelveld en grond om op te boeren.”

Brede oproep voor een pro-landbouwbeleid

In het kader van onze Nazomerontmoeting geven we traditiegetrouw een eerste inzicht in de jaarresultaten van de land- en tuinbouwsector. Economisch gezien kunnen we spreken van gemiddeld een relatief goed jaar. Gemiddeld, want we zien wel opmerkelijke verschillen tussen sectoren. Zo scoren de voornaamste akkerbouwsectoren zoals aardappelen en suikerbieten in 2025 niet goed, terwijl de omzet van de dierlijke sectoren naar omhoog ging.

Maar er zijn op dit moment nog grotere bezorgdheden dan de rendabiliteit. Onze sector rijdt met de handrem op; de roep om duidelijkheid en rechtszekerheid overheerst. Dagelijks word ik aangesproken door land- en tuinbouwers die klaar staan om te investeren, maar in het huidige klimaat niet durven of simpelweg zelfs niet kunnen.

Dat gaat in de eerste plaats over vergunningen. Verder verduurzamen is niet mogelijk als ondernemers voortdurend botsen op een lasagne van constant veranderende regelgeving en administratie. Die haalt elk perspectief onderuit, voor jonge en minder jonge boeren. Voorwaarden en doelstellingen worden en cours de route aangepast. Dat is niet meer of minder dan het beknootten van ondernemerschap.

Landbouwers vragen ook een eerlijk en zeker speelveld. Terwijl men in Europa de duurzaamheids- en klimaatlat steeds hoger legt, zet men met handelsakkoorden de deur open voor meer en goedkoper geïmporteerd vlees en suiker die minder duurzaam geproduceerd worden dan onze eigen producten. Dat is niet het model waar we naartoe willen.

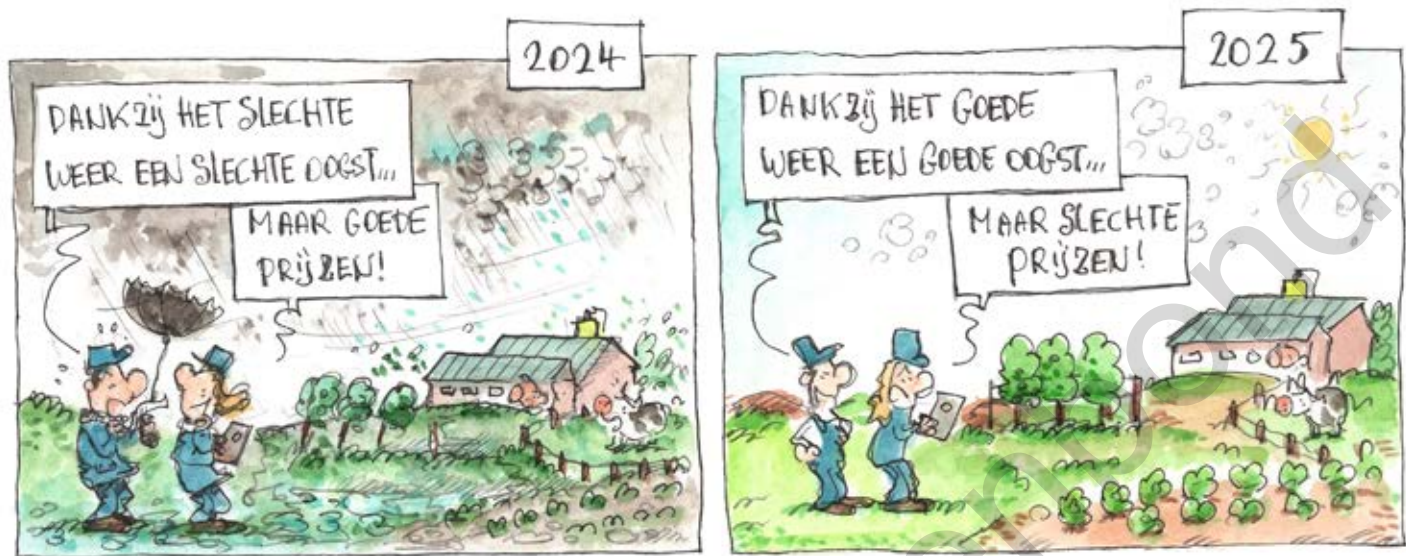
En ten slotte is er nood aan rechtszekere toegang tot grond. Landbouwgrond is geen restgrond, waarvan iedereen zich naar hartenlust van kan bedienen. Om te kunnen boeren is toegang tot betaalbare landbouwgrond cruciaal. Er is letterlijk en figuurlijk de ruimte nodig om te ondernemen.

Onze oproep bij het begin van het nieuwe politieke jaar is dan ook bijzonder duidelijk. Bied land- en tuinbouwers rechtszekerheid, een eerlijk speelveld en grond om op te boeren. Gooi niet weg wat generaties jarenlang opgebouwd hebben of we eindigen met een leeg bord. Bestendig onze landbouw en maak werk van een pro-landbouwbeleid. En doe dat, met de hoogst mogelijke speed.

voorzitter@boerenbond.be

Om te kunnen boeren is toegang tot betaalbare landbouwgrond cruciaal. Er is letterlijk en figuurlijk de ruimte nodig om te ondernemen.

Jaarresultaten van de Vlaamse boerderij

Toegevoegde waarde steeg in 2025

Elk jaar na de zomer evalueert Boerenbond het productiejaar van de land- en tuinbouw om zo een raming van de jaarresultaten te maken. Voor 2025 raamt Boerenbond de omzet van de Vlaamse land- en tuinbouw op 7,85 miljard euro. Daarmee komen we 11,9% hoger uit dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaar (2020-2024) en 2,1% hoger dan in 2024. De globale omzet van de Vlaamse boerderij vertoont onderliggend wel grote variaties naargelang de sector. Zo scoorden de voornaamste akkerbouwsectoren zoals aardappelen en suikerbieten in 2025 slecht, terwijl de omzet van de dierlijke sectoren omhoogging.

Sanne Nuyts / Illustraties: Joris Snaet

De omzet van de Vlaamse land- en tuinbouwsector stijgt zo met 2,1% tegenover 2024. Gecombineerd met een beperktere stijging van de werkingskosten (+1,9%) leidde dat tot een verbeterde toegevoegde waarde van 3,1%, ondanks een zeer slechte prijsvorming voor akkerbouwgewassen en groenten.

Betere teeltopbrengsten door gunstigere weersomstandigheden

Voor **granen** waren de opbrengsten in Vlaanderen aanzienlijk beter dan in 2024. De hectare-opbrengsten lagen gemiddeld 24,0% hoger. De graangevassen ontwikkelden in 2025 in veel betere omstandigheden dan in 2024.

Het droge weer had ook een gunstig effect op de kwaliteit van de gewassen. De ziektedruk bleef uitzonderlijk laag. Hoewel het er aanvankelijk naar uitzag dat de **aardappeloogst** wegens het droge voorjaarsseizoen het echt zou laten afweten, zorgde de omslag naar neerslag voor een sterke groei van het gewas. De hectare-opbrengsten lagen daardoor zo'n 9% hoger tegenover 2024; het jaar waarin de aardappelen te lijden hadden onder de grote neerslaghoeveelheden.

Ook voor **suikerbieten** was 2025 een goed jaar qua suikeropbrengsten, die per hectare zo'n 20% hoger zullen uitvallen tegenover 2024.

Bij de **diepvriesgroenten** vielen de opbrengsten eveneens mee en dit was ook het geval voor de **verse groenten in de openlucht**.

Door het groeizame weer in de zomer - ▶

Van de week

periode vond na een droge periode een inhaalbeweging plaats. **Vlas** kende daarentegen minder goede opbrengsten dan in 2024. Op veel percelen kwam de regen te laat, waardoor het gewas te weinig groei realiseerde. Dit jaar zullen de **fruittelers** meer appels en peren produceren. Maar ook de productie van kleinfruit zoals kersen en pruimen scoorde hoger. De grotere producties zijn toe te schrijven aan de gunstigere weersomstandigheden, namelijk veel zon afgewisseld met af en toe een regenbui. Bovendien is de kwaliteit van het fruit uitstekend.

Zwakkere prijsvorming voor akkerbouw en groenten

De daling van de globale omzet in de plantaardige sectoren was het resultaat van gemiddelde opbrengststijgingen van 4,0% en gemiddelde prijsdalingen van -9,6%. Vooral aardappelen en suikerbieten deden de omzet van de akkerbouwsector dalen ondanks goede oogsten.

Op het vlak van prijsvorming scoren **granen** bijzonder zwak. Verklaring zijn de grotere wereldwijde oogsten. Zo wordt de wereldwijde graanoogst dit jaar 3,6% hoger ingeschat tegenover

2024. In de Europese Unie zou de tarweoogst zelfs 16% hoger uitvallen tegenover vorig jaar. De oorlog in Oekraïne leidde in 2022 tot een sterke prijsstijging voor granen, maar intussen zijn de prijzen gedaald tot op het niveau van voor de invasie van Rusland en Oekraïne.

Bij de **aardappelen** gaat het dit jaar eveneens de verkeerde kant uit met een ineenstorting van de prijzen op de vrije markt (-93,8%). Hiervoor zijn er meerdere verklaringen, onder meer de sterke euro die de export vanuit de Europese Unie bemoeilijkt, de handelstarieven die door Trump worden opgelegd en niet in het minst de productiestijgingen in de Europese Unie, maar ook in China, India, de Verenigde Staten en Canada.

Voor **vlas** kwam de voorbije jaren veel beterschap op het vlak van prijsvorming door het hernemen van de export naar China. De betere prijsvorming hield aan in 2025. De **suikermarkt** werd in 2025 daarentegen gekenmerkt door gevoelige prijsdalingen (-25,5%). De markt heeft geanticipeerd op een grotere Braziliaanse productie en op een gedeeltelijk herstel van de productie in India voor 2025-2026. Volgens de Indiase Suikerfabriekenvereniging zal de Indiase suikerproductie in 2025-2026 stijgen met 18% tot 31,9 miljoen ton, wat het land opnieuw in staat zou stellen 2 miljoen ton suiker te exporteren.

Door grotere opbrengsten in Europees verband daalden de prijzen voor zowel **openluchtgroenten** als voor **glasgroenten**. Bij openluchtgroenten waren er vooral sterke prijsdalingen voor bloemkool (-34,8%), courgettes (-36,2%) en prei (-20,0%). Ook de productie van **diepvriesgroenten** steeg door de gunstige weersomstandigheden. Globaal was er voor industriegroenten een lichte daling van de contractprijzen, voornamelijk door de contractprijsdaling voor erwten (-7,0%) en in mindere mate voor

“Aardappelen en suikerbieten deden de omzet in de akkerbouwsector dalen, ondanks goede oogsten.”

bonen (-3,2%) en wortelen (-3,0%). Voor **witloof** was er in 2025 een quasi halvering van de prijzen na de gunstige jaren 2023 en 2024, terwijl de productie slechts in beperkte mate steeg. In de **fruitsector** daalde de omzet van via de veilingen gecommmercialiseerde hoeveelheden met 5,0% tegenover 2025. Zowel voor appels als voor peren daalden de omzetcijfers. Door-slaggevend was de sterke daling van de gecommmercialiseerde volumes voor beide fruitsoorten. De verhandelde volumes peren daalden in de eerste acht maanden van 2025 met 28,5% en tegelijk stegen ook de prijzen van de peren met 10,1%. Voor appels daalden de verhandelde hoeveelheden met 30,5%, maar daartegenover stonden wel prijsstijgingen met 24,9%. Voor aardbeien stegen zowel de geproduceerde hoeveelheden als de prijzen. De daling van de omzet voor hardfruit stond wel in schril contrast met de omzetstijging die zich voordeed voor kleinfruit zoals kersen en pruimen. Vooral de kersenooft viel bijzonder goed mee. Deze liet zelfs een verdriedouving optekenen tegenover 2024, toen de overvloedige neerslag een domper op de oogst zette.

Betere prijzen en lagere producties in dierlijke sectoren

In de **dierlijke sectoren** daalden de producties over de gehele lijn, met uitzondering van de braadkipsector waar de productie licht steeg. Tegenover de productiedalingen stonden prijsstijgingen, met uitzondering van de **varkenssector**, waar de prijzen terugliepen met 10% tegenover 2024.

Het meest opvallend waren de prijsverbeteringen in de **rundvlees-** (+31,0%), de **zuivel-** (+21,3%) en de **eiersector** (+31,6%). Maar ook in andere dierlijke sectoren zoals de **braadkippensector** en de **schapenhouderij** verbeterden de prijzen. De prijsstijging in de dierlijke sectoren staat in rechtsreeks verband met de terugloop van het aanbod, hoofdzakelijk wegens sanitaire redenen. In de rundvee- en schapenhouderij heeft het blauwtongvirus zich in de tweede helft van 2024 razendsnel verspreid over Vlaanderen en België, met onder meer een verminderde melkproductie en oversterfte van runderen en schapen tot gevolg. In de eiersector blijft het vogelgriepvirus zowel in de EU als in de VS leiden tot een productiedaling voor eieren en braadkippen. In de Europese Unie dook vogelgriep de voorbije periode geregeld op in zowel Nederland als Polen, waarbij in beide landen uitbraken voorkwamen bij pluimveebedrijven en wilde vogels.

Werkingskosten stijgen beperkt

Na een forse stijging van de werkingskosten in 2022 daalden de kosten in 2023 en 2024. In 2025 was er een beperkte kostenstijging (+1,9%) die vooral voortspuit uit prijsstijgingen van energie (+7,0%) en plantenvoeding (+11,0%). Ook de kosten voor diergeneeskundige diensten (+8,2%) stegen omwille van de toename van het aantal diergeneeskundige interventies, die te maken hadden met het bestrijden van het blauwtongvirus. De kosten voor veevoeding kenden een beperkte stijging (+0,6%). Alle andere kosten zoals loonkosten en allerlei diensten waarop de sector een beroep doet, stegen mee met de inflatie.

We stellen vast dat in 2025 79% van de gerealiseerde omzet opging in werkingskosten. Met 1,663 miljard euro bruto toegevoegde waarde steeg de toegevoegde waarde (+3,1%) tegenover 2024, na een stijging met 7,0% in 2024 tegenover 2023. ■

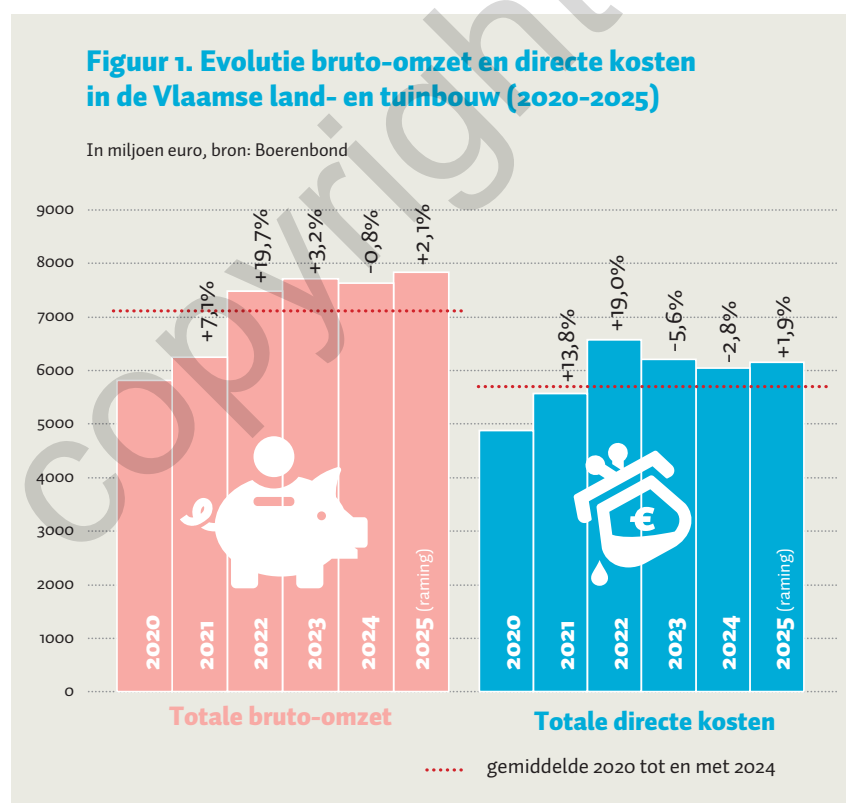

François Huyghe
economisch adviseur Studiedienst
francois.huyghe@boerenbond.be

Toegevoegde waarde verbetert verder

Ondanks de zeer slechte prijsvorming in de akkerbouw- en groentesector is de globale toegevoegde waarde in de sector verder verbeterd tegenover 2024. Aan de basis hiervan ligt een behoorlijke verbetering van de prijzen in de dierlijke sectoren, met uitzondering van de varkenshouderij. De plantaardige productie werd daarentegen geconfronteerd met een bijzonder slechte prijsvorming voor aardappelen, graan en suiker. Ook de prijsvorming van groenten viel tegen, waarbij witloof de meest opvallende daler is. De werkingskosten stegen in beperkte mate, na een daling in 2023 en 2024. De huidige werkingskosten liggen wel nog zo'n 10% hoger dan in 2021, het jaar voor de Russische inval in Oekraïne die leidde tot een sterke stijging van de energiekosten. In ieder geval lijkt het erop dat de globale sector er sinds 2023 beter in slaagt om de stijgende kosten door te rekenen naar de volgende schakels in de keten. Een verdere margeverbetering is weliswaar absoluut noodzakelijk om een verdere verduurzaming van de sector mogelijk te maken.

“Het lijkt erop dat de sector er beter in slaagt om de stijgende kosten door te rekenen naar de volgende schakels.”

In gesprek met Eurocommissaris Christophe Hansen

“Generatievernieuwing is een van mijn topprioriteiten”

Christophe Hansen (EVP) is sinds september 2024 de Eurocommissaris voor Landbouw en Voeding in de Europese Commissie onder voorzitter Ursula von der Leyen. Daarmee is hij verantwoordelijk voor de EU-landbouwportefeuille. Als Luxemburgse boerenzoon verwachten we dat hij als geen ander voeling heeft met de sector. Naar aanleiding van onze Nazomerontmoeting schotelden we hem een vijftal vragen voor over de uitdagingen op Europees niveau en de toekomst van de Vlaamse landbouw.

Gerrit Budts

We vallen met de deur in huis: de financiering via het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is verminderd. Zijn er nog kansen binnen andere financieringsmechanismen om de landbouwers de nodige steun te bieden?

“We hebben ervoor gezorgd dat boeren betrouwbare steun blijven ontvangen voor onder meer hun basisinkomen en stimulansen voor agro-milieumaatregelen. Hiervoor is een afgebakend budget van minimaal 300 miljard euro voorzien. Daarnaast zal er steun voor plattelandsonwikkeling komen uit een groter ‘National and Regional Partnership Fund’ van 865 miljard euro, bedoeld om de plattelandsinfrastructuur, digitale

connectiviteit, scholen, vervoer en diensten te verbeteren. Zo maken we plattelandsgebieden aantrekkelijker, vooral voor jongeren die in de toekomst mogelijk willen gaan boeren. Alle bestaande GLB-instrumenten worden behouden en we voegen ook nieuwe toe, zoals de ‘Farm Relief Services’ die land- en tuinbouwers helpen om toegang te krijgen tot vervangende arbeidskrachten tijdens zwangerschapsverlof of ziekte. Zo zorgen we voor een betere balans tussen werk en privé. Door de twee bestaande GLB-fondsen samen te voegen tot één instrument, vereenvoudigen we de toegang, verminderen we de administratieve lasten

en maken we milieumaatregelen gemakkelijker te beheren. Voedselzekerheid is belangrijker dan ooit, zeker gezien de huidige mondiale uitdagingen. Daarom hebben we ook de landbouwcrisisreserve verdubbeld tot 6,3 miljard euro om boeren te helpen bij marktverstoringen en geopolitieke onzekerheden. Het belangrijkste is dat de lidstaten meer flexibiliteit krijgen om lokaal te bepalen wat het beste werkt en om steun op maat te bieden aan de specifieke behoeften van hun landbouwsector. Of dat nu hogere betalingen per hectare zijn voor jonge boeren, kleine landbouwbedrijven of andere groepen die steun nodig hebben.” ▶

De landbouwsector zal gevolgen van de recente handelsdeal tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie voelen. Tegelijkertijd voert China invoerrechten in op varkensvlees uit de Europese Unie. Wat is het actieplan van de Europese Commissie?

“We betreuren de beslissing van de Verenigde Staten om hoge tarieven op te leggen aan al hun handelspartners. Dat schaadt de Europese én de Amerikaanse consumenten. Het noodzakelijk akkoord met de VS, gesloten door voor-

Christophe Hansen:

“We zullen onze EU-producenten en exporteurs altijd verdedigen en staan klaar om alle beschikbare opties te gebruiken om onze belangen te beschermen.”

zitter von der Leyen en vicevoorzitter Šefčovič, brengt broodnodige zekerheid in onzekere tijden. Voor de boeren en producenten van agrovoedingsmiddelen dreigde een tarief van 30%. Met een vast tarief van 15% voorkomen we een schadelijke handelsoorlog. We blijven in gesprek met de VS om de tarieven verder te verlagen en de samenwerking uit te breiden, vooral voor traditionele producten zoals wijn, sterke dranken en olijfolie. Tegelijkertijd volgen we de ontwikkelingen in China op de voet, waar inderdaad voorlopige heffingen op de invoer van EU-varkensvlees zijn aangekondigd na

ongefundeerde onderzoeken. We zullen onze EU-producenten en exporteurs altijd verdedigen en staan klaar om alle beschikbare opties te gebruiken om onze belangen te beschermen. Ondertussen blijft het diversifiëren van handelsrelaties een topprioriteit. We versterken de banden met partners zoals Mexico, Japan, Brazilië, Oekraïne en Moldavië om nieuwe markten te openen en de kansen voor Europese boeren te vergroten. Ik zet mij persoonlijk in voor handelsdiplomatie en leidde in juni een delegatie van meer dan 100 EU-agrovoedingsbedrijven naar Japan, en aan het einde van de maand ga ik naar Brazilië. Zoals aangekondigd in de State of the Union-toespraak versterken we ook onze promotie-inspanningen en het bijbehorende budget met een nieuwe campagne ‘Buy European food’ om de positie van onze hoogwaardige Europese voedingsproducten wereldwijd te versterken en onder de aandacht te brengen.”

De gemiddelde leeftijd van een landbouwer in de EU is 57 jaar. Hoe kunnen we de landbouw aantrekkelijk en lonend maken voor toekomstige generaties?

“Generatievernieuwing is een van mijn topprioriteiten. Daarom zullen we later deze maand een ‘Strategie voor Generatievernieuwing’ presenteren, die een sterk kader biedt om jonge boeren in de hele EU te ondersteunen. Binnen het toekomstige GLB blijft steun voor jonge boeren verplicht. Belangrijk is dat lidstaten meer flexibiliteit krijgen om inkomenssteun specifiek te richten op jonge boeren, kleine landbouwbedrijven of andere groepen die steun nodig hebben.

We moedigen lidstaten ook aan om hun huidige investeringen in generatievernieuwing te verdubbelen binnen de nieuwe GLB-budgetten die zijn toegewijd aan de ondersteuning van jonge boeren. Dit geeft een duidelijk signaal

dat investeren in jonge boeren essentieel is. Nationale plannen zullen ook een ‘starterspakket’ bevatten om jonge boeren te helpen bij het begin van hun carrière en om bedrijfsoverdracht te ondersteunen.”

Hoe ziet u de ontwikkeling van de zogenaamde werkstroom rond veeteelt voor de zeer productieve Vlaamse regio?

“De veehouderij is en blijft een essentiële sector voor de diversiteit van de Europese landbouw, voor onze voedselsoevereiniteit en voor het behoud van onze landschappen en tradities. Maar deze sector is kwetsbaar en in transitie, en we denken na over hoe we die hierin het best kunnen ondersteunen en begeleiden. Een van de grootste uitdagingen voor Vlaanderen, en voor de hele EU, zal zijn om een goed evenwicht te vinden tussen concurrentievermogen en ecologische voetafdruk. Daarom heb ik in mei de ‘workstream’ veehouderij gelanceerd om een competitieve EU-veehouderijsector te steunen en op te bouwen die rendabel, ecologisch verantwoord en innovatief is. Daarom ook ons nieuw GLB-voorstel, dat voorziet in gekoppelde steun voor grasland en extensieve begrazing.”

Is er nog iets dat u de Vlaamse landbouwers wil meegeven?

“Ik heb al veel gesprekken met landbouwers gevoerd, in Vlaanderen maar ook al in 22 andere lidstaten tot nu toe, en de uitdagingen zijn gemeenschappelijk. Jullie moeten weten dat de Commissie aan jullie zijde staat. We moeten Vlaanderen blijven helpen bij het bevorderen van een slimme, veerkrachtige en gediversifieerde landbouwsector om voedselzekerheid te garanderen. Innovatie is daarbij een belangrijke motor, en ik kan alleen maar aanmoedigen om alle beschikbare instrumenten en kansen te benutten. Landbouwers zijn ondernemers, en Vlaanderen is daar een duidelijk bewijs van.” ■

Europa geeft uitstel voor digitaal gewasbeschermingsmiddelenregister

AKKERBOUW Na aanhoudende kritiek vanuit de landbouwsector heeft Europa beslist om de verplichte invoering van het digitale gewasbeschermingsmiddelenregister uit te stellen tot januari 2027. De oorspronkelijke regelgeving, die zonder overleg met de sector tot stand kwam, leidde tot onrust bij landbouwers, groenvoorzieners en overheidsbedrijven. Hoewel de digitale registratie wordt uitgesteld, blijft papieren registratie verplicht en controleerbaar.

Boerenbond vraagt nu aanpassingen in de communicatie van FOD Volksgezondheid, FAVV en het Agentschap Landbouw & Zeevisserij, zodat die overeenstemmen met de Europese versoepelingen. Zo mogen lidstaten bepalen dat digitale registratie pas tegen eind januari van het volgende jaar moet gebeuren. De termijn voor het bijhouden van registers blijft wel 7 of 30 dagen, afhankelijk van het type toepassing.

Hoewel het uitstel ademruimte biedt, is er nog geen echte administratieve vereenvoudiging. Boerenbond pleit voor het schrappen van overbodige elementen zoals EPPO-codes, BBCH-monografieën en het registreren van begintijden. De extra tijd wordt benut om gebruiksvriendelijke en betaalbare systemen te ontwikkelen, zodat landbouwers zich goed kunnen voorbereiden op de digitale verplichting. ■

Pieter Van Oost, adviseur Plantaardige productie
pieter.van.oost@boerenbond.be

i Lees een uitgebreid artikel op www.boerenbond.be/uitstel-gbm-register

Nieuw protocol voor werken ondergrondse leidingen

NUTSVOORZIENINGEN Boerenbond, ABS en FWA hebben een nieuw protocol gesloten met de verschillende bedrijven die ondergrondse leidingen aanleggen en beheren. Er worden afspraken vastgelegd om bij werken de schade aan landbouwgronden en gewassen te vergoeden. Een actualisering van het vorige protocol uit 2012 was wenselijk geworden om rekening te houden met de evolutie van de markt in een veranderende geopolitieke context.

Wederzijdse rechten en plichten

Dit protocol is voordelig voor alle partijen. Het protocol biedt namelijk duidelijke, en transparante en uniforme vergoedingen aan alle landbouwers voor de werkzaamheden die worden uitgevoerd door de 20 transportleidingbeheerders in België. Dit vergemakkelijkt de afhandeling van de vergoedingen aan het einde van de werkzaamheden aanzienlijk en biedt de garantie dat de werkzaamheden correct worden uitgevoerd, dat alle landbouwers op gelijke voet worden behandeld en dat dit gebeurt met prijzen die marktconform zijn.

Het protocol is van toepassing voor onbepaalde duur. De tarieven kunnen om de drie jaar herzien worden. Het zal op het terrein toegepast worden voor alle projecten waarvoor de uitbetalingen van de vergoedingen nog niet gestart zijn.

Guy Vandepoel, lid Hoofdbestuur en
Toon De Keukelaere, dienstbetoontconsulent

i Een uitgebreid artikel en het protocol vind je op www.boerenbond.be/fetrapi

Op de website

www.boerenbond.be/actualiteit

Zuivel binnen gezond en duurzaam voedingspatroon

Begin oktober nodigde VLAM gezondheidsprofessionals uit op melkveebedrijf De Melkerhei in het Vlaams-Brabantse Linter. Zuivel blijkt ondergeconsumeerd, ondanks duidelijke gezondheids- en duurzaamheidsvoordelen.

Europese voedselveiligheid-autoriteit lanceert #NoBirdFlu

Sinds eind 2020 wordt Europa geconfronteerd met een nieuwe golf van besmettingen met hoogpathogene aviaire influenza. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) en de Europese Commissie lanceerden recent een nieuwe communicatiecampagne: #NoBirdFlu, om alle actoren in de sector te herinneren aan de voorzorgsmaatregelen.

Nuverta behaalt FSSC 22000-certificaat

Nuverta, de plantaardige eiwitstart-up van Arvesta, heeft het internationaal erkende FSSC 22000-certificaat behaald. Daarmee bevestigt het bedrijf dat de productie van eiwitten en zetmelen uit lokaal geteelde gele erwten voldoet aan de hoogste normen voor voedselveiligheid en procescontrole.

Jo Gennez

Voorlopig akkoord over herziening Kaderrichtlijn Water

WATER Op 23 september bereikten de Europese Raad en het Parlement een voorlopig akkoord over de herziening van de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Milieukwaliteitsnormen. Zowel voor oppervlaktewater als grondwater is er een update van de stoffen die gemonitord moeten worden en waarvoor Europese milieukwaliteitsnormen opgelegd worden. Voor grondwater gaat het onder meer om PFAS, geneesmiddelen en industriële stoffen. In oppervlaktewater komen daar onder andere glyfosaat, diclofenac en een somnorm voor gewasbeschermingsmiddelen bij (0,2 µg/l). Lidstaten krijgen tot 2039 om aan de normen voor nieuwe stoffen te voldoen, met uitstel tot 2045 onder voorwaarden. Voor strengere normen op bestaande stoffen geldt 2033 als deadline; voor de rest blijft 2027 van kracht. Rapportering over de biologische en chemische kwaliteit moet frequenter, respectievelijk elke drie en twee jaar.

De rapportage over de algemene toestand van de waterlichamen blijft om de zes jaar, samen met de stroomgebiedbeheerplannen, verplicht. Nieuw is effect-based monitoring, gericht op gecombineerde effecten van hormoonverstorende stoffen.

De definitie van 'achteruitgang' wordt verduidelijkt en sluit aan bij rechtspraak van het Europees Hof. Er komen uitzonderingsmogelijkheden voor tijdelijke achteruitgang en verplaatsing van verontreiniging zonder toename van totale verontreiniging binnen eenzelfde waterlichaam.

Het akkoord moet nog formeel worden goedgekeurd. Lidstaten hebben tot eind 2027 om de regels om te zetten in nationale wetgeving. ■

Fien Vandekerchove, adviseur Studiedienst

Een uitgebreide versie van dit artikel vind je op www.boerenbond.be/voorlopig-akkoord-krw

Wat vindt Boerenbond?

Opname van een stof als prioritaire verontreinigende stof betekent dat er een uniforme EU-norm geldt, waar lidstaten niet van mogen afwijken. De exacte normen zijn nog niet bekend. Boerenbond pleit voor wetenschappelijk onderbouwde normen, voorafgegaan door een grondige impactanalyse. Het is momenteel onduidelijk of de voorgestelde normen voortkomen uit politieke keuzes of wetenschappelijke inzichten. Correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet mogelijk blijven. Extra prioritaire stoffen maken het behalen van een goede chemische en algemene waterkwaliteit nog moeilijker, ondanks de evolutie in beschikbare middelen. Boerenbond kijkt uit naar verduidelijking van het 'verslechtingsverbod' en de twee nieuwe uitzonderingen. Het 'one out, all out'-principe blijft behouden, waardoor verbeteringen niet zichtbaar zijn en het behalen van de goede toestand erg lastig blijft. Zodra de definitieve teksten beschikbaar zijn, analyseren we deze grondig. Bij omzetting naar nationale wetgeving waken we over de belangen van de land- en tuinbouwsector.

© MARCO MERTENS

Vi-Tec wijnbouwbeurs op 25 en 26 oktober

VAKBEURS Vi-Tec is een unieke, tweejaarlijkse wijnbouwbeurs georganiseerd door de vzw WOW. Het is de enige beurs voor wijnbouwers en wijnmakers in de Lage Landen. Het is een ontmoeting- en netwerkopportunititeit voor de bredere gemeenschap van wijnbouwers. Ook Boerenbond is weer aanwezig op Vi-Tec. Wijnbouw is een sector in opgang, waar nog heel wat vragen leven. Recent werd een werkgroep Wijnbouw Boerenbond opgericht met vertegenwoordigers uit alle provincies. Met het bestuur van de werkgroep Wijnbouw worden standpunten ingenomen over relevante syndicale onderwerpen, zodat Boerenbond de wijnbouwsector maximaal kan meenemen in de belangenbehartiging. Ook het signaleren van noodzakelijke opleidingen of informatieve vergaderingen is van belang. Daarnaast trachten we als Boerenbond een antwoord te hebben op concrete adviesvragen. ■

Stefanie Delbeke, sectorconsulent

i Ben je geïnteresseerd in onze werking? Heb je concrete vragen? Spreken onze ledenvoordelen jou aan? Breng zeker een bezoek aan onze stand (nr. 35) op Vi-Tec op zaterdag 25 en zondag 26 oktober in Waregem Expo! Bestel je ticket via www.wijnbouwers.be/vi-tec

Inspraak voor ruimtelijk beleid

RUIMTELIJKE ORDENING Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) zal de opvolger zijn van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en zal de krijtlijnen voor het ruimtelijk beleid tot 2040 bepalen. De Vlaamse regering keurde op 14 juli een conceptnota goed die het startpunt vormt van de opmaak van dit Beleidsplan Ruimte Vlaanderen waarin de principes van de bouwshift worden hernomen. Boerenbond neemt actief deel aan het publieke consultatieproces dat nog loopt tot 14 november en formuleert een gedragen visie die de belangen van de land- en tuinbouwsector centraal stelt.

1. Analyse van de conceptnota BRV

Boerenbond maakte in eerste instantie een grondige analyse van de conceptnota. Positieve elementen zijn onder meer de erkenning van landbouw als volwaardige ruimtegebruiker. Daarnaast zijn er ook heel wat bezorgdheden over de noodzakelijke bescherming van het landbouwgebied voor land- en tuinbouw, de realisatie van heel wat doelstellingen inzake natuur, water, klimaat en energie maar ook wat economie en wonen betreft, de taakverdeling tussen bestuursniveaus en het gebrek aan voldoende doorwerking van het plan naar lagere bestuursniveaus.

2. Inspraakreactie

Boerenbond werkt aan een formele inspraakreactie die begin november zal worden ingediend. De kapstukken van deze reactie werden opgebouwd na consultatie door de provinciale bestuursleden en werden afgeklopt op ons Hoofdbestuur van begin oktober.

3. Webinar en brief richting lokale besturen

Daarnaast organiseerden we op 2 oktober een webinar voor onze lokale besturen en mandatarissen om hen in te lichten over onze belangrijkste bekommernissen. Er volgt nog een brief met een schriftelijk overzicht van onze belangrijkste bezwaren met de vraag dit op te nemen in de lokale reacties.

Lokale besturen worden specifiek opgeroepen om hun rol op te nemen in het beschermen van het agrarisch gebied, het voeren van een doordacht beleid voor publieke landbouwgronden en vergunningen voor zonevremde functiewijzigingen en het bewaken van voldoende draagvlak en betrokkenheid voor lokale gebiedscoalities. ■

Nick François, adviseur Studiedienst

© SHUTTERSTOCK.COM

Nieuw project om welzijn van landbouwers te verbeteren

WELZIJN Boerenbond start, met de steun van minister Jo Brouns, de uitrol van het project 'De doos van Pandora'. Dit Europees innovatieproject heeft als doel om op tijd de juiste zorg te bieden voor mentale hulpvragen bij landbouwers. "De bedoeling is dat elke land- en tuinbouwer met zijn hulpvraag ergens terecht kan en op tijd de juiste zorg krijgt", zegt Lut D'Hondt, ondervoorzitter bij Boerenbond en zelf melkveehoudster. "We maken welzijnszorg op het platteland toegankelijk en effectiever zodat we landbouwers beter kunnen ondersteunen."

Door onzekerheid, hoge werkdruk of familiale kwesties kunnen mentale en fysieke problemen ontstaan bij landbouwers. In dit project willen we onderzoeken wat de drie doelgroepen - landbouwers, huisartsen en andere erfbetreders - nodig hebben om de juiste hulp voor de landbouwer te vinden en om moeilijke gesprekken aan te gaan. Daarna gaan we over tot het ontwikkelen van geschikt materiaal voor het vinden van hulp. Ten slotte zullen we alle doelgroepen informeren en vormen rond de problematiek en het aangaan van moeilijke gesprekken. We hopen met dit project 12.000 landbouwers, 5000 huisartsen en 400 erfbetreders te bereiken.

Minister van Landbouw Jo Brouns vindt het belangrijk projecten als deze te kunnen steunen: "Met 'De doos van Pandora' bouwen we verder op bestaande initiatieven om de mentale veerkracht bij landbouwers te versterken. Zo maken we aandacht voor welzijn vanzelfsprekender in de land- en tuinbouwsector." ■

Gerrit Budts

Meer kansen voor vleesverkoop op de hoeve

KORTE KETEN De verkoop van vlees via de korte keten staat al lang onder druk in Vlaanderen. De sluiting van slachthuizen, de zoektocht naar bekwame slagers en versnijders, de steeds complexere regelgeving en de oplopende kosten, maken het vlees- en vleespakketverkopers erg moeilijk om rendabel te blijven of te groeien. Met het project 'Samen versnijden' wil het Steunpunt Korte Keten van Boerenbond en Ferm daar verandering in brengen. Een sterk netwerk van hoeveslagers en erkende kleine uitsnijderijen kan hun toekomst verzekeren.

Vlaanderen telt nu ongeveer 160 hoeveslagers en bijna 600 vleespakketverkopers. Hoeveslagerijen die onder een toelating van het Federaal Voedselagentschap werken, kunnen niet zonder voorwaarden samenwerken. Hierdoor is het delen van diensten en (investerings)kosten beperkt. Om samenwerking mogelijk te maken, moeten zij voldoen aan bijkomende regelgeving, investeringen en analyses. Het project 'Samen versnijden' pakt het probleem van versnijding aan door veehouders te laten samenwerken via kleinschalige erkende uitsnijderijen. Daar kunnen hoeveslagers op een haalbare maar voedselveilige manier voor collega-veehouders het vlees versnijden. Naast samenwerking willen we ook werk maken van meer rechtszekerheid, aangepaste regelgeving en een werkbaar kader. Daarvoor zullen Boerenbond en Ferm in overleg treden met het FAVV en de overheid. ■

Gerrit Budts

© MARCO MEERTENS

Vraag voor Chris Botterman

Hoofd Sociale Zaken Boerenbond

Hebben mijn seizoenwerknemers recht op feestdagen dit najaar?

Binnenkort zijn er met Allerheiligen (1 november) en Wapenstilstand (11 november) weer enkele officiële feestdagen. Iedere keer stelt zich de vraag wat dit concreet betekent voor seizoenpersoneel. In ons land zijn er tien wettelijk voorziene feestdagen: 1 januari, paasmaandag, Dag van de Arbeid (1 mei), Hemelvaartsdag, pinkstermaandag, de nationale feestdag (21 juli), O.L.V.-Hemelvaart (15 augustus), Allerheiligen (1 november), Wapenstilstand (11 november) en Kerstmis (25 december). Enkele andere feestdagen zoals Allerzielen of Tweede Kerstdag zijn geen wettelijke feestdagen. Ook de Vlaamse feestdag van 11 juli is geen verplichte feestdag. Sectoren of ondernemingen kunnen aanvullende feestdagen toekennen. In de land- en tuinbouw hebben wij geen bijkomende feestdagen voorzien. Vaste werknemers hebben altijd recht op de betaling van de tien wettelijke feestdagen zonder dat ze arbeid moeten verrichten.

Voor seizoenpersoneel is planning belangrijk

Voor seizoenpersoneel is de toepassing van de regelgeving inzake de feestdagen iets complexer. Voor deze groep wordt gewerkt met dagcontracten. We onderscheiden twee situaties:

1. Vooreerst is het zo dat werken op een feestdag mogelijk is, zoals ook werken op een zondag kan: dringende land- en tuinbouwarbeid mag op een feest- of zondag gebeuren. Enkel het normale loon moet betaald worden zonder toeslag. Wanneer een seizoenwerknemer op een zondag of op een feestdag werkt, moet er een Dimona-aangifte gebeuren. Deze dag wordt beschouwd als een normale werkdag. Voor een vaste werknemer die werkt op een feestdag, moet er binnen de zes weken een recuperatiedag worden voorzien. Voor seizoenpersoneel is dit niet mogelijk. Zij hebben recht op een feestdagvergoeding (een premie) gelijk aan het aantal uren dat op de feestdag gewerkt is,

zonder een Dimona-aangifte. Hierbij kan ook de forfaitaire sociale bijdrage worden toegepast.

2. Het kan ook voorkomen een feestdag zich situeert na enkele dagen van tewerkstelling. Seizoenpersoneel werkt met dagcontracten. De tewerkstelling eindigt elke avond en de dag nadien begint een nieuw contract. Wanneer een seizoenkracht niet komt aan 15 dagen arbeid zonder onderbreking, moet er geen enkele feestdag betaald worden na afloop van de tewerkstelling. Er is echter recente rechtspraak die een impact heeft op de werkplanning van onze bedrijven (zie kader)! ■

Wat is arbeid zonder onderbreking?

De regel rond betaling van feestdagen na afloop van de tewerkstelling heeft grote impact voor seizoenpersoneel. Het contract stopt elke avond! Vroeger adviseerden we om in het arbeidsreglement op te nemen dat de onderneming werkt in een zesdagenweek. Als een seizoenwerknemer op zaterdag niet werkt, is er een onderbreking. Recente rechtspraak aanvaardt dit niet meer! De inspectie doet ook meer controles. Er moet een onderbreking zijn in de normale planning van de werknemer. Men mag niet enkel kijken naar de werkdagen van de onderneming. Als de werknemer geen 15 dagen arbeid zonder onderbreking haalt door een vrije dag te voorzien op een dag dat hij normaal werkt, is er geen enkele feestdag verschuldigd na de tewerkstelling. Bekijk deze periode van 15 dagen voorafgaand aan zaterdag 1 november en net vóór dinsdag 11 november.

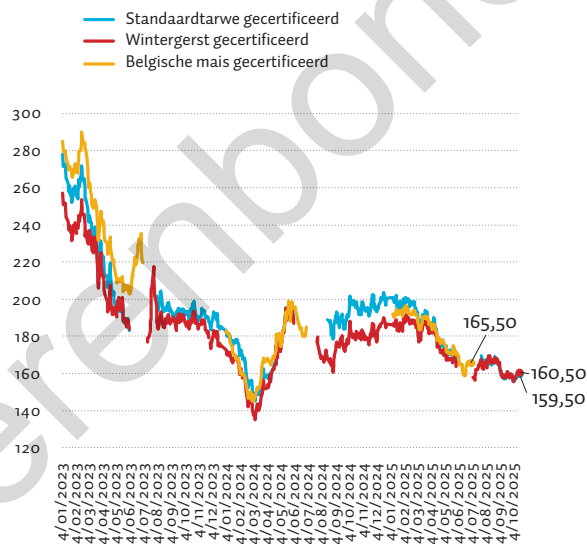
Via www.boerenbond.be/vraaghetaanChris beantwoordt Chris Botterman nog andere vragen rond sociale zaken of kan je zelf een vraag stellen.

Granen | Graanmarkt blijft zeer bedrukt

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen op de graanmarkt te melden. In deze context blijven de internationale en Europese koersen vrijwel onveranderd: tarwe met leveringstermijn in december noteerde de voorbije dagen in Parijs rond 188 €/t, terwijl mais en koolzaad met leveringstermijn in november respectievelijk eindigden op 184,50 €/t en 466,25 €/t. Een opvallend element is dat Argentinië de eerder aangekondigde goede productievoorzichten bevestigt. De Argentijnse beurs heeft haar schatting van de tarweproductie verhoogd van 20 miljoen ton naar 23 miljoen ton. Lokale analisten tonen zich optimistisch en sluiten zich aan bij de cijfers. Door deze volumes zou er dus meer graan beschikbaar zijn voor de

export, wat de internationale concurrentie zou versterken. Franse handelaren volgen de situatie op de voet, aangezien Argentinië kan concurreren met het Franse aanbod op de markten van de Maghreblanden, met name in Marokko. In Australië blijven de oogstvooruitzichten over het algemeen gunstig, hoewel er bezorgdheid ontstaat over een mogelijke verslechtering van de opbrengsten in bepaalde regio's. Voorlopig blijven de vegetatie-indexen boven het gemiddelde. In Oekraïne gaat de oogst van zonnebloemen door, maar de opbrengsten vallen tegen. In 2024 bedroeg de productie naar schatting 12,3 miljoen ton. Het USDA (Amerikaans Ministerie van Landbouw), dat nog steeds uitgaat van meer dan 14 miljoen ton,

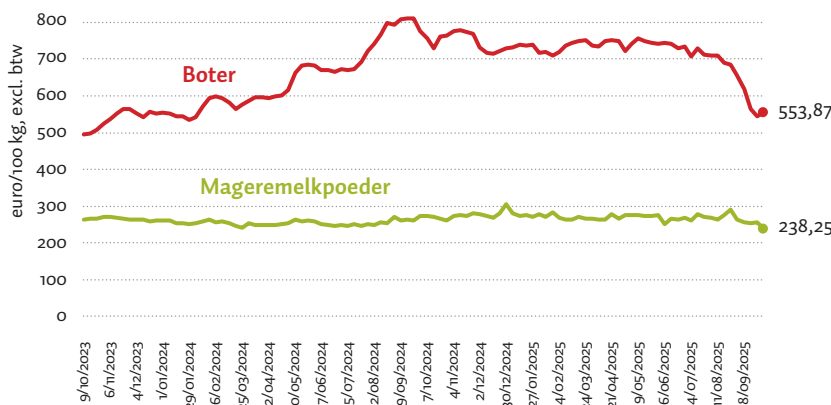
Prijsevolutie van granen Synagra

Zuivel | Daling prijzen zuivelproducten zet zich door

De prijzen van de voornaamste zuivelproducten blijven dalen. De Belgische magere melkpoederprijs daalde vorige week tot 2382 euro/ton; de roomprijs daalde tot 2679 euro/ton. Ook de boterprijs daalde verder tot 5538 euro/ton. Internationaal blijft ook de Fonterra-veiling verder dalen (-1,6%). De magere melkpoeder- en vollemelkpoederprijzen daalden licht tot respectievelijk 2599 dollar/ton (-0,5%) en 3696 dollar/ton (-2,3%). Ook de boterprijs daalde tot 6712 dollar/ton (-3%). Vooral de mozzarella-prijs daalde opnieuw fors en noteert op 3393 dollar/ton (-11,8%). Enkel de kaasprijs (cheddar) bleef overeind en

Prijsevolutie zuivel

zal in de volgende rapporten geen andere keuze hebben dan zijn cijfers bij te stellen. Op politiek vlak blijft de situatie in Frankrijk de aandacht trekken. Opvallend is dat de dollar-index tegelijkertijd sterker wordt, waardoor de euro/dollar-koers zich onder de drempel van 1,17 stabiliseert. Een zwakkere euro tegenover de dollar betekent dat Europees graan competitiever wordt op de internationale exportmarkten. ■

bleef vrij stabiel op 4858 euro/ton (+0,8%). Het verhandelde volume was zeer hoog met 42.013 ton. Deze evolutie zet ook blijvend druk op de melkprijzen. De spotmarktmelkprijsnotering op de Nederlandse DCA-markt daalde de voorbije weken tot 28 euro/100 kg. Vorige week is ze terug wat gestegen tot 33 euro/100kg. Dit blijft evenwel een laag niveau in vergelijking met de voorbije periode. Ook de garantieprijs van FrieslandCampina voor oktober daalt met 2,75 euro/100kg tot 53 euro/100 kg. ■

Kalveren NUKA: dalend

BVK - Stieren - Dikbil
BVK - Stieren - Witblauw
BVK - Stieren - Melktype

Kalveren slachtvee: stationair

BVK - Stieren - Melktype

Koeien slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil
LAR - Dikbil

Koeien geslacht: dalend

Dept.LV - Cat. D - S2

Stieren mager: stijgend

Ciney - Dikbil - 320-370 kg

Stieren slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil
LAR - Dikbil

Stieren geslacht: dalend

Dept.LV - Jonge - Cat. A - S2

Biggen: dalend

Danis - 23 kg
Vlaamse Biggenprijs - 25 kg

Varkens geslacht: dalend

Danish Crown (DK) - Vleesvarkens
Tönnies (D) - Vleesvarkens
Vion (NL) - 56% vlees - type A
Belgian Pork Group - Vleesvarkens

Slachtpluimvee: dalend

ABC - Braadkippen
Deinze - Soepkippen - Extra zware
Deinze - Braadkippen

Verrijktekooi-eieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g
Kruisem - Handel - Witte - L
Kruisem - Handel - Bruine - L

Scharreleieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g

Boter: stijgend

BCZ - Melkerijboter

Melkpoeder: dalend

BCZ - Mageremelkpoeder

Bewaaraardappelen

PCA - Fontane

Mais: stijgend

Synagra - Vochtige mais 30%
Synagra - Vochtige mais + of - €/ton/% vocht

Gerst: stijgend

Synagra - Wintergerst gecertificeerd

Stro: stijgend

Lokeren - Tarwestro

Tarwe: stijgend

Synagra - Standaardtarwe gecertificeerd

DATUM	NOTERING	VERSCHIL	Notering uitgedrukt exclusief btw, tenzij anders vermeld
3 okt	765-1485	=	€/stuk
3 okt	295-555	-10	€/stuk
3 okt	90-275	-10	€/stuk
3 okt	7,75	=	€/kg gesl. gew.
3 okt	8,25-9,00	=	€/kg lev. gew.
7 okt	5,25-5,45	=	€/kg lev. gew.
29 sep	928,53	-1,14	€/100 kg koud karkasgew.
3 okt	2500-2900	+250	€/stuk
3 okt	8,50-9,50	=	€/kg lev. gew.
7 okt	5,45-5,65	=	€/kg lev. gew.
29 sep	940,20	-5,40	€/100 kg koud karkasgew.
6 okt	18,0	-5,0	€/stuk
6 okt	33,0	-5,0	€/stuk
13 okt	1,628	=	€/kg gesl. gew.
9 okt	1,70	-0,15	€/kg gesl. gew.
6 okt	1,50	-0,05	€/kg gesl. gew., excl. btw, excl. toel.
13 okt	1,570	-0,120	€/kg gesl. gew.
13 okt	1,33	-0,01	€/kg lev. gew., incl. Belplume
8 okt	0,91-0,93	=	€/kg lev. gew.
8 okt	1,28-1,30	-0,03	€/kg lev. gew., incl. Belplume
7 okt	14,17	+0,31	€/100 stuks, excl. toel.
7 okt	14,72	+0,31	€/100 stuks, excl. toel.
7 okt	16,70	+0,34	€/100 stuks, excl. toel.
7 okt	17,10	+0,34	€/100 stuks, excl. toel.
7 okt	15,24	+0,31	€/100 stuks, excl. toel.
7 okt	16,01	+0,26	€/100 stuks, excl. toel.
29 sep	553,87	+8,46	€/100 kg
29 sep	238,25	-17,77	€/100 kg
7 okt	0,50-1,50	nvt	€/100 kg
10 okt	100,50	+2,50	€/ton
10 okt	4,00	=	€/ton
10 okt	160,50	+2,50	€/ton
8 okt	135,00	+5,00	€/ton
10 okt	159,50	+2,00	€/ton

Boerenbond al 135 jaar op de bres voor land- en tuinbouwers

Andere accenten maar uitdagingen blijven groot

Boerenbond viert dit jaar zijn 135ste verjaardag. Vandaag zijn landbouwers in de minderheid, bij de stichting van Boerenbond in 1890 draaide op het platteland alles rond de landbouw. Wie zelf niet boer was, leefde van de landbouw. Ook toen al was het een beroep met veel uitdagingen.

Jo Gennez

Droogte, problemen met bodem, lage prijzen. Het klinkt als een samenvatting van de uitdagingen waar landbouwers vandaag mee kampen. Maar verrassend genoeg zijn het ook de zorgen van boeren in 1890. Toch is er in die 135 jaar heel wat veranderd, en tegelijk ook niet.

1890

Oprichting van Boerenbond in Leuven

1891

'De Boer' verschijnt voor het eerst. Oprichting van lokale boerengilden

1907-1911

Ruimere focus naar boerinnen en tuinders

Rond 1890 werden we steeds afhankelijker van het buitenland voor ons voedsel.

Katholieke wortels

De wortels van de Belgische Boerenbond liggen in de Kempen. Jacob-Ferdinand Mellaerts was er enkele jaren voordien pastoor geworden van de nieuwe parochie Sint-Alfons-Goor, een gehucht bij Heist-op-den-Berg met amper 1680 zielen. Naast het aanwakken van het godsdienstige leven had hij vooral oog voor de vele kleine boeren die amper konden leven van de opbrengst van hun boerderij. De Kempische zandbodem was hooguit geschikt voor het telen van rogge en aardappelen. De meesten hadden wel enkele koeien, maar die huurden ze vaak tegen woekerprijzen. Mellaerts, zelf afkomstig uit een boerenfamilie, had oog voor hun problemen en ging op zoek naar oplossingen. Al als student had hij belangstelling voor plantkunde. Eenmaal priester pachtte hij een paar lapjes grond naast de pastorie om er te experimenteren met kunstmeststoffen. Zo won hij het vertrouwen van de boeren. In 1887 richtte hij de 'Christene Gildebond der Landbouwers' op. Essentieel waren de materiële voordelen van het lidmaatschap: samenaankoop van goedkope meststoffen, krediet aan lage intresten via de spaarkas en onderlinge bijstand. Hij dacht ook aan vorming, proefvelden en een vakbibliotheek voor boeren. Heel wat van die pijlers houden tot op de dag van vandaag stand! Het aartsbisdom vond dat Mellaerts te

veel met de boeren bezig was en te weinig met het geloof. In 1888 moest hij zijn parochie verlaten en verhuisde hij naar Leuven. Intussen had hij ook al de aandacht getrokken van de Leuvense professor Joris Helleputte.

Voedselvoorziening vanuit het buitenland

De situatie van de boeren in de Kempen was typerend voor de crisis waarin de Belgische landbouw tussen 1880 en 1895 verzeild geraakte. Onder druk van de snel groeiende bevolking zocht men naar middelen om de opbrengsten te verhogen. Ons land werd steeds meer afhankelijk van het buitenland voor zijn voedselvoorziening. Intussen schoot de landbouw in eigen land tekort. In 1890 werd West-Europa overspoeld door kolossale hoeveelheden voedsel uit onder meer de VS, Canada en Rusland. Stoomschepen en -treinen maakten dat dit voedsel goedkoop naar het oude continent kon worden vervoerd. Antwerpen werd zelfs de

belangrijkste haven waarlangs tonnen graan, vlees, mais, rijst, suiker, tabak, koffie ... West-Europa binnenkwamen. De gevolgen lieten niet lang op zich wachten: de Belgische landbouwprijzen zakten naar een dieptepunt. De boeren zagen hun inkomsten drastisch dalen. Vooral kleine boeren en landarbeiders werden het slachtoffer. Het was de start van de plattelandsvlucht. Tegen deze achtergrond werd in 1890 de Boerenbond opgericht. Joris Helleputte, de professor waarvan eerder sprake was, werd een jaar eerder volksvertegenwoordiger voor de katholieke partij en bracht Mellaerts in contact met zijn schoonbroer Franz Schollaert, die ook volksvertegenwoordiger was. Samen richtten ze in 1890 in het Huis van Ambachten en Neringen in Leuven 'Den Boerenbond' op. Vooral pastoors, provincieraadsleden, burgemeesters en kleinere landsadel waren aanwezig op de stichtingsvergadering. Zij hadden het meest voeling met de noden van de boerenstand. ▶

Vanaf 1880 werd West-Europa overspoeld door grote hoeveelheden landbouwproducten. Die deden de landbouwprijzen in elkaar storten.

1928
128.000 leden

1934
Middenkredietkas
gaat failliet

1945
Landbouw moderniseert
en specialiseert

Ambitieuw project

Boerenbond was een ambitieus project op papier, maar middelen waren er in het begin niet. De meeste taken kwamen op de schouders van pastoor Mellaerts terecht. Geld voor personeel was er niet. Voor WO I wist de organisatie niet echt door te breken. Ook elders waren er landbouworganisaties opgestaan. De concurrentie was dus groot. Intussen werd volop ingezet op verruiming. Zo kwam er een beweging voor boerinnen, verruimde de focus naar tuinders en werd begin jaren 20 een boerenjeugdbond opgericht. Rond 1930 telde de Boerenbond al 128.000 leden. Maar de euforie was van korte duur. De beurscrash van 1929 en de internationale crisis die daarop volgde trof ook de landbouw zwaar. De economische afdelingen van Boerenbond kregen het moeilijk. Voor de bank van Boerenbond nam deze crisis dramatische propor-

ties aan. De Middenkredietkas ging in een uiterst turbulent politiek klimaat ten onder. Spaarders terugbetalen en het geschokte vertrouwen herstellen, namen vele jaren in beslag.

Schaalvergroting en het GLB

Na de Tweede Wereldoorlog waren de modernisering en de internationalisering van de landbouwmarkt niet meer te stoppen. Na een initieel verzet tegen de Benelux werd de oprichting van de EEG (de voorloper van de EU) als een nieuwe kans gezien. Maar er waren ook grote uitdagingen. Een grote mijlpaal was de invoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in 1962 met voedselzekerheid, een eerlijke levensstandaard voor boeren, stabiele markten en redelijke prijzen voor consumenten als voornaamste doelstellingen. Kleine gemengde landbouwbedrijven

© FOTOS: BOERENBOND, KADOCEN/CAG

Optocht naar aanleiding van het zestigjarig jubileum van Boerenbond met gildevlaggen in 1950.

Ontdek de coöperaties van vroeger en nu

Tot 19 december kan je in het Cera-gebouw aan de Muntstraat in Leuven naar de expo 'Coöperaties, je vindt ze overal'. In deze expo van Cera en het Centrum voor Agrarische Geschiedenis (CAG) ontdek je hoe mensen zich vroeger én vandaag verenigen om samen te ondernemen en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Laat je verrassen door de rijke geschiedenis van coöperatief ondernemen, van 19de eeuwse pioniers tot hedendaagse initiatieven. Ontdek hoe mensen samen het verschil maken in hun buurt en samenleving. Met boeiende portretten, historische beelden en speelse elementen dompelt deze expo je onder in de wereld van de coöperatie. Jong of oud, nieuwsgierige passant of doorgewinterde coöperant: iedereen vindt hier iets dat inspireert. Bovendien maak je er ook kennis met het verhaal van pastoor Mellaerts die aan de wieg stond van de oprichting van de Belgische Boerenbond en de eerste Belgische Raiffeisenkas. De expo is van 13 oktober tot 19 december gratis te bezichtigen op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag van 10 tot 18 uur.

www.cera.coop/nl/cooperaties/kalender/2025/20251015_n_expo_cooperaties

1971

Oprichting Landelijke Gilden, Groene Kring en Agra voor vrouwen

1976

Aveve krijgt aparte structuur

waren niet opgewassen tegen de hoge eisen van de marktvergroting. Wie wilde blijven boeren, moest investeren, moderniseren en specialiseren. De economische afdelingen van Boerenbond – Aveve, ABB en Cera – hadden in de naoorlogse jaren hun doelpubliek en activiteitenpakket gevoelig uitgebreid. Die economische expansie maakte uiteindelijk ook de uitbreiding van de beroepsorganisatie en de sociaal-culturele werking mogelijk.

Naar een andere structuur

Vanaf de jaren 70 begon het aantal boeren en tuinders in snel tempo te dalen. Boerenbond moest zich aanpassen aan de veranderende realiteit op het platteland. Tussen 1964 en 1971 was het aantal niet-boeren in het ledenbestand verdrievoudigd. In 1971 kwam er een ontubbeling van de ledenstructuur in een landelijke beweging en een beroepsorganisatie. De Landelijke Beweging groepeerde KVLV, KLJ en de pas opgestarte plattelandsvereniging Landelijke Gilden. Die waren op lokaal vlak de opvolgers van de parochiale boerengilden maar stonden vanaf dan open voor iedereen. De bedrijfsgilden namen de beroepsgerichte werking over. Intussen werd de trend naar schaalvergroting van agrarische bedrijven verder gezet. Nieuwe technologieën deden hun intrede. De landbouwsector kreeg te maken met een groeiende maatschappelijke bevraging rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zorg voor de kwaliteit van water en bodem, dierenwelzijn, productieoverschotten, Europese subsidies ... Herkenbaar! ▶

- 1 Pastoor Mellaerts trok zich het lot van kleine boeren aan. Hij was een van de grondleggers van Boerenbond.
- 2 Ploegwedstrijden waren vanaf eind jaren 50 al populair.
- 3 Vanaf 1907 kregen vrouwen voor het eerst een eigen plek binnen Boerenbond, al was die aanvankelijk vooral gericht op huishoudelijke en sociale vorming.
- 4 Proeftuinen en proefstations speelden altijd al een belangrijke rol in het stimuleren van landbouwkundig onderzoek, innovatie en kennisdeling.
- 5 Meer dan 800 leden spreken zich in 2006 tijdens het toekomstcongres uit over 189 beleidslijnen voor de toekomst.
- 6 Consumenten dichterbij de landbouw brengen is al meer dan 40 jaar het doel van Dag van de Landbouw.
- 7 Belangenbehartiging vormt de ruggengraat van onze organisatie.

1984

Europa voert productiequota in

1990

Acties tegen strikte mestactieplannen

2000

Oprichting Innovatiesteunpunt (nu Boerenbond innoveert)

Syndicale werking

Vanaf de jaren 90 moest Boerenbond syndicaal vaak een tandje bijsteken. De maatschappij ging zich steeds vaker met de landbouw bemoeien. Het imago van de sector was niet erg goed en ook binnen de organisatie groeide het besef dat er nood was aan een landbouw die zowel op economisch, ecologisch als sociaal vlak duurzaam moet zijn. Vooral de mestoverschotten dwongen de overheid – onder druk van milieu- en natuurverenigingen – tot ingrijpende maatregelen. Een ander aandachtspunt was de hervorming van het Europees landbouwbeleid dat nog steeds in transitie is.

De afgelopen 25 jaar stonden voor Boerenbond in het teken van balanceren tussen belangenbehartiging en het managen van een steeds complexer landbouwlandschap. Boerenprotesten

tegen stikstofmaatregelen, mestwetgeving en handelsverdragen brachten de organisatie regelmatig op de barricades. Tegelijk groeide de frustratie onder landbouwers over de zogenaamde ‘administratieve lasagne’: een opeenstapeling van regels, formulieren en controles die de bedrijfsvoering bemoeilijkten. Boerenbond trachtte via overleg met overheden, campagnes en juridische stappen de druk op de sector te verlichten, maar kreeg ook kritiek van leden die meer daadkracht verwachtten. In een tijdperk van klimaatambities, digitalisering en maatschappelijke polarisatie blijft Boerenbond zoeken naar evenwicht tussen duurzaamheid en leefbaarheid voor de boer. De wereld is niet meer die van 1890 – gelukkig maar. Er is veel ten goede veranderd, maar ook na 135 jaar blijven de uitdagingen groot. ■

Op 3 maart 2023 trokken meer dan 3000 tractoren naar het centrum van Brussel om er te betogen voor meer rechtszekerheid en een toekomstperspectief voor land- en tuinbouw.

2021

Stikstofarrest heeft grote gevolgen voor vergunningbeleid

2025

Boerenbond blijft zich inzetten om landbouw leefbaar en duurzaam te maken en te houden

Lode Ceysens

Voorzitter Boerenbond
lode.ceysens@boerenbond.be

Landbouw leefbaar én duurzaam maken

Exact 135 jaar geleden legde een bezorgde pastoor uit de Kempen de kiem voor wat zou uitgroeien tot een sterke organisatie die vandaag nog steeds de stem van de land- en tuinbouwers en het platteland laat klinken. Doorheen de decennia evolueerde Boerenbond mee met de veranderende landbouwrealiteit: van de crisisjaren rond 1900 en de beurscrash van 1929 tot de modernisering na de Tweede Wereldoorlog en de invoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ook de maatschappelijke rol van de organisatie breidde uit, met aandacht voor vrouwelijk ondernemerschap, jongeren en plattelandontwikkeling. Vandaag liggen de accenten soms wat anders maar de uitdagingen zijn niet minder groot. We staan voor de opgave om landbouw leefbaar én duurzaam te maken en te houden in een wereld van klimaatambities, digitalisering en toenemende regelgeving. Toch is één ding onveranderd gebleven: de vastberadenheid van onze boeren én van Boerenbond en Landelijke Gilden om samen oplossingen te zoeken.

“Vastberaden om samen met onze boeren oplossingen te zoeken.”

VERVANGERS MET KENNIS VAN ZAKEN

Slechts één telefoontje en we komen eraan.

Ontdek ons aanbod

WWW.WERKERS.BE

1,4SIGHT® Laat ze in rust!

- Uitstekende natuurlijke kiemrust verlenger
- Nieuwe werkwijze
- Ideaal bij de start van de bewaring
- Minder bewaarverliezen en behoud van kwaliteit

BASF
We create chemistry

www.agro.basf.be

Gedeponeerd handelsmerk 1,4 Group Inc. : erk. nr. 10576P/B, bevat 980 g/kg 1,4-Dimethylnaftaleen. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig.

UITNODIGING

INSPIRATIE-AVOND BEDRIJFSOVERNAME

Een land- of tuinbouwbedrijf overnemen of overlaten blijft een hele uitdaging voor beide partijen. De klassieke generatie-overdracht waarbij het bedrijf binnen de familie blijft is geen zekerheid meer. Ook andere mensen kijken uit naar een loopbaan in de sector, of landbouwers denken na over een carrièreswitch. Voor al die mensen, voor alle (toekomstige)

starters en stoppers, organiseert het Kenniscentrum Bedrijfsopvolging een inspiratie-avond rond bedrijfsopvolging. Met dit inspiratiemoment willen we jullie aan het denken zetten. Welke mogelijkheden zijn er? Wat komt er allemaal kijken bij het stopzetten of opstarten van een landbouwbedrijf? Hoe vinden overnemer en overlater elkaar? Wie betrek ik hierbij en waar kan ik terecht voor begeleiding en advies? Tijdens de inspiratie-avond delen we onze kennis en ervaring maar kan je jouw ervaringen, vragen en bezorgdheden ook delen met andere aanwezigen.

Je gaat niet naar huis met een pasklare oplossing voor je eigen situatie. Je gaat wel

INSCHRIJVEN

Deelname is gratis, inschrijven verplicht op www.kenniscentrumbedrijfsopvolging.be

of neem contact op via info@kenniscentrumbedrijfsopvolging.be of tel. 016 28 60 76

naar huis met heel wat peinzingen en een lijst van 'ankerpunten' die jou op weg helpen in het verdere verloop van jouw nieuwe start. Want zowel als overlater als als overnemer, of het nu binnen de familie gebeurt of daarbuiten, sta je voor een nieuwe uitdaging.

Welkom op één van onze twee inspiratie-avonden.

WAAR & WANNEER

19.30u onthaal,
20u start infosessie

Watt 17 Heusden-Zolder – 4/11
O'Forty Oostkamp – 6/11

Het Kenniscentrum Bedrijfsopvolging is een initiatief van

Kenniscentrum
BEDRIJFSOPVOLGING
je wissel op de toekomst

Charter MAP 7 in actie

Bodemzorg in de kijker voor teeltadviseurs

Op vrijdag 19 september, daags voor de officiële start van de Werktuigendagen, verzamelden landbouwprofessionals op het terrein in Kruisem voor een studienamiddag rond bodemzorg. Deze demodag – georganiseerd in het kader van het MAP 7-charter – bracht telers, adviseurs en ketenpartners samen om kennis en ervaringen uit te wisselen over duurzame bodempraktijken. Een afgevaardigde van de milieuorganisaties en enkele deelnemers van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) waren ook aanwezig.

Caroline Van der Heyden, adviseur Studiedienst

De bodem vormt letterlijk de basis van onze voedselproductie. Maar een gezonde bodem is ook cruciaal om de impact

van klimaatverandering en extreme weersomstandigheden op te vangen. Tijdens de studienamiddag werd daarom ingezoomd op concrete maat-

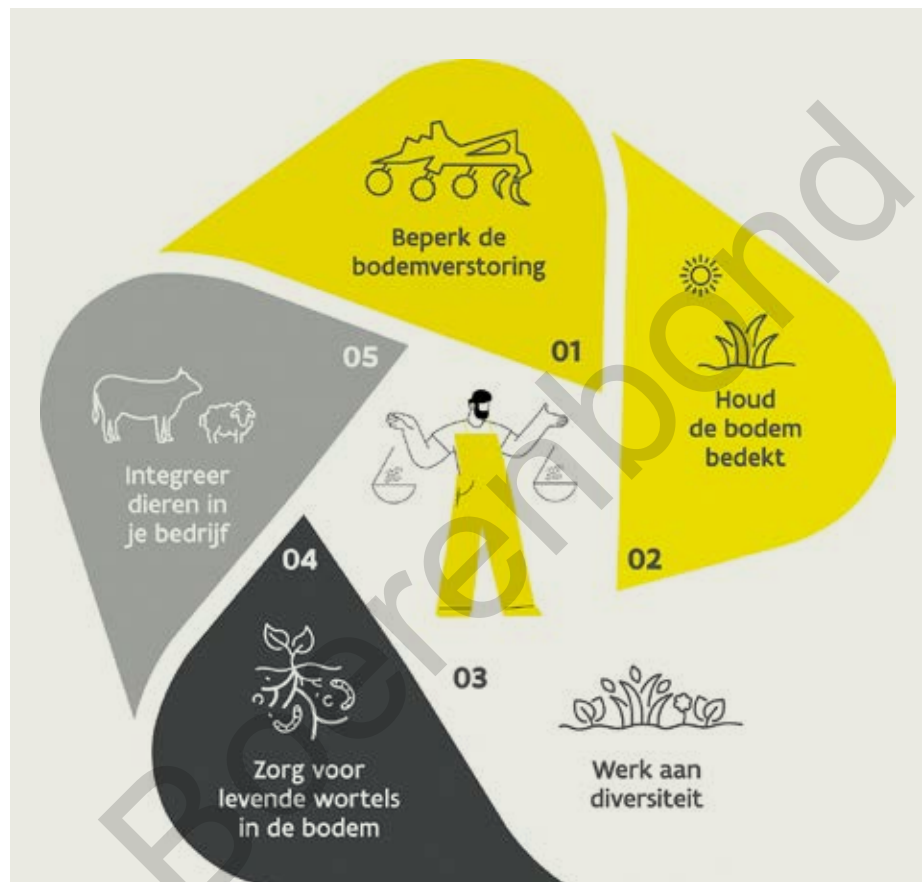
regelen die landbouwers kunnen nemen om hun bodemkwaliteit te verbeteren. Thema's zoals groenbedekkers, bodemanalyses, verdichting en minimale bodembewerking kwamen uitgebreid aan bod, met toelichting van experts van B3W, de Begeleidingsdienst voor Betere Bodem en Waterkwaliteit. Teeltadviseurs vanuit de industriële bedrijven of onafhankelijke adviescoöperatie hebben door hun rechtstreekse link met landbouwers een belangrijke impact op het terrein. Deze bijeenkomst is een rechtstreeks gevolg van het MAP 7-charter, waarin de sector zich engageert om samen met

de keten werk te maken van een betere waterkwaliteit en bodemzorg. De demodag werd voorafgegaan door intensieve voorbereidingen en overleg tussen verschillende organisaties, waaronder Vegebe, Belgapom, VBT en Ingro, samen met de landbouworganisaties Boerenbond, ABS en BioForum. De locatie op de Werktuigendagen was niet toevallig gekozen: het themeiland Bodem bood een ideale setting om praktijk en theorie te verbinden. De timing – net voor de start van de beurs – zorgde ervoor dat de doelgroep van teeltadviseurs en landbouwers maximaal bereikt werd en er op een rustige gelegenheid diepgaand ingegaan kon worden op de inhoud aan de hand van praktische situaties in het veld. Tijdens de Werktuigendagen werden ook verschillende directzaaimachines gedemonstreerd, waar ook de nadruk lag op het beperken van bodemverstoring. De demodag is een voorbeeld van hoe het MAP 7-charter leidt tot concrete acties op het terrein. De ketenpartners willen hun verantwoordelijkheid opnemen en samen bouwen aan een duurzame landbouw. Er is op het terrein natuurlijk nog werk aan de winkel, maar de sector is bereid is om samen te zoeken naar oplossingen. ■

Op Bodemeiland XL op de Werktuigendagen toonde B3W de vijf sleutelprincipes voor de opbouw van een veerkrachtige en gezonde bodem.

Vijf sleutelprincipes voor een gezonde bodem

Medewerkers van B3W leidden de deelnemers in groepjes rond via vijf sleutelprincipes voor de opbouw van een veerkrachtige en gezonde bodem: Minimale bodembewerking, bodembedekking, gewasdiversiteit, levende wortels en dierintegratie. Onder meer enkele machines rond niet-kerende bodembewerking werden getoond. Elke vorm van ploegen of diepe bewerking verstoort het bodemleven, breekt schimmeldraden af en doet organische stof sneller afbreken. Door te werken met niet-kerende of minimale groundbewerking blijven bodemstructuur en -organismen behouden, wat leidt tot een veerkrachtige en luchtige bodem. Er was verder aandacht voor directzaai technieken, complexe groenbedekkers en de rol van vlinderbloemigen. De profielkuil XL gaf inzicht in wortelgroei en bodemverdichting, want niet alle wortels zijn gelijk. Er is een grote diversiteit aan worteltypes - diep of oppervlakkig, fijn of grof, snel of traag groeiend. Die zorgen ervoor dat verschillende bodemlagen worden benut en verbeterd.

Dossier Aardbeien

In september lag het epicentrum van de aardbeiwereld in de provincie Antwerpen. Driehonderd deelnemers uit 32 landen namen er deel aan het vijfde International Strawberry Congress.

De ideale gelegenheid om de uitdaging en nieuwigheden in de aardbeisector op een rijtje te zetten in dit dossier.

Internationaal Aardbeiencongres in Antwerpen

Onderzoek en commercialisatie in een veranderende wereld

Van 17 tot 20 september vond in Antwerpen het International Strawberry Congress 2025 plaats. Dit congres brengt de aardbeiwereld samen, zowel het onderzoek als de commercialisatie. Verschillende uitdagingen en kansen voor de sector kwamen aan bod.

Karliën Van den Broeck, sectorconsulent

Connecting the dots

Hans Vanderhallen, directeur van Coöperatie Hoogstraten, mocht de aftrap van dit internationale congres geven, samen met Antwerps gedeputeerde van Landbouw Jinnih Beels en Marijke van Schagen, beleidsmedewerker landbouw en plattelandontwikkeling bij de Europese Commissie.

“De uitdagingen voor de sector zijn groot en divers, we hebben het dan onder meer over tewerkstelling, de globale politieke onrust, stijgende kosten en de klimaatverandering. Daar speelt net de verbinding tussen onderzoek en praktijk, duurzaamheid en competitiviteit, digitalisatie en traditie en lokale identiteit en de wereldmarkten een belangrijke rol”, aldus Hans Vanderhallen. Hij drukte het uit met de slogan ‘Connecting the dots’.

Gedeputeerde Jinnih Beels greep de

uitdagingen op het vlak van klimaatverandering aan om het belang te duiden van een brug tussen het beleid, onderzoek en de sector. “Het beleid moet antwoorden geven om de uitdagingen aan te gaan en moet complexe regelgeving vermijden. Duidelijke regels moeten ervoor zorgen dat er met vertrouwen geïnvesteerd wordt. Aardbeien zijn meer dan een product, ze staan symbool voor een combinatie van kennis, doorzetting, innovatie ...” Ze sloot haar speech af met een warme oproep om zeker aardbeien te blijven eten. Marijke van Schagen tot slot benadrukte dat in België 92% van onze tuinbouwers lid is van een producentenorganisatie. Hiermee zitten we ver boven het gemiddelde van Europa. Zij benadrukte het belang van ondersteuning voor innovatie en competitiviteit in de sector via de operationele programma’s. ▶

Blik op de toekomst

Vervolgens gaven enkele 'futurists' tijdens het congres inzicht in de wereld van morgen. Artificiële intelligentie (AI) speelt ook hier een grote rol. Nu al kan er veel met AI en het belang zal verder toenemen. De kinderen van nu zijn de consumenten van de toekomst. Zij groeien vandaag op omringd door AI-toepassingen en zullen hier op een andere manier naar kijken.

Matthew Griffin vatte het kort samen en zei dat er eigenlijk één ding is dat verandert: "Alles, en het verandert steeds sneller." Enkele innovaties die mogelijk verder ingang in de sector vinden, zijn de plukrobot, Crispr-technologie voor een beter *shelf life*, eetbare elektronische tags op ons voedsel, 3D- of 4D-geprinte aardbeien, verdere preciselandbouw, proteïnen uit algen, insecten en zelfs uit de lucht ...

Amelia Kallman stelde dat de snelle verandering en de andere denkwijze van de nieuwe generaties uitdagingen vormen waarvan we ons bewust moeten zijn, ook om onze aardbeien tot bij de consument van de toekomst te krijgen. "We moeten toenadering zoeken bij de consument van de toekomst."

Hans Vanderhallen:

"De uitdagingen voor de sector zijn groot en divers, we hebben het dan onder meer over tewerkstelling, de globale politieke onrust, stijgende kosten en de klimaatverandering."

Product in de markt zetten

Op het congres waren er zowel sessies gericht op onderzoek als op de commercialisatie van aardbeien. Aardbeien in de markt zetten gebeurt niet overal op dezelfde manier. In China worden aardbeien individueel naast elkaar gepresenteerd in een grotere verpakking. Je kan het vergelijken met hoe pralines bij ons worden verkocht. In Marokko neemt het belang van de aardbeienproductie af, ten voordele van het areaal aan blauwbessen dat sterk gegroeid is. Bart De Langhe, gedragswetenschapper en professor marketing, leerde het publiek 'how to grow strawberries'. Hij ging hierbij niet in op hoe je aardbeien moet telen, maar wel op hoe aardbeien in de markt zouden moeten worden gezet. "Marketing en branding zijn de belangrijkste factoren. Daarnaast zijn consumenten zeer gevoelig voor recensies van anderen bij het aankopen van producten. Een consument zal sneller geneigd zijn een product te kopen dat goede recensies kreeg of een product waar hij al veel van gehoord heeft (branding). Er zit dus een belangrijke kracht in merkcommunicatie. Merken en huismerken kunnen zeker allebei een plaats in het schap vinden."

Innovaties en onderzoek

De nadruk tijdens het congres lag ook op innovaties en onderzoek in de aardbeienteelt. De mogelijkheden van Crispr-technologie in de veredeling van aardbeien kreeg aandacht en er werd stilgestaan bij welke kansen deze technologie biedt voor de aardbeiensector. DCM stond stil bij het belang van een weerbaar teeltsysteem en praktische inzichten vanuit het veld.

Verschillende ontwikkelingen komen op de aardbeiensector af, al dan niet ondersteund met AI. Deze kunnen een antwoord bieden op de vele uitdagingen waarvoor de sector staat. ■

Van theorie naar praktijk

Na enkele dagen van inspirerende sprekers werden op vrijdag vier bussen ingelegd om de aanwezigen van het congres kennis te laten maken met de teelt van aardbeien in de praktijk. Een stop in Hoogstraten kon daarbij uiteraard niet ontbreken. Hoogstraten huist 120 aardbeibedrijven, en een daarvan is Gestelberries van de familie Krijnen. De grootvader van Luc Krijnen startte in 1966 met de teelt op 1000 m². Intussen wordt er geteeld in 7 ha serres en is de vierde generatie in het bedrijf aan de slag. Gestelberries teelt onder andere junidragers Parlando, Sonata, Solsation en Elsanta, en doordrager Karima. Een ras met een goede productie en *shelf life*.

Het hele jaar rond wordt hier geplukt. In de donkere winterperiode zorgt de inzet van fotosyntheselampen voor goede resultaten. Dit bedrijf werkt voor zijn energievoorziening met warmte-krachtkoppeling. Voor de bestuiving wordt gebruikgemaakt van hommels en honingbijen. Ook de werking van de UV-C-robot werd gedemonstreerd.

Onderzoek in de kijker tijdens aardbeimechanisatiedag

Aansluitend bij het aardbeiencongres vond in Hoogstraten de internationale mechanisatie- en demonstratiedag aardbei plaats. In het Proefcentrum Hoogstraten konden telers en onderzoekers in gesprek gaan met aanbieders van technologieën voor de aardbeiteelt. Het Proefcentrum opende de deuren van de serres en trayvelden om enkele lopende onderzoeken toe te lichten. Wij pikken er enkele uit.

Liesbet Corthout

Doordragers

Het areaal doordragers blijft toenemen. De oogstdip tussen de bloemen van vorig jaar en dit jaar vormt een grote uitdaging bij deze rassen. Uit onderzoek blijkt dat je de oogstdip wel kan verkleinen en vervroegen. “De aardbeien die we in de winkel zien, zijn meestal junidragers”, vertelt Peter Melis van het Proefcentrum. “Onze telers kijken nu expliciet naar doordragers zodat ze het hele jaar door kunnen blijven oogsten.” In de serre staat Karima, geplant in juni. Op dit moment wordt daarvan geoogst en als alles

goed gaat, loopt het oogsten door tot december. “Dan leggen we de planten koud. De koeling geeft meer mogelijkheden naar timing toe, maar kost ook geld. In deze proefopstelling bekijken we wat de beste optie is.”

Onderzoekers van Proefcentrum Hoogstraten toonden ook aan dat je de oogstdip kan verkleinen door de planten te belichten door 's nachts stuurlicht te gebruiken. Bij doordragers wordt de bloemaanleg gestimuleerd door warmte en daglengte. Dit resulteerde in een kortere oogstdip, met minder ranken en een snellere tweede oogstgolf.

De proeven gebeuren met Karima, een doordrager.

Energlik

De bezoekers aan de aardbeimechanisatiedag fronsten de wenkbrauwen toen ze aankwamen bij de demonstratie-opstelling van het project Energlik. Daar groeiden namelijk paprikaplanten. Ook in deze teelt werkt men in de richting van een klimaatneutrale glastuinbouw tegen 2050. De energiecrisis heeft de interesse in energiebesparende systemen nog aangewakkerd. In de opstelling werd gewerkt met verschillende schermen bovenaan die al dan niet licht doorlaten en zo invloed hebben op de warmte in de kas. ▶

Schermen in combinatie met een ontvochtigingssysteem zorgen voor een grote energiebesparing zonder productieverlies.

Het voordeel is dat er minder moet verwarmd worden. Nadeel is dat de vochtigheid in de serre sterk kan toenemen. Er is dus een actief ontvochtigingssysteem nodig. Werken in deze omstandigheden vereist aangepaste klimaatinstellingen. Zo werd er gewerkt met een vlakke temperatuursturing. Het project zit nog maar in de experimentele fase, maar de resultaten zijn veelbelovend met een energiebesparing van zo'n 50% zonder productie verliezen en met een goede kwaliteit aan product.

Aclima

Op het opkweekveld werd het project Aclima toegelicht. Vanwege het veranderende weer is de hoeveelheid water gestegen die nodig is om lange periodes te overbruggen. Dat gebeurt hier via infiltratie en peilgestuurde drainage, het verhogen van het hemelwatergebruik en opslag en hergebruik van drainwater.

Het drainagewater van onder het regenwaterbassin wordt opgevangen in een peilgestuurde put. Het water-niveau in die put wordt geregeld door middel van een pomp en vlotter. Op deze manier wordt zo veel mogelijk water opgehouden onder het bassin. Het drainagewater van het vol-

leggrondsperceel en van de taluds komen in de tweede peilbuisput samen en vervolgens in de verzamelput. De drainage van het vollegrondsperceel is ook peilgestuurd. Van beide peilbuisputten gaat het overtollige water naar de verzamelput. Daarnaast is de overloop van het regenwaterbassin gekoppeld aan het vollegrondsperceel. Al deze maatregelen zorgen ervoor dat er meer water opgehouden wordt in het perceel. Dat maakt de bodem weerbaarder tegen droogteperiodes. Er is ook minder irrigatie nodig.

Bij het Proefcentrum Hoogstraten werd het regenwater van de serres al opgevangen in een bassin. Nu wordt ook hemelwater opgevangen afkomstig van andere gebouwen en een leeg trayveld. Dat water wordt opgevangen in de verzamelput en vervolgens in een van de twee bassins. Die zijn met elkaar verbonden, zodat in beide bassins het waterniveau hetzelfde is. Van daaruit gaat het via een zuigleiding naar de serre en het trayveld.

Drain van de teelten wordt verzameld in de vuiledrainsilo en dan voor tomaat en paprika ontsmet met een uv-filter, en voor aardbeien via een trage zandfilter. De propere drain wordt dan opgeslagen in nieuwe silo's en hergebruikt waar nodig.

© FOTOS: LIEBET CONTROUT

Veel bedrijven ondervinden schade en bijgevolg economische verliezen door Mucor en Rhizopus.

Mucor

De laatste jaren is er een sterke toename van Mucor- en Rhizopus-symptomen bij aardbeien. Die vormen een groot probleem bij de aardbeienteelt. In het Proefcentrum Hoogstraten worden proeven uitgevoerd om de efficiëntie van zowel chemische als biologische gewasbeschermingsmiddelen te bepalen. Er werd ook gekeken naar welke rassen beter bestand zijn tegen de aantastingen en in welke tijd van het teeltjaar de meeste problemen zich voordoen. Falco en Parlano bleken de hardste rassen. Zij hadden het minst last van infecties. Ook het teeltstadium is relevant bij het behandelen. De infectiedruk bleek sterk omhoog te gaan vanaf het wittevruchtenstadium. Het is dus belangrijk chemische middelen in te zetten vanaf de periode net voor de verkleuring van de vruchten. De resultaten van al deze proeven worden gebruikt om een nieuwe strategie op punt te stellen voor de aardbeienteelt, die rekening houdt met het onder controle houden van Mucor- en Rhizopus-aantastingen. ■

Het first flush-trayveld met op de achtergrond de silo's.

Natuurlijke vijanden herkennen en ondersteunen

Duurzame plaagbeheersing in groenteteelt

Viaverda organiseerde in Destelbergen een praktijkgerichte workshop over functionele agrobiodiversiteit, met als doel duurzame plaagbeheersing te stimuleren in zowel de sier- als groenteteelt. De sessie bood waardevolle inzichten in het versterken van natuurlijke vijanden van plaaginsecten, zoals bladluizen, waardoor de afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen aanzienlijk kan verminderen.

Tom Dewanckele

Een belangrijk onderdeel van de workshop was het gebruik van insectenvallen als monitoringtool.

Nuttige insecten bevorderen

De workshop richtte zich hoofdzakelijk op biologische groente- en bloemeteelten in tunnels. Door de verhoogde temperatuur en de bescherming tegen vorst wordt in de tunnels een ideale situatie gecreëerd voor bladluizen. Roofinsecten zoals gaasvliegen, lieveheersbeestjes, kortschildkevers, loopkevers, roofmijten, sluipwespen en zweefvliegen spelen een cruciale rol in de natuurlijke bestrijding van plaaginsecten. De aanwezige deelnemers kregen door de workshop concrete handvaten om de aanwezigheid van nuttige

insecten te bevorderen. Door hun aanwezigheid in het teeltsysteem te versterken, kunnen telers een robuustere en duurzamere bescherming tegen plagen realiseren.

Verskillende soorten insectenvallen

Een belangrijk onderdeel van de workshop was het gebruik van insectenvallen als monitoringtool. Deelnemers leerden welke soorten vallen geschikt zijn, wat ze vangen en hoe de resultaten te interpreteren. Dit helpt telers om op een ecologisch verantwoorde manier

in te grijpen en de effectiviteit van natuurlijke vijanden te verhogen. Tijdens een bezoek aan het proefveld in Destelbergen konden telers meteen zien hoe vallen worden bemonsterd en hoe de aanwezigheid van nuttige insecten in de praktijk wordt gemonitord. Het herkennen van nuttige insecten is essentieel voor het succesvol inzetten van natuurlijke vijanden in de teeltpraktijk. Bram Vanthournout (Hogent) gaf uitleg over die verschillende nuttige insecten, waaronder gaasvliegen, lieveheersbeestjes, kortschildkevers, loopkevers, roofmijten, roofgalmuggen, roofwantsen, zweefvliegen, sluipwespen en spinnen. Met praktische herkenningstips liet hij zien hoe telers natuurlijke vijanden kunnen stimuleren door gerichte keuzes te maken.

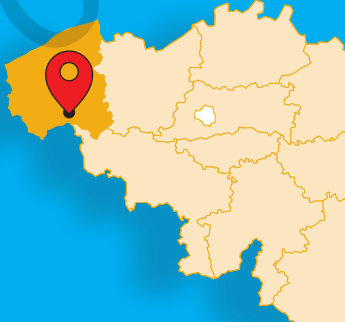
Praktijkvoorbeelden en hulpmiddelen

De workshop maakte deel uit van het B-LAB-project 'Bladluisbeheersing door Aantrekken van nuttigen in Biologische tunnelteelten', gefinancierd door CCBT via de Vlaamse overheid. An Van de Walle van Viaverda presenteerde tijdens de workshop ook aanvullende praktische hulpmiddelen zoals waarschuwingsberichten, plaagfiches en plaagkalenders. Deze tools helpen telers om tijdig in te grijpen en hun strategie voor plaagbeheersing verder te verfijnen. Door het combineren van deze hulpmiddelen met kennis over natuurlijke vijanden kunnen telers een geïntegreerde aanpak ontwikkelen die zowel effectief als duurzaam is. ■

Loonwerken Stijn Donckele

- Stijn Donckele, Tine Debusschere, Léonce (9), Joseph (7) en Lucile (3)
- Sector: loonwerk, grondwerk, compostering
- Ligging: Bavikhove (West-Vlaanderen)

Stijn Donckele kiest voor een beredeneerde weg vooruit

“Trots op het parcours dat we tot hiertoe gelopen hebben”

Loonwerker en landbouwer Stijn Donckele heeft geen zittend gat. Ook in de ontwikkeling van zijn bedrijf houdt Stijn altijd de ogen open voor nieuwe opportuniteiten. KBC denkt mee in het afwegen van investeringsbeslissingen.

Niches

Stijn Donckele heeft in Bavikhove (Harelbeke) een landbouw- en loonwerkbedrijf. Stijns ouders hadden akkerbouw, vlesvee en groenteteelt. Meer dan naar de groenten ging Stijns voorkeur uit naar de machines.

Zo kwam hij al snel in het loonwerk terecht. Een eerste tak is nu het landbouw-loonwerk, waarbij Stijn zich onder andere specialiseerde in het persen van maisbalen. Een niche, vooral gewild bij boeren die hun mais optimaal willen bewaren.

Grasbermen en vlas

Een tweede tak werd het loonwerk voor openbare besturen, met de klemtoon op het maaien van bermen, maar ook het steenvrij maken van stranden en terreinen. Ook het ouderlijk landbouwbedrijf zet Stijn verder. De groenten maakten plaats voor de vlasteelt – nog zo'n nicheteelt - waarbij Stijn het landwerk voor zijn rekening neemt. In het vleesvee ligt de focus op het afmesten van stieren. De dieren komen daarbij toe op een leeftijd van 10-12 maanden en gaan naar de slacht op een leeftijd van twintig maanden.

Mooi puzzelstuk

Dit jaar verscheen er achteraan op het bedrijf een nieuwe grote loods voor het maken van compost. De loods is voorzien van een vernevelingsinstallatie en heeft omwille van het reduceren van stikstofemissies ook een luchtwasser én biobed. Een hele investering, maar de composteringsinstallatie is een mooi puzzelstuk in de rest van het geheel. “We maaien heel wat wegbermen, maar dat bermmaaisel moet op een correcte

“Wij luisteren en helpen nadenken in het denkproces”, aldus relatiebeheerder KBC Justine Coens en adviseur Agro Karl Heine.

“Op een gegeven moment moet je wel durven springen. Zekerheid heb je nooit.”

manier verwerkt worden. Daarom zijn we gestart met zelf compost te maken die VLACO-gekeurd kan verkocht worden als bodemverbeteraar. Daarvoor moet in het composteringsproces de compost vier dagen een temperatuur van 70°C bereiken.”

Kwalitatieve compost

Om compost van een hoog niveau te produceren wordt het materiaal twee keer gezeefd. Tijdens het composteren wordt het materiaal tien tot dertien keer gekeerd en wordt ook water toegevoegd. Stijn wil compost van de hoogste kwaliteit. Door reststromen van de vlasteelt en stalmest van de stieren te integreren wil hij tot hoogwaardige compost komen, die eventueel ook bij particulieren kan afgezet worden.

Durven springen

Elke ontwikkeling van het bedrijf ging telkens gepaard met forse investeringen in mechanisatie. Daarbij vond Stijn telkens een partner bij KBC. “Mijn relatiebeheerder en adviseur Agro hebben altijd met mij meegedacht. Ik bereedeneer bij elke investering op voorhand of iets rendabel is, maar op een gegeven moment moet je wel durven springen. Zekerheid heb je nooit. Ik kan oprecht zeggen dat mijn bedrijf vooruitgegaan is door met KBC in zee te gaan.”

Ruimte geven

Relatiebeheerder bij KBC Justine Coens en adviseur Agro Karl Heine vormden het financiële klankbord voor Stijn. “Wij

luisteren en helpen nadenken in het denkproces om al dan niet te investeren. We schetsen de gevolgen van een keuze en houden een spiegel voor”, vertelt Karl. “Stijn is een echte ondernemer en je moet ondernemers ruimte geven om ze te laten doen waar ze goed in zijn.”

Elf keer omdraaien

Maar ondernemen is natuurlijk niet hetzelfde als blind varen, vervolgt Karl. “Stijn vaart niet blind. Hij komt soms naar ons met een financieel plan waarvan de basis op een spreekwoordelijk sigarettenblaadje staat, maar het klopt wel wat er staat. We weten dat Stijn alles al tien keer financieel heeft omgedraaid voor hij naar ons komt, en wij draaien het nog een elfde keer om.” Justine vult aan: “We zullen nooit uitgaan van het meest optimistische scenario; ook in een worstcasescenario moet de klant er nog uitgeraken. We rekenen voorzichtig.”

Brood bakken

Beide merken op hoe in de land- en tuinbouw er nog vaak vanuit de buik beslist wordt. “Zelfs bij het investeren uit eigen middelen is terugverdientijd een belangrijk aandachtspunt. Uitgaven die uit eigen middelen betaald zijn, moeten ook opbrengen en economisch te verantwoorden zijn.”

Onvoorspelbaarheid

Onvoorspelbaarheid blijft natuurlijk altijd onderdeel van het ondernemen, weet Stijn. “In het begin keken mensen raar op toen ik zei een balenpers voor mais gekocht te hebben; nu heb ik er drie. Had je mij vijf jaar geleden gezegd dat ik zwaar zou inzetten op compostering, had ik het niet geloofd. Ik heb ook al foute beslissingen genomen, maar al bij al zou ik vroeger nooit hebben durven dromen van het bedrijf dat er nu staat.”

Benieuwd wat KBC kan betekenen voor jouw land- of tuinbouwbedrijf? Alle informatie van onze experts vind je op www.kbc.be/agro

Arbeidsongevallenverzekering: verplicht maar met veel mogelijkheden

Als werkgever in België ben je verplicht een arbeidsongevallenverzekering af te sluiten voor je medewerkers. Al vanaf je eerste personeelslid - zelfs wanneer het een niet-voltijdse werkkracht betreft - is zo'n verzekering verplicht. Krijg je af en toe hulp van familie of vrienden op je bedrijf? Zij zijn geen personeel en vallen dus niet onder deze verzekering. Maar ook voor ongevallen op je bedrijf waarbij zij betrokken zijn, zijn er mogelijkheden.

Liesbet Corthout

Gerda Verstreken is juridisch adviseur arbeidsongevallen bij KBC Verzekering. Pol Michiels werkt er als preventieadviseur. Zij leggen uit waar je op moet letten om ervoor te zorgen dat je bij een eventueel ongeval correct bent verzekerd.

Pol Michiels en Gerda Verstreken.

Wat houdt de arbeidsongevallenverzekering precies in?

Gerda: "Het gaat om een wettelijk verplichte verzekering voor iedereen die personeel in loondienst heeft. Wanneer je als werkgever niet correct verzekerd bent, kan dit serieuze gevolgen hebben. Het slachtoffer zal sowieso vergoed worden via Fedris, het Federaal agentschap voor beroepsrisico's, maar dat zal de kosten dan wel terugvorderen van de bedrijfsleider die niet correct verzekerd was. Het is dus essentieel om hier aandacht aan te besteden."

Wanneer komt de arbeidsongevallenverzekering tussen?

Gerda: "De feiten moeten beschouwd worden als een ongeval, gebeurd tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. Ook ongevallen op de arbeidsweg, op het normale traject van

en naar het werk, worden vergoed in het kader van de arbeidsongevallenverzekering. Het moet gaan om een plotse gebeurtenis die het letsel heeft kunnen veroorzaken. Er moet ook een externe oorzaak zijn. Het gaat dus niet om bijvoorbeeld een rug- of knieletsel vanwege slijtage. Het moet effectief het gevolg zijn van een ongeval. Een voorbeeld: iemand stapt van de tractor en gaat door zijn knie, met een meniscusletsel tot gevolg. Er moet onderzocht worden - door de verzekeraar, eventueel via adviesaanvraag aan een raadsdokter - of dit het gevolg is van het eenmalig afstappen van die tractor, of het gevolg van het langdurig verkeerd belasten van die knie. Het resultaat van dat onderzoek zal mede bepalen of het hier gaat om een arbeidsongeval. Ook het tweede aspect, tijdens de arbeidsovereenkomst, moet bewezen worden. Het moet zeker zijn dat de medewerker in ondergeschikt verband aan het werken was. We kunnen de Dimona-aangifte opvragen om te kijken of die persoon effectief in dienst was op het ogenblik van het ongeval. We kunnen niet genoeg benadrukken dat je erop moet letten dat je sociaal-rechterlijk in orde bent met al je verplichtingen wanneer je iemand in dienst neemt."

Waarop moet je letten bij het afsluiten van de arbeidsongevallenverzekering?

Wat zijn aandachtspunten?

Pol: "Er bestaat de wettelijke standaarddekking, en daarbij kan je bijkomende waarborgen afsluiten, bijvoorbeeld voor onbezoldigde medewerkers

of om supplementen bovenop de medische kosten te dekken.”

Gerda: “De wet voorziet een forfaitaire tussenkomst. Dat is geen integrale tussenkomst in de schade van het slachtoffer. Zo wordt er bijvoorbeeld wel tussengekomen bij de arbeidsongeschiktheid, maar worden supplementen omwille van het verblijf in een eenpersoonskamer niet terugbetaald. Je kan je als werkgever wel bijkomend verzekeren. Zo kan er een bijkomende waarborg voorzien worden voor vergoedingen boven het wettelijk plafond. Je kan je als werkgever ook laten verzekeren voor de patronale lasten die betaald worden op het gewaarborgd loon wanneer je werknemer na een arbeidsongeval thuis zit. Een heel belangrijke bijkomende waarborg is die voor onbezoldigde helpers: familieleden, burens of vrienden die komen helpen wanneer het druk is. Je moet bij het afsluiten van de polis wel

Probeer voorzichtig te zijn en overschat niet wat je kan.

duidelijk aangeven dat deze mensen af en toe op je bedrijf aanwezig zijn zodat er in de polis extra clausules kunnen worden bijgeschreven.”

Hoe kan je het risico op een arbeidsongeval naar beneden halen?

Pol: “Helaas wordt veiligheid nog te vaak gebouwd op het fundament van pijnlijke ongevallen. De veiligste bedrijven zijn net die waar een ongeval is gebeurd. De risico's op een land- of tuinbouwbedrijf zijn ook niet min: je werkt met machines, met dieren, op hoogte ... Land- en tuinbouwers zijn vaak mensen die het gewend zijn hun plan te trekken, oplossingen te zoeken en problemen vast te pakken. Zo kom je soms ongewild in een gevaarlijke situatie terecht. De boodschap is: probeer voorzichtig te zijn en overschat niet wat je kan. Met Prevent Agri is er binnen de sector een fantastische organisatie die samen met jou kan bekijken waar de risico's zitten. Als je werkt met seizoenarbeiders, zorg er dan ook voor dat zij hun job veilig uitvoeren. Maak hen duidelijk dat het beter is om één appel minder te pluk-

ken, dan om een ongeval te hebben door overbodige risico's te nemen.”

Wat mag je zeker niet vergeten?

Pol: “Overweeg je iets nieuws te doen op je bedrijf, praat dan eerst met je verzekeringsagent. Investerings- of het anders inrichten van je werkzaamheden kan invloed hebben op je arbeidsongevallenverzekering, maar bijvoorbeeld ook op je verzekering burgerlijke aansprakelijkheid (BA). Verder is het belangrijk om in elke situatie te bekijken wat de beste manier is om iets te doen. Ga binnen de context op de juiste manier om met preventie. Het werk moet gebeuren: we moeten ploegen en zaaien en oogsten. De vraag is: hoe kunnen we zorgen dat er tijdens dat ploegen en zaaien en oogsten zo weinig mogelijk ongevallen gebeuren. Het is vooral zaak van er aandacht aan te willen besteden, en van ermee bezig te zijn en blijven. Instrueer iedereen die op je bedrijf met machines of dieren aan de slag gaat. Blijf de veiligheidsinstructies ook herhalen, want met veel herhaling zullen ze het beter onthouden.” ■

Rundveeconsulenten verkennen bedrijven in het Verenigd Koninkrijk

Binnen de belangcluster Rundvee van Boerenbond koesteren we de traditie om regelmatig over het muurtje te kijken. We bezoeken veehouders in andere Europese landen om te ontdekken hoe zij hun bedrijf aanpakken. Zo willen we leren van hun ervaringen en inzichten, met het oog op een nog betere advisering van onze Vlaamse melk- en vleesveehouders. Dit jaar was het Verenigd Koninkrijk (VK) de bestemming. In 2009 - intussen al 16 jaar geleden - hebben we een gelijkaardige trip gedaan. Een ideaal moment om de evolutie van de Engelse melkvee- en vleesveehouderij te bekijken. In deze periode is er met onder meer de brexit heel wat gebeurd.

Roel Vaes, adviseur Rundvee Studiedienst

Dit artikel is een eerste inleiding over de situering en evolutie van de rundveehouderij in het VK. Het past in een reeks artikels waarin we de volgende weken telkens een specifiek bedrijf

dat we bezochten meer in detail belichten.

Melkveehouderij

Het VK bestaat uit Engeland, Wales, Schotland (samen Groot-Brittannië)

en Noord-Ierland. In totaal zijn er ongeveer 10.000 melkveebedrijven en 1,8 miljoen melkkoeien. Samen produceren ze bijna 15 miljard liter melk. Zoals in België daalt het aantal melkveehouders elk jaar. De voorbije jaren a rato van 2 à 4% per jaar, met uitschieters tot boven 5% per jaar. Met deze productie wordt de eigen zuivelbehoefte niet afgedekt. De geproduceerde melk en zuivelproducten zijn dus vooral bestemd voor de eigen markt en worden voornamelijk verdeeld via de supermarktketens (bijvoorbeeld Tesco en Marks&Spencer). Daarnaast importeert het VK een groot aandeel zuivelproducten (onder andere kaas) uit Europese landen. Export van zuivelproducten is eerder beperkt. De zuivelsector bestaat uit een aantal

Met de brexit verdwenen ook de GLB-middelen voor de veehouders.

zuivelbedrijven waarvan Arla en Muller de twee grootste spelers zijn. Van de 15 miljard liter wordt bijna 6 miljard liter verwerkt en gecommmercialiseerd als consumptiemelk. Daarnaast wordt 4,8 miljard liter verwerkt tot kaas. De overige melk wordt verwerkt tot boter, room en melkpoeder. Duurzaamheid en de klimaatdoelstellingen zijn ook topics die hoog op de agenda staan in de sector. Door stijgende producties per koe stijgt de globale melkproductie, ondanks het dalend aantal bedrijven. Een gemiddeld melkveebedrijf telt ongeveer 180 melkkoeien en produceert 1,6 miljoen liter. We bezochten vooral bedrijven in het zuiden en zuidwesten van Engeland. Zeker deze laatste regio is een melkveeregio. De bedrijven hanteren verschillende kalvingssystemen: lente- of herfstblokkalvingen, jaarrond kalvingen ...

Evolutie doorheen de tijd

In vergelijking met ons bezoek in 2009 zijn zowel het sentiment als de rentabiliteit van de bedrijven anno 2025 veel beter. In 2009 behoorde het VK nog tot de Europese Unie en was het melkquotum officieel nog van toepassing. Maar toen al raakte hun quotum niet vol en was er een dalende melkproductie en sterke reductie van het aantal melkveehouders. Reden waren de slechte melkprijzen in de jaren 2000-2010. De gemiddelde melkprijs bedroeg toen ongeveer 18 pence per liter (21 euro-cent). Bijkomend was een van de zuivelcoöperaties - Dairy Farmers of Britain - failliet gegaan. De melkprijs werd er bepaald door de supermarkten op basis van de prijs voor consumptiemelk. Er was een evolutie naar producentenorganisaties die prijzen onderhandeldden met de retailers en werkten met

kostprijscontracten. Arla was destijds in het VK veel minder bepalend in marktaandeel. Maar tijden veranderen. Het VK is nog steeds niet zelfvoorzienend en de supermarkten blijven een prominente rol spelen in de afzet van consumptiemelk en zuivelproducten. De melkproductie is wel stijgend ondanks het dalende aantal melkveehouders. De melkprijs schommelt momenteel rond 43 à 45 pence per liter (49 tot 52 euro-cent), met grote verschillen tussen de melkerijen. De productiekosten schommelen rond 42 pence per liter (48 euro-cent). Arla realiseert er de beste melkprijs omdat deze grotendeels mee bepaald wordt door hun activiteiten in Europa en niet enkel in het VK.

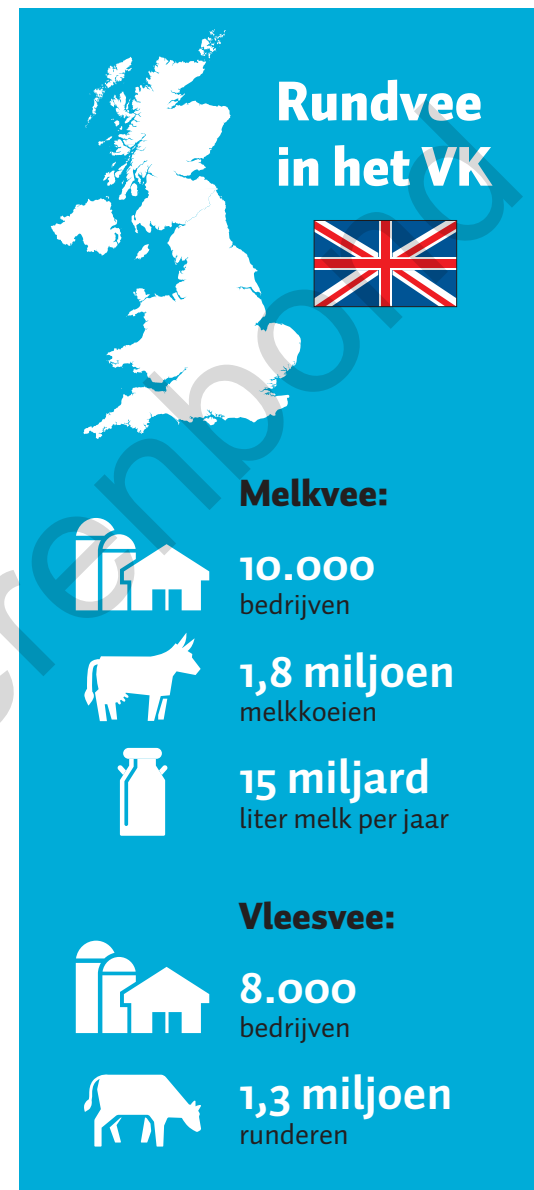
Vleesveehouderij

De vleesveehouderij telt 1,34 miljoen vleesrunderen verspreid over meer dan 8000 bedrijven. Net zoals bij ons daalt de vleesveestapel harder dan de melkveestapel. Het voorbije jaar was er een daling met 4,5%. De voornaamste vleesstypen rassen zijn Aberdeen Angus-kruisingen, gevolgd door Limousin-kruisingen en Belgisch witblauw-kruisingen. Belgisch witblauw is voor de Britten trouwens 'British Blue'. De vleesveehouderij is vooral een gras gebaseerd lagekostensysteem.

De vleeskalverhouderij maakt ook deel uit van de vleesveehouderij. Stierkalveren of kruisingkalveren uit de melkveehouderij worden, in tegenstelling tot bij ons, opgefokt en afgemest tot volwassen runderen voor rundvleesproductie op verschillende bedrijven (opstart en afmest). De kalveren komen toe op een leeftijd van 30 tot 35 dagen en met een minimumgewicht van 50 à 55 kg. De afnemers besteden steeds meer aandacht aan de opvolging en controle van het biestmanagement op de melkveebedrijven.

Brexit

Alle bezochte bedrijven waren het eens dat de brexit geen meerwaarde heeft

voor de sector. Die zorgt enkel voor extra administratie, belemmeringen en kosten voor het verhandelen van producten naar Europese landen. Daarnaast laat zich dit ook voelen in mindere beschikbare (vaak Oost-Europese) arbeidskrachten in de sector, want ze geraken niet meer zo makkelijk het VK binnen. Met de brexit verdwenen ook de GLB-middelen voor de veehouders. De overheid werkte een alternatieve steun uit voor de landbouwers die sterk gelijkt op het GLB, maar het budget is niet toereikend. ■

AIPH-congres in Gent

Groene sector moet duurzaamheid waarmaken

Half september was AVBS, de groen- en sierteeltfederatie binnen Boerenbond, gastheer voor het 77ste congres van de internationale sierteeltorganisatie AIPH. Het congres stond in het teken van duurzaamheid en technologische innovatie in de sierteelt.

Patrick Dieleman

Het congres haalde een recordaantal van 120 deelnemers met 25 verschillende nationaliteiten. Op de eerste dag vond onder meer de AIPH International Horticultural Expo Conference plaats. AIPH beheert de kalender van officieel erkende internationale tentoonstellingen en ondersteunt de organisatoren in de voorbereiding. De deelnemers kregen vooruitgangsverslagen van reeds erkende tentoonstellingen in Japan, Thailand, Zuid-Korea en Turkije. Er werden ook twee nieuwe Expo's erkend, namelijk: Expo 2031 Minnesota (VS) en Expo 2029 Garden Bagdad (Irak).

International Horticultural Industry Conference

Sprekers van over de hele wereld onderzochten hoe de sierteelt een duurzame toekomst kan veiligstellen. “Duurzaamheid is van een USP (*unique selling point*) veranderd in een bestaansrecht”, stelde Juan Carlos Isaza van GlobalG.A.P. Hij ziet kansen en uitdagingen in duurzaamheid en vindt het nodig om de grenzen verder te verleggen. GlobalG.A.P. heeft een benchmarkteam dat de verschillen tussen regio's in de wereld in kaart brengt, met het oog op de standaarden. “De sector heeft data nodig om het duurzaamheidsverhaal te kunnen vertellen.”

Duurzaamheidsconsultant Daan de Vries bekeek de bijdrage van de tuinbouw aan de wereldwijde verduurzaming. Hij onderstreepte het belang van innovatie. “Je hebt technologische innovatie voor productiviteit, maar we hebben ook innovatie nodig voor sociale en omgevingsdoeleinden.” De Vries riep op tot samenwerking om de grote uitdagingen aan te pakken en om te ijveren voor duidelijke regelgeving en niet vast te blijven hangen aan het verleden. “Jullie zijn de groene sector, tracht dit waar te maken!” Sylvie Mamias, secretaris-generaal van Union Fleurs belichtte de Europese duurzaamheidswetgeving (Green Deal). Volgens Mamias is de grote uitdaging om duurzaamheid als strategische corebusiness te beschouwen in plaats van als door regels opgelegde last. Ze raadt aan om de hele bevoorradingketen mee in het bad te trekken en de impact van productieprocessen op het milieu te blijven evalueren. Er is

nood aan een robuust systeem voor het rapporteren van allerlei data, die een transparante communicatie onderbouwen. Frank van der Heide van Tuinbranche Nederland benadrukte de groeiende vraag van consumenten naar duurzame producten. Zijn organisatie wil de 5,5 miljoen Nederlandse tuineigenaars motiveren met allerlei informatie op 'klimaatpleinen' in de tuincentra. "Als ze allemaal 10 m² vergroenen, dan hebben we in 5 jaar een extra natuurgebied zo groot als de Veluwe." Bruno Gobin, directeur van Viaverda, wees op de samenwerking in de Technopool sierteelt, waarbinnen Viaverda de opgebouwde wetenschappelijke kennis tot bij de telers brengt. Hij lichtte een aantal thema's uit het onderzoek toe met voorbeelden, zoals: IPM en biocontrole, substraten, watergebruik en meerlagenteelt.

Wel of geen turf?

Een panel stond stil bij de voors tegens van turfgebruik in groeimedia. Tijdens het debat werd het duidelijk dat peat free niet in elk land een issue is. Vanuit de belangenorganisatie Growing Media Europe verwees Cecilia Luetgebrune naar de groeiende vraag naar substraat vanuit onder meer China, waardoor de discussie in Europa wat opzij staat van de wereldwijde ontwikkelingen. "Voor wetenschappers bestaat er geen duurzaam groeimedium. Ook peat free en peat reduced zijn niet totaal duurzaam. Je kan wel hun voetafdruk vergelijken." Horticult, de organisatie van Julia Ostrowski, ontwikkelde een certificeringssysteem dat de ecologische, sociale en economische duurzaamheid van alternatieve grondstoffen zoals groencompost, houtvezels, boomschors en kokosproducten verifieert. Het systeem omvat een gestandaardiseerde methodiek voor de berekening van de CO₂-voetafdruk van veenvervangers en teeltmedia, waardoor men uitspraken kan doen over hun emissiereductie ten opzichte van 100% veen.

License to produce

Een tweede panel onderzocht wat de sector al doet om duurzame praktijken te verbeteren en wat de volgende stappen moeten zijn. Augusto Solano (Colombia) benadrukte de sociale dimensie van duurzaamheid: "Onze verantwoordelijkheid reikt verder dan de boerderijpoort. Het gaat om mensen – om vrede thuis, om gezondheid, om het welzijn van de gemeenschappen waarin onze medewerkers leven." Hij vindt dat we als sector nog steeds onvoldoende communiceren wat we doen. "We hebben een goed verhaal te vertellen – maar dat moet de maatschappij bereiken." Stefanie Miltenburg van bloemenveiling Royal FloralHolland verwees naar de maatschappelijke druk, die op de telers weegt: "Als we niet kunnen aantonen dat we onze zaken op orde hebben, wordt het heel moeilijk voor onze sector om te blijven bestaan. We moeten transparant zijn en zien certificering als enige mogelijke antwoord." J.C. Isaza (GlobalG.A.P.) wees op de kosten voor producenten die investeren in duurzame productie en certificering: "Die worden niet door hun afnemers gedragen. We willen de kosten reduceren door het certificeringsproces te vereenvoudigen en bekijken hoe we een deel van de kost kunnen laten betalen door de kopers." Jeroen Oudheusden van *Floriculture Sustainability Initiative* (FSI) sprak over de urgentie van collectieve actie: "Als je denkt dat duurzaamheid een prijs heeft, denk dan eens aan de prijs van niet-duurzaamheid. Onze sector loopt voorop in vergelijking met veel andere, maar we moeten extra inzetten op data en transparante communicatie als we onze toegang tot de markt willen behouden. We willen zelf de duurzaamheidsagenda bepalen en proactief goed onderbouwde verhalen creëren."

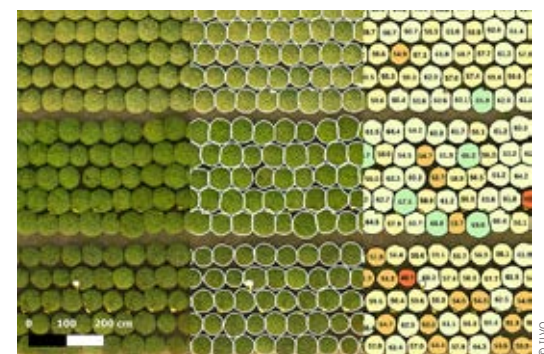
Innovatie

Vervolgens kwamen technologische innovaties en het gebruik van AI aan

bod. Ingrid Creten van KBC's 'Surf Studio' presenteerde de vele toepassingen van AI, van Meta Ray-Ban-brillen tot generatieve video. Ze spoorde telers aan om te experimenteren met de beschikbare tools om te ontdekken wat hen een concurrentievoordeel oplevert. Tijdens de vraagstelling volgde wel de bedenking dat ieder bedrijf een AI-policy nodig heeft, om te vermijden dat bedrijfsgeheimen weglekken naar het internet.

Dr. Johan Van Huylenbroeck, wetenschappelijk directeur van ILVO, illustreerde hoe AI de productiemethoden kan verbeteren. In het onderzoek scannen drones de kwekerij, waarna ze met AI de beelden analyseren en onder meer de aantallen per diameter tellen en ook zieke planten identificeren voordat het menselijk oog de eerste symptomen kan zien. Joep Hendricks, Business Development Manager bij TTA-ISO, liet zien dat AI gestuurde robotica telers in staat stelt om miljoenen stekken te verwerken en de kwaliteit te verbeteren.

Na twee dagen van conferenties konden de deelnemers vaststellen hoe Vlaamse telers duurzame praktijken implementeren en technologie inzetten in hun productie. Tijdens hun bezoek aan Viaverda konden ze ook zien welke rol Viaverda daarin speelt. ■

Met behulp van AI kan ILVO chrysanten op een veld tellen en hun maat berekenen. Door het model te trainen met heel veel beelden, moet het onder verschillende lichtomstandigheden bruikbaar worden in de praktijk.

Rekenen met (ruw)voer in de geitenhouderij

Boerenbond en Proxani organiseerden op 17 september een succesvolle studiedag over geitenvoeding waarbij we gastvrij werden ontvangen op de Caprinehoeve in Gits. Maries Van Eetvelde van Boerenbond gaf inzicht in de economische impact van geitenbedrijven en vervolgens doken de mannen van Proxani dieper in het voederverhaal. Bart Vandenberghe en Jordi Vanminsel legden eerst de theorie uit om erna aan de kuil en in de stal de theorie om te zetten in de praktijk.

Maries Van Eetvelde, sectorconsulent

Inzicht in cijfers

In de alledaagse handelingen van geiten melken, lammetjes verzorgen, gras maaien ... kan de economische kant van het bedrijf soms uit het oog verloren worden. Dit is nochtans de basis en het eindresultaat van elk bedrijf. Een goed cijfermatig beeld hebben van waar je mee bezig bent, is daarom geen luxe. Aan de hand van de cijfers uit focus, de bedrijfseconomische boek-

houdtool van Boerenbond, lichtte Maries Van Eetvelde enkele opmerkelijke zaken toe.

Opbrengsten

Langs de opbrengstzijde kampen geitenhouders sinds 2014 met lage melkprijzen, hoewel er recent een lichte stijging is. De vleesopbrengsten voor reforme geiten tonen een stijgende lijn. In 2022

werd er gemiddeld 45 euro ontvangen voor een reforme melkgeit terwijl dit in 2025 gemiddeld 80 euro is.

Kosten

In de geitenhouderij blijven de voederkosten aanzienlijk, vooral sinds de stijgende prijzen door de gebeurtenissen in Oekraïne. De krachtvoederprijzen maken tot 50% van de totale variabele kost uit op een geitenbedrijf en het ruwvoer is de tweede grootste kost. De kosten die op een bedrijf naar het voeder gaan, zijn dus zeker de moeite waard om wat aandachtiger te bekijken.

Voersaldo en -efficiëntie

Om het economische effect van voeder goed in kaart te kunnen brengen, focust Proxani zich op voersaldo en voerefficiëntie. Waarbij voersaldo het verschil is tussen melkopbrengst en voerkost

en voerefficiëntie de hoeveelheid melk die kan geproduceerd worden uit 1 kg droge stof (DS) voer. Deze zijn ook met elkaar verbonden: hogere voerefficiëntie leidt tot een beter voersaldo. In wat volgt, gaan we dieper in op de berekeningen van Proxani rond voeder.

Wat kost me dat eigenlijk?

De impact van een verbeterde voerefficiëntie kan ook in geld uitgedrukt worden. Als we rekenen met de gemiddelde prijzen van het afgelopen jaar zorgt een stijging van de voerefficiëntie van 1,3 naar 1,4 voor een hogere melk-opbrengst en dus ook voor een hoger voersaldo. Er wordt namelijk meer melk geproduceerd met eenzelfde hoeveelheid voeder. Let wel op met te streven naar een te hoge voerefficiëntie. Een voerefficiëntie van bijvoorbeeld 1,6 is op de lange termijn niet goed voor de gezondheid van een geit. Een verschil in ruwvoer kan een veel groter economisch verschil teweeg-

brengen op je bedrijf. Twee graskuilen werden vergeleken, de ene bevat 850 VEM (voedereenheid melk) en de andere 950 VEM. Bij de tweede graskuil zal minder krachtvoer nodig zijn om tot een uitgebalanceerd rantsoen te komen. Om een gelijke productie te bekomen met beide kuilen is er een hogere kost van 18.250 euro bij de 850 VEM-kuil op 1000 geiten. Wordt er niet gerekend met een gelijke productie maar met een gelijke krachtvoergift bij de twee verschillende kuilen, is er een veel groter verschil te merken tussen de twee kuilen. Tot maar liefst 127.750 euro melkgeld kan er meer opgebracht worden bij de kuil met 950 VEM.

Graskuil of geldkuil?

De kwaliteit van de graskuil heeft een grote impact op het bedrijfsresultaat maar ook de graskuil zelf heeft een grote impact. De kosten die gepaard gaan met het aanleggen van een mais- of graskuil zijn niet te onderschatten.

De totale kost van een graskuil komt op gemiddeld 2030 euro per hectare volgens de berekeningen van Proxani. Voor een bedrijf met 1000 geiten en 24 ha aan grasland betekent dit dat er elk jaar 48.720 euro vastligt in de graskuil ongeacht de kwaliteit van de graskuil. Dit duidt nogmaals het belang aan van een goede graskuil want die met 850 of 950 VEM van eerder hebben beide dezelfde kostprijs om aan te leggen. Jordi Vanminsel haalde aan de graskuil enkele adviezen aan om tot een goede graskuil te komen. Zo ziet hij liefst een graskuil met een drogestofgehalte tussen 30 en 35%. Hij vindt het ook belangrijk om ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk ruwe as in de kuil zit, want slechts 10 gram ruwe as zorgt voor 25 VEM-eenheden minder. Deze dag onderstreepte het belang van samenwerking tussen Boerenbond en Proxani om geitenhouders met kennis en praktische inzichten te ondersteunen. ■

Een graskuil heeft best een drogestofgehalte tussen 30 en 35%. Bovendien mag er zo weinig mogelijk ruwe as in de kuil zitten.

Geniet nu van onze actie

Claim je ledenvoordeel op www.solar-assistance.be/boerenbond

10% korting
op het reinigen van je zonnepanelen!

Aardappeloogst kent moeizame start

Door de aanhoudende droogte van de afgelopen maanden bleef de voorspelde regen eerst uit. Vanaf 3 oktober kregen we de eerste buien. De droge warme zomer leidde in de eerste plaats tot een zeer hoog onderwatergewicht waardoor de knollen extra gevoelig zijn voor stootblauw. Een droge bodem betekent ook harde kluiten en extra stootschade bij de oogst. Voor een lange bewaring wachtten heel wat telers daarom op de eerste neerslag. Dit brengt dan weer de nodige stress met zich mee. We willen namelijk niet opnieuw terechtkomen in de situatie van twee jaar geleden waar regenbuien non-stop leidden tot onberijpbare percelen.

Frederik Goossens, Sanac en Hermoo Fyto

De bewaring start met maleïnehydrazide op het veld, die als plantgroeiregulator de aardappelknollen kiemrustig houdt. De behandeling gebeurde dit jaar tijdig. Veertien tot 21 dagen na het loofdoden zijn de aardappelen velvast om te oogsten. We moeten dan zo snel mogelijk drogen en de wondheling afronden om daarna te koelen en de kiemrust te bewaren. Vanaf dat de aardappelhoop een temperatuur van 12 °C of lager haalt, kan je starten met een kiemremmingsbehandeling zoals smartfoggen, Restrain of koudvernevelling. Meer uitleg hierover in een volgend artikel.

Ventileren

Van zodra de aardappelen de loods binnenkomen moet je zo snel mogelijk

ventileren om de hoop te drogen. Het is belangrijk om initieel een matige temperatuur aan te houden. Een te hoge temperatuur bevordert de ontwikkeling van bacterierot, koude vertraagt dan weer de wondheling. Die moet sowieso eerst gebeuren alvorens de bewaring echt kan starten. De eerste oogst kwam droog de loods binnen waardoor ventileren minder nodig was dan de afgelopen jaren. Na de wondheling kunnen we de temperatuur laten dalen om de aardappelen kiemrustig te houden. Belangrijk is om dit geleidelijk aan te doen.

Relatieve vochtigheid

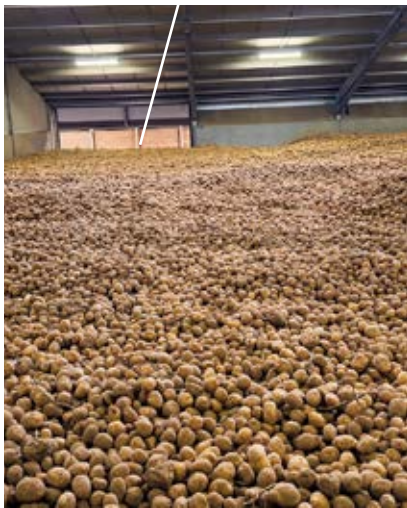
Ventileren met lucht die kouder is dan de aardappelhoop is altijd drogend. Let wel op, met de koude nachten van de afgelopen weken neemt de temperatuur

Start meteen met ventileren en de wondheling nadat de oogst binnenkomt. Zelfs bij een zeer droge oogst kan bacterierot ontwikkelen.

De eerste aardappelen komen al vanaf de tweede helft van september de loods binnen. Daarbij was het opletten voor stootblauw, plekken die worden veroorzaakt door beschadigde cellen van de knollen net onder de schil.

Houd bij het stockeren steeds de temperatuur onder controle per cel (zie controlepaneel onder). Vanaf dat de aardappelhoop droog is en de wondheling gebeurd is, kan je de temperatuur laten zakken om de aardappelen kiemrustig te houden.

van de hoop snel af tijdens het ventileren waardoor de wondheling stilvalt. In dit geval kunnen we met een warme luchtkanon de temperatuur enkele graden optrekken. Ventileren met warme lucht kan in bepaalde gevallen, wanneer de relatieve luchtvochtigheid hoog is, net meer vocht in de hoop brengen. De warme lucht koelt af wanneer deze over de koude hoop blaast. Hierdoor stijgt de relatieve luchtvochtigheid en kan water vanuit de verzadigde lucht condenseren op de aardappelhoop. Koude lucht houdt namelijk minder water vast dan warme lucht. ■

Update koolzaad

Het koolzaad groeit ondertussen verder. Daar waar een onkruidbestrijding in vooropkomst werd uitgevoerd, is binnenkort soms nog een grassencorrectie nodig tegen graanopslag met bijvoorbeeld Select Prim (actieve stof clethodim). Echter krijgen we alsmaker vaker te maken met resistente onkruiden waaronder resistent raai-gras. Raai-gras kan resistent zijn tegen herbiciden uit de ALS-familie (graanherbiciden), de ACC'ase familie (fops, dims, dens, bijvoorbeeld Select Prim ...) of zelfs tegen beide groepen. In de laatste twee gevallen zal een middel uit de ACC'ase-familie niet meer werken. Werk hier met propyzamide (Kerb) wanneer het raai-gras nog niet te sterk ontwikkeld is. Propyzamide komt uit een aparte groep (niet-ALS of ACC'ase) en heeft daarom wel nog een werking tegen resistent raai-

gras. Let wel op dat het koolzaad zeker vier blaadjes heeft voor een toepassing.

Insectendruk blijft hoog

In de eerste week van oktober zagen we ondanks een zaaizaadontsmetting veel bladluizen in het koolzaad. Daarnaast zijn nog steeds veel aardvlooien aanwezig. Voor een bestrijding van bladluizen heeft flonicamid, actieve stof van onder andere Tepeki, een toelating in koolzaad in het 2-8-bladstadium. Voor de bestrijding van aardvlooien kan je een pyrethroïde (Karate Zeon, Decis ...) toepassen in klein stadium. Aardvlooien kunnen voornamelijk in een jong klein stadium veel schade aanrichten (opkomst tot 3-blad). Wanneer het gewas groter wordt, is het gevaar geweken. ■

Bladluizen (links) en aardvlooien (rechts) op 4 oktober. Links zien we langs de bladnerf reeds de volgende generatie bladluizen ontwikkelen (groene nakomelingen). Voer waar mogelijk een behandeling uit met Tepeki.

Nieuwe sectorspecifieke managementcursussen

Til jouw ondernemerschap naar het volgende niveau

Ben jij al minimaal vijf jaar bedrijfsleider in de varkenshouderij of actief als teler van grove groenten en klaar voor een volgende stap? Dan is deze managementcursus precies wat jij zoekt! In deze sectorspecifieke cursus verdiepen we ons in de actuele uitdagingen en kansen binnen jouw sector. Ilse Vantilborgh en Robby Cloesen zijn twee van de experts die lesgeven in onze sectorspecifieke managementcursus. We polsen even bij hen wat onze land- en tuinbouwers mogen verwachten.

Matty Veulemans, consultant Training & Opleiding

Wat mag je verwachten?

Deze vijfdaagse cursus wordt georganiseerd op twee locaties in Vlaanderen. Je kan kiezen tussen Nevele of Boutersem voor de varkenshouderij. De cursus bestaat uit inspirerende sessies rond arbeidsveiligheid, artificiële intelligentie in de landbouw, markttrends, efficiëntie in administratie, coachend leiderschap, financieel management en de balans tussen gezin en ondernemen. Je verdiept je in deze essentiële managementthema's die direct toepasbaar zijn op jouw bedrijf, maar je krijgt ook praktische inzichten en leert inspelen op trends die jouw onderneming toekomstbestendig maken.

Heb je vragen of wil jij je inschrijven?

De deelnameprijs bedraagt 850 euro, waarvan je dankzij de kennisportefeuille voor landbouwers tot 532 euro subsidie ontvangt. Zo betaal je uiteindelijk slechts 318 euro voor een traject dat je bedrijf een blijvende boost geeft. Hierin is de cursusmap en aangepaste catering inbegrepen.

 Alle info vind je op www.boerenbond.be/vorming. Voor meer info, mail naar vorming@boerenbond.be of bel ons op 016 28 61 10.

Ilse is al verschillende jaren trainer en coach en begeleidde al heel wat ondernemers. Het creëren van tijd is een van de belangrijkste uitdagingen waar ondernemers voor staan. Ilse: "Deelnemers leren het onderscheid te maken tussen taken die dringend zijn, of belangrijk, of (geen van) beide. Op basis van die beslissing (en die is niet evident) bepalen ze hun strategie: zelf doen, delegeren of inplannen. Dus leren we delegeren, plannen en prioriteiten bepalen. De deelnemers gaan zelf aan de slag met hun eigen tijdvreeters en krijgen tips om deze aan te passen. Ze maken ook individueel een planning op die werkt. Op die manier gaan ze naar huis met inzichten, maar ook met erg concrete tools. Zo is die tijd alvast goed besteed."

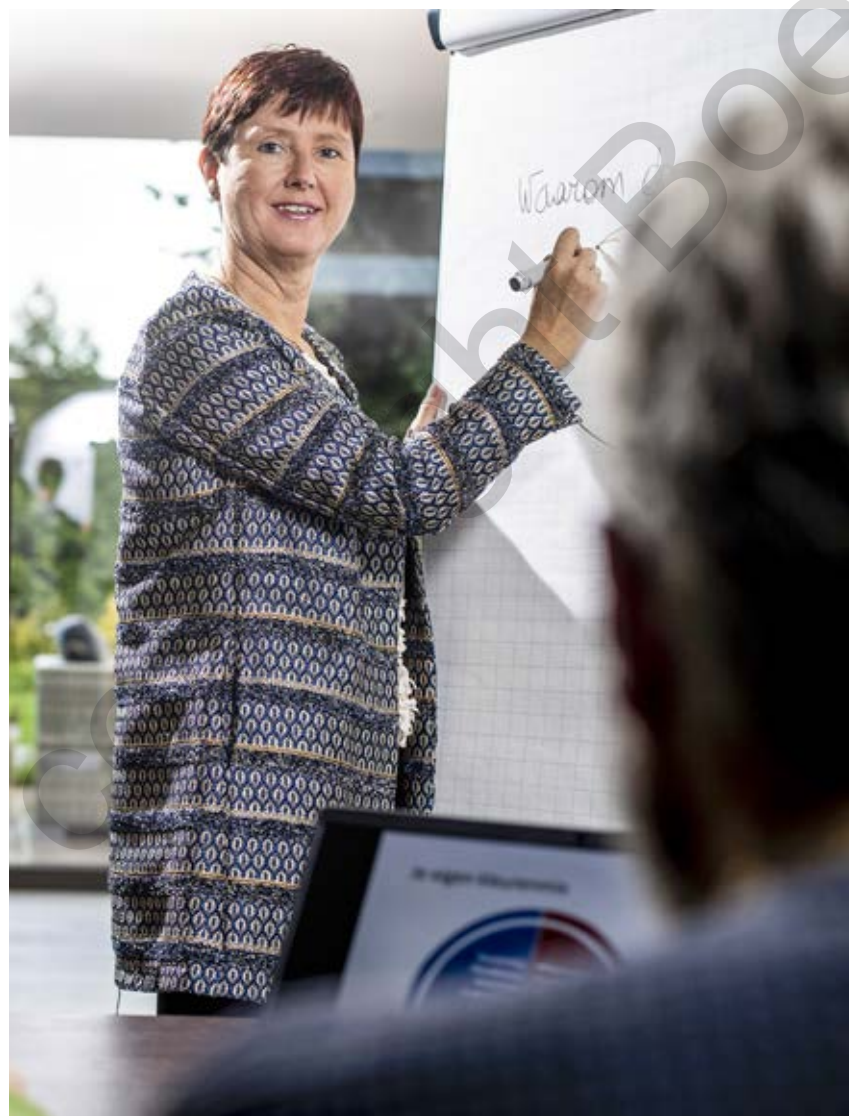
Wat wil je dat onze landbouwers na jouw les hebben opgepikt?

Ilse: “15 minuten besparen per dag geeft je anderhalf uur per week me-time. Bewust stilstaan bij tijdverspillers, je focus behouden en je werkplek organiseren, kan veel tijd besparen. Maar eerst moet je er tijd insteken, en dat is vaak wat men niet doet. Na deze cursus hoop ik dat men aan ‘brandbestrijding’ doet, in plaats van telkens brandjes te moeten blussen. Want timemanagement is eigenlijk zelfmanagement.”

Daarnaast sta je ook stil bij de verschillende manieren van leidinggeven?

Ilse: “Soms moet je erg duidelijke

richtlijnen geven, soms vanop de zijlijn toekijken of zelfs ... helemaal loslaten. Coachend leidinggeven is vooral luisteren naar wat de persoon nodig heeft, en ook feedback geven. Op die manier wordt leidinggeven eerder ‘overtuigen’ dan ‘sturen’. En dat is wat er nodig is om de opkomende generaties te motiveren. Deelnemers herkennen hun eigen leiderschapstijl en kunnen switchen als dat nodig is. Ze kunnen feedback geven die binnenkomt en ze zijn zich bewust van de nood om mensen te coachen, zodat die op duurzame wijze leren en dus ownership tonen.”

© MARCO MERTENS

Robby Cloesen:

“Digitale innovatie is geen ver-van-mijn-bedshow.”

Robby Cloesen is consulent Digitale Innovatie Landbouw bij Boerenbond. Hij zal een heldere en praktische introductie geven in digitale innovatie, met een focus op de concrete toepassingen in de landbouw.

Robby: “We starten met de basis: wat is digitale innovatie en hoe verandert het onze sector? Daarna gaan we dieper in op actuele thema’s zoals artificiële intelligentie (AI), Internet of Things (IoT), cloud- & edge computing en cybersecurity. Aan de hand van herkenbare voorbeelden uit de praktijk ontdekken de deelnemers hoe deze technologieën hun bedrijfsvoering kunnen versterken en efficiënter maken. De les is gericht op het vertalen van technologische trends naar bruikbare inzichten voor het landbouwbedrijf, met ruimte voor interactie en vragen op het einde.”

Wat wil je dat deelnemers vooral meenemen uit jouw les binnen de managementcursus?

Robby: “Ik wil vooral dat deelnemers beseffen dat digitale innovatie geen ver-van-mijn-bedshow is, maar een kans om hun bedrijf toekomstbestendig te maken. Ze hoeven geen IT-expert te zijn om gebruik te maken van digitale tools. Het belangrijkste is dat ze leren kritisch te kijken naar nieuwe technologieën, de juiste vragen te stellen aan leveranciers, en bewust omgaan met hun data en digitale veiligheid. Na de les weten ze welke digitale trends relevant zijn, hoe ze deze kunnen inzetten voor hun eigen bedrijf, en waar ze terecht kunnen voor verdere ondersteuning of advies.” ■

(On)kruid, of hoe de markt de biodiversiteit versterkt

Net als andere ondernemers staan landbouwers voor grote uitdagingen. Eentje is typisch voor onze sector: het versterken van de biodiversiteit. Niet alleen subsidies, maar ook de markt kan hier een belangrijke rol in spelen.

Nele Lauwers en Anne-Marie Vangeenberghe, consulenten Ondernemen en Innovatie

(On)kruid onderneemt met de natuur

Om de biodiversiteit te versterken, zet het GLB in op ecoregelingen waarvoor je als landbouwer een subsidie kan aanvragen. Maar liever dan subsidies

krijg je je inspanningen vergoed vanuit de markt. Laat dat net het uitgangspunt zijn van Biodivers, een vzw die inzet op natuurherstel waarbij ecologie en economie hand in hand gaan. Biodivers vzw brengt momenteel (on-)

kruidenthee op de markt, op basis van de bloemen en kruiden die ze oogsten langs de akkers. Door een akkerrand of zelfs een heel veld in te zaaien met een doordacht kruidenmengsel kan een teelt geoogst worden die na drogen en zuiveren zorgt voor een originele smaak in de keuken. Momenteel beperkt zich dat tot (on)kruidenthee. De uitdaging is om te zoeken naar nog andere toepassingen waarmee men ook naar de markt kan. Hoe meer vraag vanuit de markt, hoe meer landbouwers bereid zijn om bloemen in te

zaaien, hoe meer biodiversiteit op en langs onze velden. Dit is meteen ook de doelstelling van vzw Biodivers die de producten onder de merknaam (on-)kruid op de markt brengt. Sinds half oktober vind je ze in de Aveve-tuincentra. Cera bekroonde de (on)kruidthee eind 2024 al met haar Social Impact Award omwille van de samenwerking met de sociale economie. Eind juni kwamen diverse actoren uit de agro-voeding samen in Lievegem. Na een inspirerend bezoek aan het bloemenveld bogen koks, brouwers, boeren, docenten, innovatoren, foodies ... zich over de vraag met welk product, op basis van de nabijgelegen bloemenweide, zij naar de markt zouden trekken. Ook werden de troeven in kaart gebracht die men daarbij wil uitspelen.

Troeven van een bloemenrand

Een nieuw product moet lekker zijn. Daarom zijn smaak en geur doorslaggevend. Maar vermits het oog ook wel wat wil en net een bloemenmengsel visueel verrast, wordt ook deze troef in de brainstorm meegenomen. Korenbloemen, kamille ... Ze worden vlot herkend en doen denken aan de natuur, de seizoenen, gezondheid. Ze zijn ook pure nostalgie. Wanneer het eindproduct ook de link legt met de lokale productie van de grondstof, kan je er ook een stuk beleving aan koppelen. Fiets- en wandelroutes nemen je mee langs bloemenvelden en akkerranden. Zo geniet de eindklant meermaals van wat hij eet of drinkt. En terwijl de bloemen en (on)kruiden je tot rust brengen, word je verrast door de bedrijvigheid van de insecten en vogels, die door de bloemen worden aangetrokken. Flora trekt fauna aan. En fauna helpt flora verspreiden. Dat is wat men bedoelt met het versterken van de biodiversiteit.

Maak een wilde-ideeënlijst

Na een avond brainstormen kregen de initiatiefnemers van Biodivers een paar

sterke, nieuwe ideeën mee. Van ambachtelijke siroop, al dan niet de basis voor een kruidige ijsthee, over kruidenconcentraat en dressing tot een ruim specerijenaanbod. Zo wordt de 'wilde-ideeënlijst' van de vzw weer wat langer. Zelf willen ze nog enkele jaren focussen op een assortiment van (on-)kruidenthee maar met nieuwe producten kunnen ze andere boeren stimuleren om ook heel doordacht bloemenranden in te zaaien en een afzetmarkt te zoeken voor hun oogst. Biodivers vzw wil immers niet alleen bloemen produceren, verwerken en naar de markt brengen. Biodivers is ook een beweging. De vzw wil het inzaaien van bloemen en (on)kruiden, eventueel ook de aanplant van heggen en hagen, en zo ook de lokale biodiversiteit stimuleren.

Wil jij als land- of tuinbouwer ook meewerken aan een bloemenrijk landschap? En doe je dat liefst op een manier dat je een product in de markt kan (laten) zetten? Sluit je dan zeker aan bij Biodivers vzw. Je vindt er inspiratie, krijgt er advies, kan er kennis

delen en wie weet vind je de bondgenoot om jouw idee op de markt te brengen. Of je bloemenmengsel een medicinale toepassing krijgt, een smaakversterker wordt in dranken of voeding, of de esthetiek versterkt van kaarsen, kazen, ... waar een markt voor is, is er ongetwijfeld ook een producent voor te vinden.

Zoek je zelf versterking voor een innovatief idee, weet dat er jaarlijks diverse projectoproepen zijn die middelen voorzien om een idee vorm te geven. Hulp nodig bij het uitschrijven van je idee? We helpen je graag vooruit. We ondersteunen van het scherpstellen tot het uitschrijven van je idee. ■

i Meer info over inzaai en toepassingen van bloemenmengsels via <https://www.on-kruid.be>

Op www.boerenbond.be/projecten/farmflowerfood lees je meer over het project Farm Flower Food.

Door een akkerrand met een doordacht kruidenmengsel in te zaaien kan je een teelt oogsten die na drogen en zuiveren voor een originele smaak in de keuken zorgt.

Dominique Dobbels (48) heeft een gesloten varkensbedrijf

“We kijken samen met onze kinderen vooruit”

Langs de snelweg A19 tussen Kortrijk en Ieper passeer je ter hoogte van Geluwe vlak bij het gesloten varkensbedrijf van Dominique Dobbels. Hij reed onlangs bijna 1000 km in vier dagen met zijn Vespa naar Frankrijk en koppelt graag het nuttige aan het aangename.

Tom Dewanckele

Hoe ben je in de landbouw terechtgekomen?

“Als klein mannetje liep ik al mee met mijn vader, die altijd zei dat hij een boer in mij zag. Na de landbouwschool in Roeselare volgde ik een graduaatsopleiding. Doordat mijn ouders nog te jong waren om te stoppen, werkte ik eerst buitenshuis tot mijn 28ste in de

veevoederindustrie, stallenbouw en bij een andere boer. Alles bij elkaar heb ik in die periode veel geleerd en was ik graag aan de slag. Daarna begon ik thuis mee te werken in loondienst bij mijn ouders en samen met mijn vader bouwde ik een stal helemaal met eigen handen. Op mijn 29ste trouwde ik met Evelien, die toen nog als opvoedster

werkte. We hebben dan samen het bedrijf overgenomen.”

Hoe zag het bedrijf er vroeger uit en wat is er sindsdien veranderd?

“Oorspronkelijk was het hier een gemengd bedrijf. Mijn ouders hadden een gesloten varkensbedrijf van 180 zeugen, zoogkoeien en rundvee. Daarnaast teelden ze aardappelen, maar daarvoor ook nog augurken en tabak. Wij hebben die nevenactiviteiten afgestoten en richten ons nu vooral op varkens, met akkerbouw in de vorm van wintergerst en mais. De overige percelen en weiden worden verpacht. Het akkerland voor onder andere aardappe-

len en bloemkool. Dit zorgt voor vrucht-afwisseling en zo kunnen wij ons meer concentreren op wat we graag doen. De kinderen helpen graag bij het landwerk zoals mest voeren en andere werkzaamheden op de boerderij. Twee van hen tonen interesse om later in de landbouw verder te gaan en dat geeft me extra motivatie om door te zetten.”

Wat zijn je favoriete momenten op het bedrijf?

“Ik kan zelf wel genieten van drukke dagen als we bijvoorbeeld biggen verhuizen, maar anderzijds ook van rustige klusjes die ik op mijn gemak kan doen. Van het landwerk kan ik ook van genieten, maar nu zijn het vooral de kinderen die dat op zich nemen. Mijn dag start altijd vroeg 's ochtends, na het opstaan mijn werkkleren aan, naar de stal, oortjes in en luisteren naar Radio 2 om dan vervolgens samen te kunnen ontbijten. Dat geeft me een goeie start van de dag en zo ga ik gemotiveerd aan het werk. Ik ben iemand die graag efficiënt werkt en zorg dan ook steeds voor een goeie voorbereiding vooraleer ik met iets van start ga.”

Hebben jullie voldoende tijd samen met het gezin?

“Samen ontbijten en avondeten is belangrijk. We werken op het bedrijf in

een vierwekensysteem, wat ervoor zorgt dat heel wat taken vaststaan. Dit zorgt voor structuur en planning in ons werk. Onze kinderen helpen mee tijdens de drukke momenten. Zo leren ze verantwoordelijkheid opnemen en zelfstandig in het leven staan. We proberen dan ook als het lukt, om op rustige momenten tijd te nemen voor het gezin. Ondanks het feit dat we elke dag samenwerken vinden we het toch belangrijk om ook als koppel tijd vrij te maken voor elkaar.”

Hoe kijk je naar de toekomst van het bedrijf en de sector?

“We hebben een moeilijke periode achter de rug die er wel ingehakt heeft, maar de situatie herstelt zich. Tegen 2030 moeten alle stallen emissiearm zijn en we maken plannen om onze nog resterende oude stallen te vervangen. Het denkwerk hieraan voorafgaand is heel belangrijk, want zo'n grote veranderingen hebben voor ons gevolgen, maar hebben tegelijk ook een impact op de toekomst van onze kinderen. We nemen geleidelijke stappen, maken plannen en blijven verder doen wat we graag doen. Uiteindelijk weet je nooit precies wat de toekomst brengt, maar we proberen ons bedrijf zo goed mogelijk klaar te krijgen voor de volgende generatie.” ■

Dominique Dobbels: “Ik ga graag efficiënt te werk en zorg voor een goede voorbereiding voor ik met iets van start ga.”

Wie?

Dominique Dobbels is gehuwd met Evelien Mestdagh, beiden geboren en getogen in Geluwe. Ze runnen een gesloten varkensbedrijf van 450 zeugen en hebben samen vier kinderen: Achiel (13), Camille (15), Lowie (16) en Arthur (18).

Toekomstdromen?

“Tegen 2030 moeten onze stallen met luchtwassers uitgerust zijn. Bij alle investeringen denken we momenteel na in functie van onszelf, maar ook in functie van de toekomst van de kinderen.”

Waarom lid?

“Ik ben lid van Landelijke Gilde Geluwe en bestuurslid in de studiering Varkenshouders Ieper. Het lidmaatschap geeft me de kans om ideeën uit te wisselen met collega-boeren en betrokken te blijven bij de landbouw-gemeenschap. Het is interessant om over allerlei onderwerpen te praten, problemen te bespreken en samen te kijken hoe we het beste met uitdagingen kunnen omgaan.”

“We blijven doen wat we graag doen en zien in de toekomst hoe de markt evolueert.”

Meer zien?

Wil je meer zien en horen over de passie van Dominique, scan dan deze QR-code.

A close-up photograph of paprika plants. The leaves are long and narrow, showing signs of stress and damage. Many leaves have small, dark, oval-shaped spots, likely from aphid infestation. Some leaves are yellowed and wilted, particularly at the tips. The background is a light-colored wall, possibly a greenhouse or nursery setting.

De bladluisbestrijding in paprika is al jaren een kopzorg voor telers. Vooral de groene perzikluis vormt een steeds groter probleem. Deze variant ontwikkelt zich razendsnel, verspreidt zich vlot via gevleugelde individuen en blijkt minder gevoelig voor natuurlijke vijanden. Bovendien bouwt ze snel resistentie op tegen gewasbeschermingsmiddelen. Chemische ingrepen bieden vaak slechts tijdelijk soelaas en verstoren bovendien de biologische balans, waardoor de bestrijding op lange termijn nog moeilijker wordt. Een robuust biologisch plaagbeheer is daarom essentieel. De sleutel ligt in een vroege en sterke opbouw van nuttige insecten, zodat ze al aanwezig zijn van zodra de eerste bladluizen verschijnen.

Macrolophus onverwachte hulp tegen bladluis

De sleutel voor een robuust plaagbeheer ligt in een tijdige en sterke opbouw van populaties natuurlijke vijanden. Omdat bladluizen zich veel sneller ontwikkelen dan nuttige insecten, is het essentieel dat deze laatste al in voldoende aantallen aanwezig zijn zodra de eerste bladluizen opduiken.

Lien Bosmans, Lise Soetemans en Steffi Pot, Proefcentrum Hoogstraten

De vroege vestiging van nuttigen verloopt echter vaak moeizaam aan het begin van het seizoen. Proefcentrum Hoogstraten onderzocht daarom twee strategieën om de populatie van nuttige insecten sneller en sterker op te bouwen: het intensiever inzetten van *Macrolophus* en het gebruik van bankerplanten om nuttige insecten zoals *Aphidius* en *Aphidoletes* te stimuleren.

Bankerplanten van onder het stof gehaald

Bankerplanten werden vroeger regelmatig ingezet, maar verdwenen door praktische bezwaren naar de achter-

grond. Vandaag kennen ze opnieuw belangstelling, zowel in openluchtteelten als onder glas. Het principe is eenvoudig: bankerplanten worden in of nabij het gewas geplaatst om nuttigen te ondersteunen. Ze bieden beschutting, voortplantingsmogelijkheden en alternatieve voedselbronnen. In paprika worden onschadelijke bladluizen, zoals vogelkersluis (*Rhopalosiphum padi*) of grote graanluis (*Sitobion avenae*), op deze planten geïntroduceerd. Deze luizen veroorzaken geen schade in paprika, maar vormen een gastheerbron voor de larven van *Aphidius* (sluipwespen) of voedingsbron voor *Aphidoletes* (gal-

muggen). Zo kunnen nuttigen zich beter vestigen en zijn ze al actief zodra de plaagdruk stijgt.

Inzetten op *Macrolophus* in bladluisbestrijding

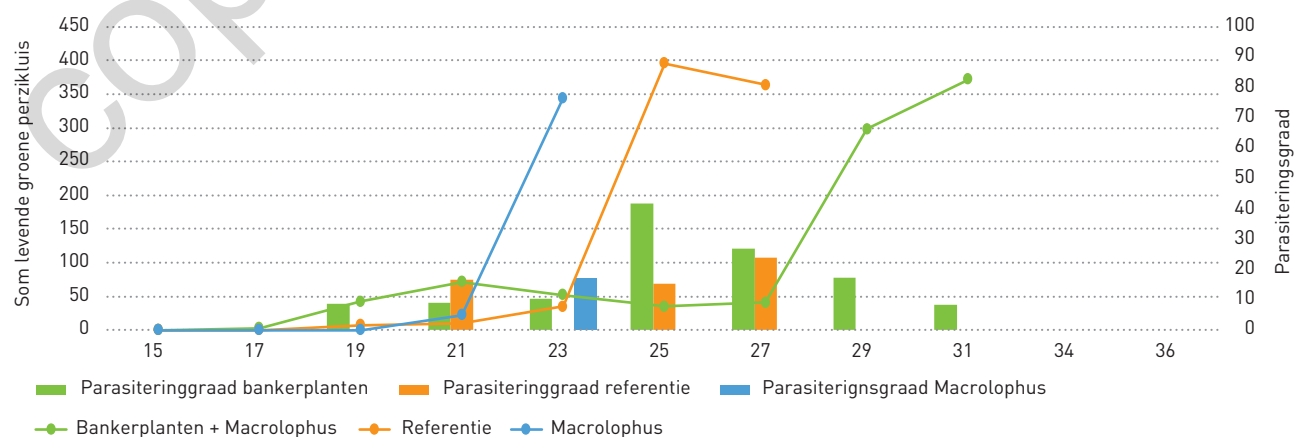
De roofwants *Macrolophus pygmaeus* staat vooral bekend als predator van witte vlieg en spint, maar voedt zich ook met jonge bladluizen. Daarmee vormt hij een interessante aanvulling op sluipwespen, die vooral grotere bladluizen aanpakken. Zijn populatie-opbouw in paprika verloopt echter traag, zeker vroeg in het seizoen. Daarom werd onderzocht of een intensievere inzet die opbouw kon versnellen.

Proefopzet

De proef werd uitgevoerd in drie afdelingen waar op 3 december 2024 het paprikaras Mathieu (Enza Zaden) geplant werd met een stengeldichtheid van 7,1 stengels/m².

De eerste afdeling fungeerde als referentie en volgde de gebruikelijke ►

Figuur 1. Aantal groene perzikluizen en parasiteringsgraad van groene perzikluis in de drie verschillende afdelingen

strategie voor *Macrolophus* (een keer uitzetten aan 1,25 stuk/m² en bijvoederen gedurende drie weken). In de tweede afdeling werd er tweemaal *Macrolophus* uitgezet (1,25 stuk/m²) en gedurende acht weken werd bijgevoerd. In de derde afdeling werd naast deze intensievere inzet van *Macrolophus* ook gewerkt met drie bankerplanten: één met grote graanluis (*Sitobion avenae*; PLANTAcontrol *A. ervi*) en twee met vogelkersluis (*Rhopalosiphum padi*; PLANTAcontrol *A. colemani*). In alle afdelingen werd er preventief en curatief ingezet met *Aphelinus abdominalis*, *Aphidius colemani*, *Aphidius ervi*, *Aphidius matricariae* en de galmug *Aphidoletes aphidimyza*. De effectiviteit van de verschillende strategieën werd geëvalueerd aan de hand van tweewekelijkse tellingen (36 planten per afdeling) en vangplaten (6 per afdeling), waarbij de populatie bladluizen, het aantal geparasiteerde bladluizen en de aanwezigheid van *Macrolophus* werden gemonitord.

Verschillen in bladluisontwikkeling

Bladluis werd het eerst aangetroffen in de afdeling met bankerplanten, vermoedelijk door insleep van buitenaf. Vervolgens volgden de referentie-afdeling en tenslotte de *Macrolophus*-

Het positieve effect van bankerplanten op *Macrolophus* vertaalde zich in een merkbaar betere bladluisbestrijding.

afdeling. Opvallend is dat de bladluispopulatie zich in de buik leek te ontwikkelen om dan vervolgens op enkele dagen te migreren naar de kop van de plant waar hij op zeer korte tijd voor een te hoge druk zorgde die de groei-kracht in gevaar bracht.

In de referentie- en *Macrolophus*-afdeling groeide de bladluispopulatie zeer snel (figuur 1) en werd er al chemisch ingegrepen in week 24 en week 28 nadat de bladluisdruk in de kop van de plant te groot werd. In de afdeling met bankerplanten bleef de populatie veel langer stabiel en was pas in week 31 een chemische ingreep nodig. Bankerplanten zorgden dus voor een merkbare vertraging van de plaagontwikkeling.

Parasitering door *Aphidius*

Ondanks herhaaldelijke uitzettingen bleef de parasiteringsgraad in alle afdelingen laag (figuur 1). De bijdrage

van de bankerplanten in opbouw van *Aphidius* was laag aangezien ze nauwelijks extra parasitering opleverde.

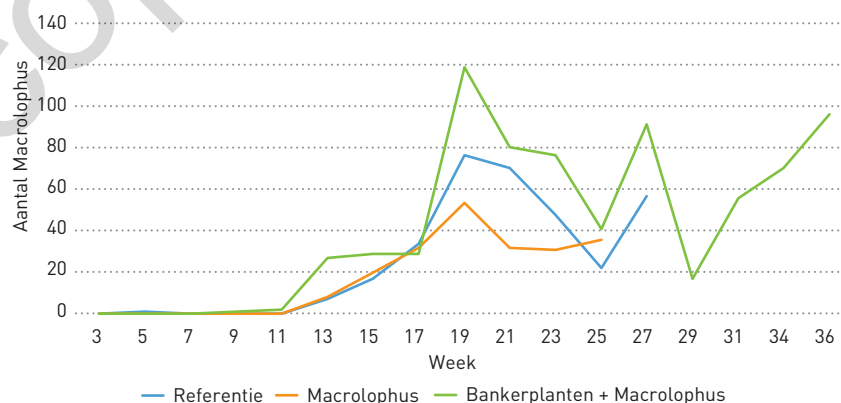
Bankerplanten maken *Macrolophus* tot onverwachte bladluisbestrijder

Vanaf het begin werd er een duidelijk verschil zichtbaar tussen de afdelingen in *Macrolophus* populatie-opbouw (figuur 2). In de afdeling met bankerplanten nam de populatie veel sneller en sterker toe, en dat overwicht bleef het hele seizoen behouden.

Tussen de referentie-afdeling en de afdeling met enkel extra inzet van *Macrolophus* waren nauwelijks verschillen zichtbaar. Dubbel uitzetten en langer bijvoederen hadden dus weinig effect. Het contrast met de bankerplantenafdeling toont dat vooral de bankerplanten cruciaal waren. Vermoedelijk zorgden de graanluizen of hun honingdauw voor een alternatieve voedselbron, terwijl de planten beschutting boden in de koude beginfase.

Doordat er beperkt witte vlieg aanwezig was dit seizoen, lijkt *Macrolophus* zich effectief op bladluis te hebben gericht, wat zich vertaalde in een significant betere bladluisbeheersing. ■

Figuur 2. Aantal *Macrolophus*-individuen geteld in de drie verschillende afdelingen

Conclusie

Het onderzoek toont aan dat een intensievere inzet van *Macrolophus* via extra uitzetten en bijvoederen weinig meerwaarde heeft. Bankerplanten daarentegen bleken wél een duidelijke versterking: ze zorgden voor een snellere en stabielere opbouw van de *Macrolophus*-populatie. Voor *Aphidius* bleef het effect beperkt, maar het positieve resultaat bij *Macrolophus* vertaalde zich rechtstreeks in een merkbaar betere bladluisbestrijding.

Agenda

Activiteiten met een **blauwe titel** komen in aanmerking als bijscholing voor je fytolicensie. De meest actuele informatie vind je steeds op www.boerenbond.be/vorming

Alle provincies

Aanvullende opleiding fytolicensie: onkruidbestrijding door de combinatie van chemie en techniek

- Spreker: Danny Callens
- 16 oktober, 20 uur
 - Onlinevorming
 - Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be
Boerenbond

Aanvullende opleiding fytolicensie: ziekten, plagen en onkruiden in tuinaanleg en openbaar groen

- Sprekers: Anne Vandenborre, Jo Deville
- 21 oktober, 20 uur
 - Onlinevorming
 - Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be
Boerenbond

Online: Hoe dien ik een VLIF-aanvraag in?

- Spreker: Dorien Baeyens
- 23 oktober, 20 uur
 - Onlinevorming
 - Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be
Boerenbond Antwerpen

Aanvullende opleiding fytolicensie: als P2 een P1 begeleiden: wie welke verantwoordelijkheid

- Spreker: Gert Van de Moortel
- 23 oktober, 20 uur
 - Onlinevorming
 - Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be
Boerenbond

Antwerpen

Infosessie verplichte e-factoratie (extra sessie)

- Spreker: David Deheyder
- 23 oktober, 13.30 uur
 - Boerenbond, Geel
 - Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be
Boerenbond

Limburg

Klopt de situatie op het veld met je verzamelaanvraag?

- Spreker: Raf Steegmans
- 20 oktober, 20 uur
 - Den Tichel, Wijchmaal
 - Info en inschrijven via boerenbond.be
Boerenbond

West-Vlaanderen

Energie slim opslaan op het erf

- Spreker: Maarten Van Den Broek
- 17 oktober, 13.30 uur
 - Vanbelle - Malfait, Ardooie
 - Alle info op boerenbond.be
Boerenbond

Studiedag: slimme energie voor slimme teelt: toekomstgerichte energie-oplossingen

- Spreker: Maarten Van Den Broek
- 23 oktober, 12 uur
 - Inagro vzw, Rumbekke
 - Alle info op boerenbond.be
Boerenbond

Fytolicensie

Behaal je fytolicensie bij Boerenbond. Activiteiten met een blauwe titel komen in aanmerking als bijscholing voor je fytolicensie.

Boerenbond vormt met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie

Medegefinancierd door de Europese Unie

Krijg direct inzicht in uw energieverbruik!

Energieoplossingen van A tot Z

VRAAG UW ANALYSE AAN!

✓ Bij Linea Trovata weten we hoe u met oplossingen op maat minder investeert, slimmer aanstuurt en kosten verlaagt.

✓ Ledenvoordeel: **Gratis** gedetailleerde ontwerp- en rendabiliteitsstudie t.w.v. 850 euro.

✓ Scan de QR-code en zet de eerste stap!

ENERGIE MANAGEMENT

SOLAR OPLOSSINGEN

BATTERIJ OPSLAG

BEZOEK ONZE VERNIEUWDE WEBSITE
www.lineatrovata.com

+32 9 336 53 64
info@lineatrovata.com

Startschot voor cursus Pluimvee

VORMING Zoals elk jaar trapten we de cursus Pluimvee af met een les over fytoproducten. Deze eerste les vond plaats op donderdagavond 2 oktober in het kantoor van Boerenbond in Geel. De cursus wordt jaarlijks in het najaar georganiseerd door de provinciale vakgroep Pluimvee Antwerpen-Brabant en bestaat uit acht losse lessen. Elke les behandelt een ander thema, specifiek afgestemd op de noden van pluimveehouders.

Alle lessen vinden plaats op donderdagavond en deelnemers kunnen vrij kiezen welke sessies ze willen volgen — een soort cherry picking dus.

Eerste hulp bij vergiftiging

Voor de fyto-licentie moet iedereen de nodige bijscholing volgen, waardoor deze les als een noodzakelijk kwaad kan aanvoelen. We

De deelnemers werden betrokken bij deze interactieve sessie van Rafaël Slechten van het Vlaamse Kruis.

trachten daarom de fytoles elk jaar extra interessant te maken door voldoende variatie in de onderwerpen te brengen. Dit jaar was dit 'Eerste hulp bij vergiftiging', gebracht door Rafaël Slechten van Het Vlaamse Kruis vzw.

Het is een vanzelfsprekendheid dat dit thema voor iedere pluimveehouder nuttig is en bij het meedragen van deze kennis in noodsituaties erger kan voorkomen of zelfs een leven kan redden. Er was dan ook veel volk aanwezig en het werd een interessante avond. Rafaël bracht de materie op een zeer interactieve manier waarbij alle deelnemers zelf de handelingen konden oefenen en waar veel ruimte was voor vragen en discussie. Er is in onze cursus pluimvee altijd veel interactie van de deelnemers en dat was nu niet anders. Soms werd er wel eens iemand uitgepikt om slachtoffer te spelen zoals op de foto te zien is. Eén slachtoffer en veel lol voor de andere deelnemers. Dit maakte de avond nog extra aangenaam.

We gaan ervan uit dat iedereen er veel van opgestoken heeft en met een voldaan gevoel naar huis ging. De reacties op het einde van de avond waren in ieder geval zeer positief. Voor iedereen die er niet bij was: ga de les van Rafaël Slechten zeker elders volgen in het kader van een fyto-bijscholing. En voor alle pluimveehouders, van harte welkom op de volgende lessen van onze cursus pluimvee dit najaar! ■

Kurt Janssens, sectorconsulent
kurt.janssens@boerenbond.be

Nascholing vrachtwagenchauffeurs code 95

VORMING Rij je met een vrachtwagen? Vergeet je nascholing niet! Om je vakbekwaamheid (Code 95) te behouden, moet je elke vijf jaar 35 uur nascholing volgen. Vakgroep Fruit Antwerpen organiseert daarom twee theorielessen uit verschillende categorieën op 29 oktober en 26 november. Beide sessies vinden plaats in het Gildenhuis, Peperstraat 4 in Retie.

• EHBO (cat. 3) - 29 oktober

100 euro inclusief drankje en broodje

8.30 tot 16.30 uur

Als vrachtwagenchauffeur kan je op elk tijdstip geconfronteerd worden met situaties waarbij een basiskennis van EHBO van levensbelang kan zijn. Het goed kunnen inschatten van de situatie en waar nodig de juiste maatregelen kunnen nemen of de eerste hulp kunnen verlenen kan kostbare mensenlevens redden.

• Defensief rijden (cat. 1) - 26 november

450 euro theorie + praktijk

Theorie (4 uur) - 8.30-12.30 uur - inclusief drankje

Veel van de ongevallen op onze wegen zijn te wijten aan afleiding in het verkeer, onoplettendheid, een slechte kijktechniek of asociaal rijgedrag. Deze opleiding defensief rijden is gericht op het voorkomen van ongevallen door mogelijke gevaren te voorzien en het eigen rijgedrag daarop af te stemmen.

Praktijkrit (3 uur) - zelf in te plannen

De praktijkrit sluit **niet** aan op de theorieles, wordt in onderling overleg ingepland en gebeurt met je eigen voertuig. Om de praktijkrit te mogen doen moet je op je rijbewijs over een geldige medische schifting beschikken (kolom 11). Breng zeker je rijbewijs mee op de dag van de opleiding. ■

Annelies Coussé, sectorconsulent
annelies.cousse@boerenbond.be

Inschrijven doe je via de QR-code.

Project zoekt landbouwers in Sint-Truiden en omgeving

BODEM Gebufferd bodemwater voor veerkrachtige landbouw is een Leaderproject van de Bodemkundige Dienst van België, PIBO-Campus en Boeren-natuur Vlaanderen. Het project richt zich op het versterken van de bufferende werking van landbouwbodems.

Het is belangrijk dat landbouw-bodems een goede 'buffer' vormen die droge periodes zo goed mogelijk kunnen overbruggen en in nattere periodes het water efficiënt kunnen afvoeren met aandacht voor een goede waterkwaliteit. Door innovatieve technieken te demonstreren ter verbetering van de bodemwaterhuishouding en kwaliteit en kennis te delen met landbouwers, wil men met dit project de veerkracht van landbouwgronden vergroten. Door de bodemkwaliteit te verbeteren kunnen landbouwgebieden beter gebufferd zijn tegen klimaatschokken en blijven de

landbouwproductiviteit en het landschap gewaarborgd.

Doe mee

De projectpartners zijn op zoek naar jou. Als deelnemer ontvang je gratis begeleiding en kennisdeling rond nieuwe technieken die je akkerbodems veerkrachtiger maken tegen droogte en hevige regenval. We werken samen met jou aan het verbeteren van waterinfiltratie en vochtretentie, aan het inzetten van vanggewassen voor een betere bodemstructuur, stikstofopname en koolstofopbouw. Bovendien krijg je zo inzicht in de rentabiliteit van je bodem op langere termijn. Heb je interesse? Contacteer Jerome Rops via 0470 22 64 73 of via e-mail. ■

Jerome Rops, Boeren-natuur Vlaanderen
jerome.rops@boeren-natuur.be

 www.boeren-natuur.be/gebufferd-bodemwater-voor-veerkrachtige-landbouw

Landbouwbodems moeten een goede buffer vormen om droge periodes zo goed mogelijk te kunnen overbruggen en in nattere periodes het water efficiënt af te voeren.

Schrijf je in voor het Evercafé in Hoeselt

WILDBEHEER Net zoals vorig jaar worden er in heel Vlaanderen vijf inspirerende ontmoetingsmomenten georganiseerd waar kennisdeling, dialoog en uitwisseling rond everzwijnen centraal staan.

Elk café start met een informatief luik dat door de mensen van Natuur en Bos, van het INBO of door de everzwijncoördinator zal ingevuld worden. De inhoud wordt bepaald naargelang de regio. Nadien draait het om jouw inbreng: je kiest zelf welke thema's je belangrijk vindt en gaat in gesprek met andere deelnemers. Er zijn experts aanwezig om mee te denken en waar nodig extra toelichting te geven.

In Limburg vindt het Evercafé plaats op 20 oktober in Hoeselt vanaf 19 uur. ■

Heidi Pinxten, regioconsulent
heidi.pinxten@boerenbond.be

Inschrijven kan via de QR-code. Na inschrijving ontvang je meer informatie over het concrete programma.

Kurt Janssens

sectorconsulent
kurt.janssens@boerenbond.be

Kurts tip van de week

Hoe dien ik een VLIF- aanvraag in ?

VORMING Boerenbond organiseert een online infosessie over het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). Wil je binnenkort een VLIF-dossier indienen? Dan is deze vorming iets voor jou! Dorien Baeyens van SBB staat stil bij het wetgevend kader en de praktische aanpak. Ze gidst je door een aantal vragen. Aan welke voorwaarden moet ik voldoen om steun te ontvangen? Welke investeringen komen in aanmerking? Hoeveel steun is mogelijk? Wat mag ik verwachten als mijn aanvraag wordt goedgekeurd? Vervolgens toont ze hoe je in het e-loket een aanvraag indient. Deze vorming vindt online plaats op 23 oktober en start om 20 uur. Inschrijven kan op de Boerenbondwebsite via de vormingskalender. ■

Nieuw Vlaams-Brabants werkjaar gestart

BOERENBONDSTRUCTUREN De maand september staat bij Boerenbond steeds met stip aangeduid in de agenda. Het is namelijk de start van een nieuw werkjaar. We nodigden alle besturen van de bedrijfsgilden in Vlaams-Brabant uit om samen te komen, telkens per regio. Elke provincie is namelijk verdeeld in meerdere regio's. In Vlaams-Brabant zijn er dat vier. Per regio wordt de start van het nieuwe werkjaar georganiseerd met een zogenaamde startavond.

Gevarieerd lokaal programma

Deze avond is het moment waarop we samen met de bedrijfsgilden uit een bepaalde regio de eerste stap zetten naar een gevarieerd lokaal programma voor al onze leden. Tijdens deze inspirerende bijeenkomst hebben de besturen niet alleen de gelegenheid om ideeën uit te wisselen, maar ook om essentiële informatie te ontvangen. Daarnaast kunnen ze dan ook kennismaken met andere bestuursleden uit andere bedrijfsgilden. Zo leren ze elkaar beter kennen, maar leren ze ook van elkaar over allerhande zaken.

Vernieuwingen

Bovendien bevatte de startavonden dit jaar een scoop voor onze bestuursleden. Zij werden namelijk als eerste meegenomen in de vernieuwingen die er bij Boerenbond zitten aan te komen, de zogenoemde digitale transitie. Het motto van dit project luidt 'Boerenbond beweegt met je mee'. Met deze slagzin wil Boerenbond aan zijn leden duidelijk maken dat de organisatie meedraait in de vernieuwingen die vandaag de dag onmisbaar zijn in de wijde wereld van land- en tuinbouw. Dit gaat dan over vernieuwing op het digitale vlak, een nog betere dienstverlening naar de leden toe, inspireren en nog zoveel meer.

We kijken er, samen met onze bestuursleden, naar uit om opnieuw een succesvolle start te maken van het nieuwe werkjaar, en om te blijven bouwen aan een sterke, verbonden en toekomstgerichte landbouwsector. Want Boerenbond beweegt met je mee! ■

Mieke Huyck en **Lukas Cuyle**, regioconsulenten
mieke.huyck@boerenbond.be,
lukas.cuyle@boerenbond.be

De bestuursleden die deelnamen aan de startavonden hoorden als eersten meer over de vernieuwingen waar Boerenbond voor staat.

Drinkwaterbehandeling in de veeteelt

VORMING Als landbouwer weet je dat gezond vee begint bij goed drinkwater. Toch is waterkwaliteit niet altijd vanzelfsprekend: regenwater, (diep)drainagewater, putwater of leidingwater kunnen verontreinigd zijn of worden met bijvoorbeeld micro-organismen, ijzer of nitraat. Dit kan leiden tot ziektes, een verminderde groei en zelfs lagere productie. Grondwatervergunningen staan onder druk en er zijn meer controles. Maar ook door de klimaatverandering schakelt de veehouderij steeds steeds vaker over naar alternatieve waterbronnen zoals regenwater. Dit alles brengt uitdagingen met zich mee op het vlak van waterkwaliteit. Door je drinkwater te behandelen - bijvoorbeeld met filters, uv-licht of ontsmetting - zorg je ervoor dat je dieren gezond blijven, minder stress ervaren en beter presteren. Je bouwt ook meer waterzekerheid in op je bedrijf door meerdere waterbronnen in te schakelen in de bedrijfs-

voering. Op deze manier werken we aan gezonde dieren en een duurzamere veehouderij. Op dinsdag 4 november komt deze problematiek ruimschoots aan bod tijdens een studienamiddag in parochiezaal Bassevelde (Nieuwe Boekhoutestraat 24, Assenede). Je bent welkom vanaf 12.30 uur.

Programma

- 13 uur: Inleiding en kadering problematiek - Gemma Willems, Boerenbond;
- 13.30 uur: Drinkwaterbehandeling in de veeteelt - Michiel Sys, Indufarm;
- 15.15 uur: Getuigenissen uit de praktijk en ruimte voor discussie en vragen;
- 16 uur: Einde vorming en napraten met drankje. ■

Dirk Audenaert, sectorconsulent
dirk.audenaert@boerenbond.be

Graag vooraf inschrijven via de QR-code of door een mailtje te sturen naar gemma.willems@boerenbond.be.

Landschapspark investeert in gedeelde landbouwmachine met NKG

SAMENWERKING Landschapspark Vlaamse Ardennen lanceert het project 'Gedeelde grond' en kondigt een eerste concrete investering aan om de uitdaging rond bodemerosie aan te pakken.

Er lopen op dit moment heel wat initiatieven rond erosie (landinrichting rond de Maarkebeek, Water-Land-Schap 2.0, Leaderprojecten ...). Na overleg met zowel deze administraties als met de landbouworganisaties, besliste Landschapspark Vlaamse Ardennen om te investeren in een machine voor niet-kerende grondbewerking (NKG). Op basis van een marktanalyse kiest men voor de Discomulch van Steeno als eerste deelmachine voor de landbouwsector. Deze machine maakt niet-kerend werken mogelijk, een duurzame techniek die erosie tegengaat en de bodemkwaliteit verbetert.

Gebruik van de machine

De machine wordt gedeeld tussen landbouwers in de deelnemende gemeenten van het Landschapspark: Oudenaarde, Ronse, Zottegem, Geraardsbergen, Kluisbergen, Maarkedal, Horebeke en Zwalm. Het gebruik zal tijdens de opstartfase gratis zijn om zo drempelverlagend te werken voor landbouwers die met NKG aan de slag willen, zonder grote investeringen. Op termijn draagt dit bij aan gezondere bodems en minder erosie. Landschapspark Vlaamse Ardennen wil hier een voortrekkersrol opnemen. Wil je meer weten over dit initiatief? Mail naar lieven.de.stoppelleire@landschapsvlaamseardennen.be of bel 0493 86 17 48. ■

Laura Speeckaert, regioconsulent
laura.speeckaert@boerenbond.be

De Steeno Discomulch in actie, de eerste deelmachine van Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Spitsstrook of derde rijbaan op E403 Roeselare-Brugge?

MOBILITEIT Op 18 september vond de eerste werkbank 'Veilig en vlot op de E403' plaats in Cultuurcentrum De Brouckere in Torhout. Het was het startschot voor de eerste verkennende gesprekken over de verkeersproblematiek op de E403 (fileleed, ongevallen ...). Twee pistes liggen op tafel, enerzijds het aanleggen van een derde rijstrook, anderzijds het creëren van een spitsstrook. Agentschap Wegen en Verkeer organiseerde de vergadering, in samenwerking met adviesbureau Common Ground. Tijdens het plenaire gedeelte van de vergadering werden de voorlopige resultaten van een aantal studies gepresenteerd. Een aantal conclusies lezen als volgt:

- Niets doen zal in de toekomst vooral zorgen voor extra vertraging in de ochtendspits richting Brugge;
- Beide pistes zorgen voor een betere doorstroming op de E403

en maken dat er verkeer wordt weggehaald op het onderliggende wegennet;

- Het scenario met de spitsstrook verbetert de situatie in de spitsrichtingen, zowel met huidige als toekomstig verkeersstromen.

Zoals eerder gesteld, zijn we nu pas bij het begin van dit verhaal en moeten er nog heel wat stappen worden doorlopen alvorens men kan overgaan tot een vergunningsaanvraag. Het komende halfjaar zal men verder onderzoek doen naar de impact van de verbetering in doorstroming op de verkeersveiligheid, de ruimtelijke impact van beide pistes en de overkoepelende maatschappelijke kosten en baten. Vanuit Boerenbond volgen we dit dossier van nabij op.

Voor bijkomende info kan je terecht bij je regioconsulent via onderstaand e-mailadres. ■

Michiel Van Robaey, regioconsulent
michiel.van.robaeys@boerenbond.be

Onlangs werd het startschot gegeven voor de eerste verkennende gesprekken over de verkeersproblematiek op de E403.

© BOERENBOND

Boerenbond West-Vlaanderen heeft nieuwe voorzitter

BOERENBONDSTRUCTUREN Tijdens het recentste provinciaal bestuur van Boerenbond West-Vlaanderen werd Bert Hanssens verkozen als opvolger van Joris Vande Vyvere. We bedanken Joris, die nu de taak van ondervoorzitter opneemt, voor zijn jarenlange inzet als voorzitter.

Met Bert Hanssens neemt een jonge actieve landbouwer uit Heuvelland (Wijtschate) ook de West-Vlaamse vertegenwoordiging in het Hoofdbestuur op. Bert en Karolien runnen een gemengd landbouwbedrijf met varkens en melkvee. Bert heeft al jarenlang ervaring in diverse structuren van Boerenbond, onder meer als voorzitter van de regiораad Ieper-Poperinge. Sinds 2023 maakt hij deel uit van het provinciaal bestuur van Boerenbond waarvan hij dus nu de voorzittersfakkelt overneemt.

We wensen Bert veel succes toe. ■

Hans Mommerency, provinciaal secretaris
hans.mommerency@boerenbond.be

Immobiiliën

OPENBARE VERPACHTING BIJ AANBESTEDING

Landbouwgronden te Elverdinge

KERKFABRIEK SINT PETRUS & PAULUS

Bollemeersstraat 2 te 8906 Elverdinge

(artikel 24 van het Vlaamse Pachtdecreet)

door middel van inschrijving onder verzegelde omslag én ter post aangetekende brief.

Aanbestedende overheid: **KERKFABRIEK SINT PETRUS & PAULUS**, die woonstkeuze doet op het kantoor Mter Marc SNICK, gevestigd te Ieper, Frenchlaan 8

1/ De te verpachten gronden:

Percelen grond gelegen te Ieper, 11° afdeling/ Elverdinge sectie C nrs. C449f (1ha39a05ca), C449s (1ha82a35ca), C466a (3ha07a79ca), C470a (26a81ca) en C471a (13a59ca) of in totaal 6ha69a59ca.

2/ De voorwaarden:

2.1. De voorwaarden zijn op te vragen op het kantoor Mter. Marc SNICK, Frenchlaan 8 te Ieper door middel van een aangetekende brief en dit tegen uiterlijk maandag 1 december 2025. U gelieve zo mogelijk in uw aanvraag uw emailadres te vermelden.

Mter. Marc SNICK zal vervolgens per aangetekende brief of per mail en dit tegen uiterlijk 8 december 2025 de voorwaarden overmaken.

2.2. De in pacht te geven gronden zijn op heden vrij van gebruik. De pacht zal aldus ingaan op het ogenblik waarop de pacht wordt toegewezen.

3/ De procedure:

3.1. De kandidaten moeten hun schriftelijk bod doen tegen uiterlijk 22 december 2025 en dit door middel van een aangetekende brief in gesloten en verzegelde omslag gericht aan Mter. Marc SNICK, Frenchlaan 8 te Ieper.

De datum van aanbidding ter post zal doorslaggevend zijn. De laatste dag waarop het bod ter post kan worden ingediend zal aldus 22 december 2025 zijn.

3.2. De omslagen zullen op maandag 5 januari 2026 om 16u geopend worden op het kantoor van Mter. Marc SNICK, in de Frenchlaan 8 te Ieper.

3.3. De beslissing tot toewijs zal door het bestuur worden genomen op uiterlijk 16 januari 2026. Deze beslissing zal zowel per mail als per aangetekende brief worden bekend gemaakt aan de best gerangschikte kandidaat. De andere kandidaten zullen per gewone brief of per mail in kennis gesteld worden van de beslissing.

SNICK, VANDAELE & LEROY, ADVOCATENKANTOOR
FRENCHLAAN 8 TE 8900 IEPEP
info@snickenvandaele.be / tel. 057/201648

Commerciële berichten

Quotas

Nerd te koop
en te koop gevraagd:
T. 0475 555 834

1038

Varkens

Gezocht: NER-Dv T. 0492 031 894
1076

Tractoren

Gezocht:
Tractor klein - groot - smalspoor,
merk gn belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

1073

Zoekertje plaatsen?

Mail naar
info@mediaservice.be
of bel 016 28 63 33

Serres

Olsthoorn greenhouse projects
serre-afbraak, serrebouw
en onderhoud.
T. 0032 495 186 352
www.olsthoorn.eu,
info@olsthoorn.eu

1044

Te koop gevraagd

Te koop gevraagd:
gebruikte Lelyschudders,
MF en Fendt trekkers,
alles aanbieden.
T. 0471 203 040

1049

Rollend materiaal

Gezocht:
verreiker - kniklader minikraan,
merk geen belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

1072

BIGGEN- EN VARKENSHANDEL

DANBRED
Your business. Our DNA.

BVBA Dewyse & Co.

Molenweg 6 • 8650 Klerken
0495-24 88 11 (Jo)
jo@varkensdewyse.be
www.varkensdewyse.be

1071630416304

Laat zien hoe groot je kan zijn

Contacteer ons via
mediaservice.be

Mediaservice
gericht adverteren

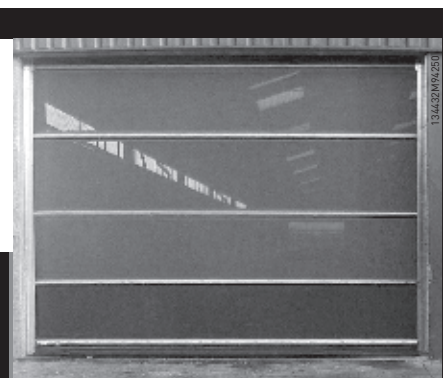
© FREDDY VANDERVELPEN

133291M100133

WINDZEILEN
POORTEN
STALGORDIJNEN

AVM STALINRICHTING
Louis Aernouts
info@avmstalinrichting.be
0477-55 69 51

134429M192501

TANKS VOOR DE LANDBOUW

Opslagtanks - Druktanks - Mengtanks - Roerwerken

BESTEL UW TANK OP MAAT GEBOUWD OF KIES ONLINE
UIT ONZE VOORRAAD VAN MEER DAN 800 TANKS!

>> POLYESTEREN OPSLAGTANKS

- ☑ opslag van vloeibare meststof
 - vertikaal
 - platte bodem
- ☑ voor densiteit 1,3
- ☑ inox afsluitkraan met snelkoppeling
- ☑ inox mangatdeksel
- ☑ inox verankering

- 21.000L = Prijs op aanvraag
- 26.000L = Prijs op aanvraag
- 32.000L = Prijs op aanvraag
- 42.000L = Prijs op aanvraag
- 52.000L = Prijs op aanvraag
- 62.000L = Prijs op aanvraag
- 72.000L = Prijs op aanvraag
- 82.000L = Prijs op aanvraag
- 102.000L = Prijs op aanvraag

>> nieuwe tanks

Door de sterk schommelende prijzen van de grondstoffen kunnen wij u niet van alle artikelen vaste prijzen geven

www.staes.com · tel: 0032 (0)14 25 93 00 · info@staes.com
Nijverheidsstraat 48 · B-2260 Oevel (nabij Herentals en Turnhout)

Volledige voorraad met prijzen op: WWW.STAES.COM

136392M9318

AERTSEN MAKELAARS

agrarisch vastgoed Noorderkempen

HOOGSTRATEN (Meer)

TE KOOP
Glastuinbouwbedrijf (tomaten), 3,7 ha in Meer (Hoogstraten) met 25.200 m² glas, WKK, loodsen en woning. Nabij E19 en Coöperatie Hoogstraten.
EPC 240 (label C) - Vg, Ag, Gmo, Gvkr, Gvw

HOOGSTRATEN (Meer)

TE KOOP
Glastuinbouwbedrijf (paprika), 1,8 ha in Meer (Hoogstraten) met 18.000 m² glas, klimaatsturing, PV, loods en woning. Nabij E19 en Coöperatie Hoogstraten.
EPC 268 (label C) - Vg, Ag, Gmo, Gvkr, Gvw

AERTSEN.BE ✉ INFO@AERTSENMAKELAARS.BE ☎ 03 270 76 25 📠 BIV 512.609

NOTARIËLE AANKONDIGING?
mail naar info@mediaservice.be
of bel 016 28 63 33

AGRON
Farm Systems

- Windzeilen - oprolpoorten
- Led-verlichting TL/klok
- Ventilatoren
- Lichtnokken

✉ Agron Farm Systems Hoogstraatsebaan 101 2960 Sint-Lenaarts
☎ 0472 29 84 09 🌐 www.agronfs.be ✉ info@agronfs.be

13112M10335

Trans-EX van 3 tot 9 t: COMPACTE, VEELZIJDIGE EN MODULAIRE KIPWAGEN

Remsysteem met terugrijautomaat, voor het veilig rijden

Modulaire laadbak met verschillende combinaties van zijschotten mogelijk

Driezijdig kipsysteem (optie)

Achterdeur: 1-delig (standaard) of 2-delig (optie)

SCAN ME

NIEUWE OPTIE!
GALVANISATIE

www.joskin.com

JOSKIN 44B

Oproep tot kandidatuurstelling voor de Algemene Vergadering van DGZ

Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) is een vereniging waarvan de effectieve leden uitsluitend veehouders zijn. Conform de procedure die is beschreven in de statuten en het intern reglement, maakt het Bestuursorgaan bekend hoeveel en welke mandaten voor de Algemene Vergadering beschikbaar en open zijn.

De **verkiezingen** om deze mandaten in te vullen, zullen plaatsvinden op de Algemene Vergadering van DGZ op donderdag **18 december 2025**.

De **algemene voorwaarden tot effectief lidmaatschap** van de Algemene Vergadering zijn de volgende (artikel 6 van de statuten):

1. niet ouder zijn dan 67 jaar;
2. veehouder zijn met een landbouwactiviteit in hoofdberoep.

Het Bestuursorgaan van DGZ doet hierbij een oproep naar alle actieve veehouders die aan deze voorwaarden voldoen, om zich **kandidaat** te stellen voor onderstaande open mandaten :

- Sector herkauwers – regio West (Oost- en West-Vlaanderen): 1 open mandaat (opvolging Kris Vanderyse)
- Sector varkens – regio West (Oost- en West-Vlaanderen): 1 open mandaat (opvolging Rik Claeys)

Je kunt je kandidaat stellen door **vóór woensdag 3 december 2025** een brief te sturen naar: DGZ, Industrielaan 29 – 8820 Torhout – t.a.v. de voorzitter; of mailen naar **MA@dgz.be**.

In jouw brief vermeld je volgende gegevens:

- a. dat je je kandidaat wil stellen als effectief lid van de Algemene Vergadering van DGZ;
- b. het mandaat waarvoor je je kandidaat stelt (vb. sector varkens Oost- en West-Vlaanderen);
- c. jouw adres, telefoon- en/of gsm-nummer, mailadres en geboortedatum.

Een voorbeeldbrief voor de kandidatuurstelling vind je op de website van DGZ-Vlaanderen: **www.dgz.be/brief-kandidatuur-av-dgz**.

Het is belangrijk voor DGZ en de landbouwsector dat actieve veehouders zich engageren om mee te denken en te participeren in de werking van DGZ. Wij danken de nieuwe kandidaten bij voorbaat voor het kenbaar maken van hun bereidheid tot dit engagement.

Het Bestuursorgaan zal jou tijdig contacteren over jouw kandidatuur. Noteer alvast **18 december 2025** in jouw agenda als datum waarop de verkiezingen plaatsvinden.

Contactgegevens:

Met je vragen hierover kun je terecht bij Pieter Obin (**pieter.obin@dgz.be**), voorzitter van DGZ-Vlaanderen of op het secretariaat van DGZ (**MA@dgz.be**).

Plaats uw zoekertje in *Boer&Tuinder*

VUL JE ZOEKERTJE ONLINE IN VIA MEDIASERVICE.BE/ZOEKERTJES !

of

VUL HIER UW ZOEKERTJE IN

Per vakje één letter, cijfer, teken of spatie. Invullen in hoofdletters a.u.b.

	Leden	Niet leden
1	VASTE PRIJS € 7,50	€ 10,-
2		
3		
4		
5		
6	€ 9,-	€ 12,-
7	€ 10,50	€ 14,-
8	€ 12,-	€ 16,-
9	€ 13,50	€ 18,-
10	€ 15,-	€ 20,-

GEWENSTE RUBRIEK

DIEREN

- stieren
- runderen
- varkens
- schapen
- geiten
- paarden
- struisvogels

MATERIEEL

- aanhangers
- voertuigen
- tractoren
- diversen rollend materieel
- melkinstallaties

ALLERLEI

- quota
- verschillende
- huwelijken
- te huur
- te koop gevraagd
- bloemen - planten
- serres

WERKAANBOD

- jobs

ONROERENDE GOEDEREN

- te koop / te huur gevraagd
- te koop / te huur
- weideseizoen

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Firma: _____
 Naam: _____
 Straat: _____ Nr.: _____
 Postcode: _____ Gemeente: _____
 Tel.: _____ E-mail: _____
 BTW: _____
 Lidnr. Boerenbond: _____

VERSCIJNINGSDATA

Aantal inlassingen: _____
 wekelijks
 tweewekelijks

KOSTPRIJS

TUSSENTOTAAL ZOEKERTJE	=
☐ zoekertje met kader	+ € 2,50
☐ ik wil de reacties op mijn zoekertje laten toekomen bij Mediaservice	+ € 4,-
☐ stuur mij een bewijsnummer a.u.b.	+ € 2,-
TUSSENTOTAAL	=
☐ aantal inlassingen	x
	=
☐ ik wil een factuur (voor een bedrag kleiner dan € 25,-)	+ € 3,-
TOTAAL	=

STUREN NAAR

Minstens één week vóór verschijnen opsturen:

Mediaservice   Diestsevest 40, 3000 Leuven
 Tel.: 016/28 63 33
 info@mediaservice.be

- Via overschrijving op rekening **BE03 7364 0333 7784** op naam van Boerenbond vzw en met vermelding "Zoekertje Boer&Tuinder"
Ik stuur een kopie van bewijs van betaling mee. Zonder bewijs van betaling ontvang ik automatisch een factuur.

Handtekening: _____

Stopzetting van gereserveerde inlassingen dient schriftelijk gemeld te worden.

Advertenties voor de verkoop van honden en katten zijn onderworpen aan het KB van 27/04/2007 (verschenen in het Belgisch Staatsblad van 06/07/2007).

Hierdoor is het verboden voor particulieren om honden en katten, zowel gratis als tegen een prijs, te verhandelen zonder vergunning.

Advertenties onroerend goed: zie Vlaamse regelgeving publiek onroerend goed - www.ruimtelijkeordening.be of kader bij notariële verkopen.

Mediaservice behandelt uw gegevens met zorg. De gegevens die u opgeeft zullen ons in staat stellen aan uw vraag te voldoen en u regelmatig op de hoogte te brengen van onze verschillende activiteiten. U beschikt op elk ogenblik over het recht tot inzage, wijziging of schrapping. Deze gegevens mogen zonder tegenbericht van u, doorgegeven worden aan derden. U kunt onze privacyverklaring te allen tijde raadplegen via onze website: www.mediaservice.be/privacy.

Mediaservice
 gericht adverteren

REDACTIE

Elisabeth Mertens (directeur),
Tessa De Prins (woordvoerder),
Sandra Michiels (hoofdredacteur),
Liesbet Corthout (adjunct-hoofdredacteur),
Jo Genez (redactiecoördinator),
Gerrit Budts, Ivan De Clercq, Arthur De Graef,
Tom Dewanckele en Sanne Nuyts (journalist),
Christel Vanhoof (redactiesecretariaat).

VORMGEVING

Kris Thielemans en Frank Taillieu (grafisch redacteur)
Basiel Dehasselair, Hans Haegemans en Kim Lemin
(vormgeving).

REDACTIEADRES

Diestsevest 40, 3000 Leuven, boer&tuinder@boerenbond.be
T. 016 28 64 15

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE

Philippe Persoons, Kathleen Peeters (verkoop),
Eleni Baert (productie en administratie),
Winnie Doms (administratie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Loes Lysens, Boerenbond vzw
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ

Graphius Group, Oostakker

De oplage van *Boer&Tuinder* wordt gecontroleerd door CIM.
Gemiddelde oplage per nummer 14.063 exemplaren.
Winnaar BTOB-Award 2019. Lid van WE MEDIA.

Voor het overnemen van artikelen uit *Boer&Tuinder* is
steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig.
Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?

Bel 016 28 60 00 of mail naar
tijdschriften@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?

Neem contact op met Mediaservice
016 28 63 33 of info@mediaservice.be
www.mediaservice.be

Zoek je andere info?

Recente marktberichten, de contactgegevens
van je consultant, het startuur van
een voordracht ... raadpleeg onze website:

www.boerenbond.be

Volg ons op Facebook,
www.facebook.com/boerenbond

Volg ons op Instagram,
@boerenbond.be

Sandra Michiels

hoofdredacteur Boer&Tuinder
sandra.michiels@boerenbond.be

**“Een sterke vrouw die meewerkt en
meedenkt in het boerenbedrijf verdient
meer dan een bloemetje en een bedankje.”**

© BOERENBOND

Hoog tijd voor meer erkenning

Op 16 oktober is het Wereldvoedseldag, een dag waarop wereldwijd voedsel centraal staat en er aandacht wordt geschonken aan voedselzekerheid in de wereld. Dat is ook het thema van onze Nazomerontmoeting: landbouw als leverancier van de grondstof voor morgen. Maar die grondstof zou er nooit zijn zonder de sterke vrouwen in de land- en tuinbouwsector.

Of ze nu bedrijfsleider zijn, meewerken als echtgenoot of nog een andere activiteit beoefenen, in heel wat bedrijven zijn vrouwen aan de slag. Zij zorgen niet alleen voor activiteiten op het bedrijf, maar ook die in de marge: de administratie, zorg dat er elke dag eten op tafel staat, zorg voor de kinderen.

Boerinnen zijn onmisbaar voor de landbouw, maar toch blijven ze nog dikwijls in de schaduw staan.

Deze week was het ook internationale Dag van de Boerin. Maar een dag is niet genoeg. Want een sterke vrouw die meewerkt en meedenkt in het boerenbedrijf verdient meer dan een bloemetje en een bedankje. Ze verdient waardering, zichtbaarheid en gelijke kansen.

Voor mij mag het elke dag Dag van de Boerin zijn. Liever nog: een week, een maand of zelfs een jaar. Want zonder boerin, geen boer. En zonder boerin, ook geen grondstof voor morgen. ■

Kris Vermeulen teelt groenten op Hoeve Papegoed in Merkem

“Zonder passie hou je dit werk moeilijk vol”

Merkem, de grootste deelgemeente van het West-Vlaamse Houthulst, wordt in het westen begrensd door de Martjevaart, de Ieperlee en de IJzer. Aan water geen gebrek dus, wat goed nieuws is voor onze ‘Boer in de kijker’. Kris en zijn familie telen in de omliggende velden groenten en hebben een eigen waterbuffer aangelegd om in droge zomers alle groenten van voldoende water te kunnen blijven voorzien.

Tom Dewanckele

.....
Hoeve Papegoed Merkem
Kris Vermeulen (50) en
Leen Vanoverschelde (49)
Margaux (19), Thibault (23)
met vriendin Pauline (23)

.....
Bloemkool, prei en
courgettes

.....
Houthulst
(West-Vlaanderen)

© FOTOS: DAWY COGHE

Toen Kris in 1997 samen met zijn vrouw Leen het ouderlijke bedrijf overnam, was dat een sprong in het onbekende. “Ik ben aangetrouwd, mijn schoonouders hadden een gemengd bedrijf dat vooral op koeien focuste. Ik kwam zelf van een groentebedrijf hier een viertal kilometer verderop en kende niets van dieren. Dat was in het begin dus wel wat zoeken. We hebben tot 2012 nog koeien gehouden, maar zijn gaandeweg meer en meer richting groenten gegaan.

Groentebedrijf opgekweekt

De eerste jaren met focus op groenten waren moeilijk voor Kris en Leen. Contracten bij de fabriek lagen niet zomaar voor het rapen en de prijsvorming was onzeker. “Iedereen wilde toen wel bloemkool telen, maar je moest ook kunnen uitbreiden en dat was niet gemakkelijk. In het begin deden we alles met eigen mensen, zonder personeel. Pas in 2004 hebben we de eerste mensen in dienst genomen. Dat was een belangrijke stap, want vanaf dan konden we echt vooruit.” Vandaag draait het bedrijf vooral op bloemkool, prei en courgettes. “Courgettes telen we nu ook voor de versmarkt, zowel in serres als in vollegrond. Het is een intensief gewas dat veel aandacht vraagt en dagelijks moet geoogst worden, maar het geeft wel voldoening. De bloemkool blijft belangrijk, zowel voor de industrie- als voor de versmarkt. We wisselen veel grond met andere boeren in de buurt, dat houdt de rotatie gezond. Het draait allemaal om afwisseling: wat de ene teelt vraagt, kan de andere teruggeven.”

Duurzaam en efficiënt werken

De bedrijfsvoering evolueerde de voorbije jaren fors, met oog voor duurzaamheid en efficiëntie. “We proberen zo duurzaam mogelijk te werken. Minder ploegen, maar mechanische onkruidbestrijding en ondiepe grondbewerking. We hebben ook zonnepanelen en ons huis wordt met een warmtepomp verwarmd. Voor irrigatie

hebben we een bekken van 15 miljoen liter aangelegd. Met dat water bevoeien we de serres, maar het water dat op de serres valt, loopt ook naar onze put om te gebruiken. We zitten hier gelukkig dicht bij de beek waarmee we onze put kunnen vullen, waardoor we ook de voorbije jaren altijd voldoende water hadden. Je moet in deze tijden sowieso wel je eigen buffer hebben, anders kom je in de problemen. Zeker de droge zomers van de laatste jaren hebben ons dat geleerd.”

“Administratie neemt tegenwoordig soms meer tijd in beslag dan het veldwerk zelf.”

Eten met de ogen

Het is voor groenteboeren niet makkelijk om met steeds minder mogelijkheden hun vruchten proper te kunnen blijven afleveren. “Vroeger aten de mensen met hun mond, maar tegenwoordig meer en meer met de ogen. Neem nu een courgette met een kras op, die wordt in de veiling er zelfs niet door gelaten. Als er een dag veel wind was, kunnen wij dus als gevolg die courgettes uit de vollegrond niet meer leveren in dezelfde klasse als we normaal doen. In de prei is het misschien zelfs nog gekker. Wij steken zoveel moeite in een mooi product dat beestjesvrij geleverd kan worden, met blinkend groen, terwijl de mensen thuiskomen en net dat stuk het eerste is dat ze afsnijden en weggoien. Dat is voor ons een absurde tegenstelling. Als we bij die prei minder inspanning zouden moeten leveren, zou er meteen veel minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn.”

Beleid met overdreven regelgeving

Kris blijft zijn job graag doen, maar merkt hoe regelgeving en verplichtingen steeds

meer hun tol eisen. “Het ene jaar moet je investeren in een machine voor vanggewassen, het jaar nadien zegt men dat het niet meer nodig is. Ik heb een vrijstelling gekregen door goeie resultaten op vlak van nitraatresidu's, dus is de kost die we dan gemaakt hebben nu niet meer nodig. Dat frustrereert. Nochtans zijn die vanggewassen wel heel goed om je grond te laten opengaan, als je ze op tijd ingezaaid krijgt natuurlijk, want daar zitten we dan ook weer met problemen van kalenderlandbouw. We hebben over de jaren heen al veel geld gestoken in verplichtingen die achteraf niet meer golden. Je moet je telkens aanpassen en soms is het alsof de wetgeving sneller verandert dan je zelf kan volgen. Administratie neemt tegenwoordig soms meer tijd in beslag dan het veldwerk zelf.” Toch blijft de passie van Kris groot. “Ik ben altijd graag veel buiten geweest, het gevoel van vrijheid en zelf keuzes kunnen maken, dat is onbetaalbaar. Er komen steeds meer regeltjes bij, maar als je het niet graag doet, dan hou je dit werk niet vol. Gelukkig is dit niet zo voor ons alleen, dat is iets dat geldt voor al onze collega's.”

Familieaspect is belangrijk

Kris' kinderen kregen de liefde voor het vak zeker mee, zijn zoon Thibault denkt erover na om in de toekomst het bedrijf over te nemen. “We zagen toen hij nog maar vijf jaar was al dat hij het in zich had. Elke avond na school vloog de boekentas aan de kant en was hij meteen naar buiten. Naarmate hij ouder werd, spaarde ik het tractorwerk meer en meer op voor hem. We hebben hem altijd vrij gelaten in zijn keuze, maar hij wou zelf naar de tuinbouwschool in Torhout en heeft aansluitend nog een mechanisatiejaar bij gedaan in Poperinge. Als hij de stap zet om over te nemen, heeft hij hier op het bedrijf nog alle mogelijkheden om zelf te kiezen wat hij wel of niet blijft telen. Belangrijk is dat er toekomstperspectief blijft, en dat er een leefbare landbouw mogelijk blijft.” ■

Ultrabewerkt voedsel

Onlangs bekeek ik een documentaire over de impact van ultrabewerkt voedsel op onze gezondheid. Deze producten zijn zo sterk bewerkt en volgestopt met additieven dat ze nauwelijks nog lijken op het oorspronkelijke, pure ingrediënt. Ze worden bewust ontwikkeld om verslavend te zijn, zodat er in de keten – na de boer – zo veel mogelijk winst gemaakt kan worden. Tegelijk geven ze ons een vals gevoel van ecologisch verantwoord consumeren. Economisch gezien zijn dit wondermiddelen, maar niets is minder waar. Deze producten bevatten een overconcentratie van voedingsstoffen die we nu al in overmaat consumeren, ze bevatten veel additieven als vulmiddelen of bewaarmiddelen. Ze staan bekend als de E-nummers op het etiket. Over wat de gevolgen van deze stoffen voor onze gezondheid zijn op langere termijn, is nog te weinig

bekend. Maar wat ik het allerergste vind, is dat de bevolking zomaar van alles binnenpropt zonder nog te weten wat ze eet. Een voedingskundige vertelde mij ooit dat het fascinerend is hoe mensen niet stilstaan bij het eten van samengeperste repen als een Snickers, maar dan wel hun neus ophalen voor een verse tomaat met een duwplekje. Onze medemensen maken zich druk om het kleinste restje sproeistof of medicatie op onze landbouwproducten, maar staan zelden stil bij de bewaarmiddelen en additieven die ze dagelijks binnenkrijgen. En nog minder bij de wantoestanden die gepaard gaan met de productie van soja of mais in verre landen, alleen maar om hier te kunnen zeggen hoe gezond tofu wel niet is. Men wordt steeds vaker gevoed door een Nestlé of een Unilever, multinationals die hun producten halen uit lageloonlanden als Brazilië, Bolivia of Ecuador. Grote voedingsgiganten verdienen hun brood op onze ruggen en met de grote marge die ze al hebben, deinzen ze er niet voor terug om hun macht ook door te drijven op hun leveranciers. Dit jaar hoorden we al van aardappelcontracten die eenzijdig gewijzigd of verbroken werden. En als toemaat overspoelen ze ons nog met bovenwettelijke eisen zonder het nodig te vinden ons hier correct voor te vergoeden. Misschien is het wel een vorm van ontwikkelingshulp, we geven aan lageloonlanden een zak met geld en daarvoor nemen wij hun producten mee die aan lagere standaarden dan de onze worden geproduceerd. Vaak ook op momenten waar deze producten normaal niet geteeld worden in ons land – wat ook de connectie van de consument doet verwateren. Het gevoel begint te heersen dat de voedingsindustrie vooral de connectie tussen de mens en het pure voedingsproduct wil verbreken. De mens consumeert meer dan vroeger, maar wel een veel kleiner palet aan variëteiten. Maar wat staat er dan op het spel? Wel, mensen verliezen hun laatste connectie met voeding. 'Sla groeit aan de bomen, melk komt uit een fabriek.' Op het platteland zal je zoiets minder snel horen, maar ga eens naar de grootsteden. Het zijn dan ook deze mensen die pretenderen dat alles anders moet, terwijl ze niet eens weten hoe het werkelijk gaat. ■

Ultrabewerkt voedsel bevat een overconcentratie van voedingsstoffen die we nu al in overmaat consumeren.

Vraag advies aan onze experts

Als lid van Boerenbond (reeks 1 en 2) kan je **advies** vragen over een zeer breed gamma van onderwerpen. Vragen over de pachtwetgeving, ruimtelijke ordening, bouw- en milieuvergunningen, sociaal statuut ... Je kan ze stellen aan onze experts tijdens hun **zitdagen**. Langskomen kan enkel **op afspraak!** Het eerstelijnsadvies van Boerenbond is het **eerste half uur gratis**. Voor eventuele nazorg (dossier samenstellen, formulieren invullen ...) of permanente dossieropvolging wordt een vergoeding gevraagd. Voor gespecialiseerde aangelegenheden wordt doorverwezen naar een expert van SBB.

Antwerpen

	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht	21 okt	dinsdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver	22 okt	2e en 4e woensdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel	23 okt	donderdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	Boerenbond, Maal 1

Vlaams-Brabant

	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Pepingen	20 okt	maandag (10.00-14.00)	0473 88 21 05	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Leuven	21 okt	dinsdag (9.00-12.00)	0473 88 21 05	Boerenbond, Diestsevest 40
Londerzeel	22 okt	2e en 4e woensdag (9.00-13.00)	0473 88 21 05	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Neerlinter	6 nov	1e en 3e donderdag (9.30-12.00)	0473 88 21 05	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Bekkevoort	23 okt	2e en 4e donderdag (9.30-12.00)	0473 88 21 05	SBB, Staatsbaan 106

Limburg

	na afspraak	na afspraak	telefoon	adres
Genk	na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden	28 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Bree	22 okt	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Tongeren	13 nov	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16

Oost-Vlaanderen

	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Aalst	21 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Korte Keppestraat 7 bus 11
Oudenaarde	22 okt	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Wortegemstraat 22
Zottegem	23 okt	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	K40, Kloosterstraat 40
Maldegem	21 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Lochristi	23 okt	donderdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Rivierstraat 62
Sint-Denijs-Westrem	23 okt	donderdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Beveren	22 okt	2e en 4e woensdag (13.00-16.00)	0477 34 17 77	SBB, Gentseweg 188

West-Vlaanderen

	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Diksmuide	20 okt	maandag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	SBB, Kaaskerkestraat 100
Roeselare	21 okt	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne	22 okt	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67
Loppem	21 okt	dinsdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Autobaan 6A
Gistel	28 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.00-11.30)	0474 49 75 58	Vrijetijdscentrum Zomerloos, Sportstraat 1
Ieper	25 nov	tweewekelijks op dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Diksmuidseweg 95
Zwevegem	12 nov	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Harelbeekstraat 169
Tielt	13 nov	tweewekelijks op donderdag (8.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Sint-Janstraat 185

Heb jij een vraag over je bedrijf? Bel dan onze advieslijn 016 28 61 61.

Mailen kan ook naar advies@boerenbond.be.

eerste halfuur
is gratis

**BOEREN
BOND**
adviseert

Bied jij batterijen op de markt aan? Sluit je aan bij Bebat!

Wist je dat je als producent (fabrikant, importeur of distributeur) van elektrische landbouwmachines in België moet voldoen aan de 'uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)'?

Ontdek de 8 wettelijke verplichtingen

- **Registreren**
bij de drie gewestelijke overheden.

- **Aangeven**
welke batterijen je voor de eerste keer op de Belgische markt aanbiedt.

- **Garantieregeling**
voor batterijen waarvoor je geen milieubijdrage betaalt.

- **Sensibiliseren**
en aan preventie doen.

- **Inzameling organiseren**
om de wettelijke doelstellingen te behalen, via een netwerk dat het volledige Belgische grondgebied dekt met ADR-conform vervoer.

- **Recyclage, hergebruik of herbestemming**
van afgedankte batterijen.

- **Recyclage-efficiëntie aantonen.**

- **Rapporteren**
aan de overheden.

Om aan al deze verplichtingen te voldoen, kan je zelf een aanvraag voor registratie en goedkeuring indienen bij de regionale overheden. Maar er is ook een eenvoudigere manier: aansluiten bij Bebat.

Wil je eerst even nagaan of jouw onderneming onder deze wetgeving valt?

Doe de test op detest.bebat.be

 bebat

Samen recycleren,
beter voor ons allemaal